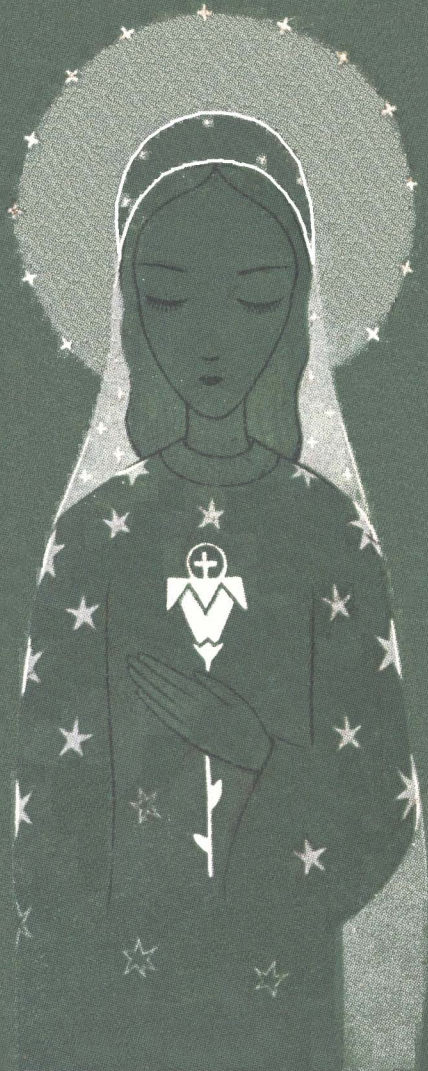

LEVELEK HUGOMHOZ

JÁMBOR · LÁSZLÓ · S.J.

LEVELEK HÜGOMHOZ

GONDOLATOK ÉS TANÁCSOK KATOLIKUS LEÁNYOK
SZÁMÁRA

IRTA:

JÁMBOR LÁSZLÓ S. J.

JAVITOTT ÉS BŐVITETT KIADÁS
HATODIK EZER

III. KÖTET

BUDAPEST, 1941
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nr. 902/1940. Imprimi potest. Budapestini, die 10. Sept. 1940. Eugenius Somogyi S. J.
Praep. Prov. Hungariae. — Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus.
Nr. 7002/1940. Imprimatur. Strigonii, die 9. Oct. 1940. Dr. Joannes Drahos vic. gen.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csépreghy-utca 2.

A) KONGREGÁCIÓS GONDOLATOK

1. Eszményképünk

Kedves Húgom!

1939 október derekán együtt volt a Kongregáció-Otthonban a leánykongregációk tisztikara a fél országból. Hogyan tudtak ennyi élharcos lányt jóformán egy füttyszóra összehozni, szinte rejtély volt előttem! Ügylátszik, a lányok lelkében parázs alatt már régóta pislákol a vágy, csakúgy, mint az én szívemben, hogy egyszer találkozunk és megismerjük egymást. Most néhány derék, jó leány kezdeményezésére (biztosan a Szentlélek dolgozott bennük) kicsapott a láng és a pünkösdi tűz kigyulladt a szívükben. Öröm volt látni és hallani Szűz Mária tiszta leventecsapatát! Úgy folyt ajkukról a szó, mint az ezüstoffodrá erdei patak kristálytisza vize; úgy csicseregtek, mint az első meleg tavaszi nap-sugár a kis madárcák a rügysző fák. Örültek, hogy az ő kongresszusuk oly szépen sikerült.

No most, kedves Húgom, rátérek a tárgyra, amelyről írni akarok. Az egyik leányka felvetette azt a kérdést, amely meglehetősen meglepetést okozott a hallgatóság között: „Mit nyújt a „modern leánynak” Szűz Mária?” A feleletek szépen, lassan folytak és elmondták a jó kongreganisták azt, ami a modern leány lelkét is megkaphatja az Ecce ancilla Domini-től egészen a Stabat Mater-ig. Igazuk volt, jól beszéltek. A legtöbb leány azonban, úgy vettem észre, a „modern leány” hallatára valami nagyon evilági,

hiper-, túlmodern hölgyikére gondolt, és hogy ennek mi imponálna a Szűzanyán, azt nem tudták kitalálni.

Tudod, kedves Húgom, hol a hiba? Ott, hogy sokan még a kongreganisták közül is azt hiszik, hogy csak az a modern leány, akinek az arca annyi színben játszik, mint egy mezőkövesdi dívánpárna, aki állandóan „daueroltatja a lokniját” és úgy „rupfoltatja” szemöldökét, hogy egy igazi kínai leánynál is kínaiabbnak látszik, akinek saskarmai úgy ki vannak pirosítva, mintha az imént a véreshurka töltelékét sajátkezűleg kavarta volna meg. Sokan azt hiszik, hogy csak az a modern leány, aki még az utcán is cigarettával a szájában úgy füstöl, pőfékel, mint egy mótorbicikli, aki hangos viselkedésével, kihívó modorával kevés szerénységről tesz tanúságot, de annál több érzékiségről. Olvasmányairól, fesztelen, fiúkat felülmúló vagy lepipáló, sikamlós vagy nagyon is egyértelmű beszédeiről nem is szólok.

Ilyen és csak ez a modern lány?! Ez ellen tiltakozunk szóval és írásban, kézzel és lábbal. Hogy egy ilyen alak nem talál semmit a Szeplőtelen Szűzben, az bennünket ne izgasson, mert ez az ő személyes baja.

Minden kongreganista leány törekedhetik és törekedjék arra, hogy a szónak szép és nemes értelmében modern, azaz mai lány legyen. Ne járjon ókori ruhákban, hanem olyan ruha legyen rajta, amely befödi a testet, ne legyen bedesztkázott fejű tutyi-mutyi, de ugri-bugrifüles se legyen, ne legyen ócska, maradi, hanem helyén legyen az esze, szíve, szeme, keze. Aki annyit tanul, dolgozik és művelődik még ma is, hogy a fenti modern kinövéssek nélkül is megállja helyét az életben.

Hogy mi mindent talál, nyer, kap, tanul egy ilyen leány a Boldogságos Szűztől, azt egy „félrövid” levél keretében nem lehet elmondani. Ha Isten segít, majd máskor. Ma bevégezésül csak annyit említek, hogy az igazi modern kongreganista a Boldogságos

Szűzben *Úrnőjét* látja, akinek szolgálatára lenni öröm és boldogság; *Szószólját* nézi, aki senkit gyámoltalanul magára nem hagy; *Anyját* tiszteli benne, aki iránt kimondhatatlan szeretettel és bizalommal viseltetik.

Mára csak ennyit, de ebből is okosodhatol.

Igy gondolja

Laci bácsi

2. Életet a kongregációba!

Kedves Húgom!

Arról panaszkodol, hogy nálatok *nincs élet* a kongregációban. „A lányok jönnek is a gyűlésre, meg nem is, amint éppen kedvük szottyan. Még a közös szentáldozásra sem kaphatók. Szakosztályok nincsenek. Erénygyakorlati cédulákról nem is szabad beszélni, mert ők azt roppant gyerekesnek tartják. Testvéri együttműködésről alig lehet szó, mert inkább egymás ellen nyelvelnek, klikkeket alakítanak, mintsemhogya egymással testvériesen társalognának. A kongregációban csak úgy pislákol az élet, mint a páratelt istállóban a kormos lámpa.”

Eleget mondtál, kedves Húgom. Végtelenül sajnálalak titeket. Kár, nagy kár, hogy ily szomorúan álltok! Sem a prézesnek, sem a jóságos Szűzanyának nem váltok örömére, dicsőségére! — De figyelj csak! Hozzám mint orvoshoz fordultál és azt mondom: a baj mégsem akkora, hogy ne lehetne rajta segíteni! Ugye, erre már magad is kíváncsi volnál, hogyan lehetne az alvókat felkelteni, a lustákat fürgékké tenni, a nem odavalókat kitessékelni? Ezt imádsággal, kellő energiával, tapintatos bánásmóddal el lehet érni. Mi a teendő?

1. Minden kegyelmet az Istentől várunk. Épp azért fontos, hogy az a néhány jó és buzgó kongre-

ganista, akiknek fáj a jelenlegi állapot, e két dolgot tegyék meg:

a) *Imádkozzanak* maguk külön-külön a kongregáció felvirágzásáért és erre a szándéokra a kongregációban szokásos imádságokat is végezzék igen buzgó szívvel.

b) *Tartsanak össze*, jelenjenek meg pontosan minden gyűlésen, hogy új, örömteli, máriás életet tudjanak a kongregációba varázsolni, jó példájukkal belevinni.

2. Másodszor arra kell kérni a prézest, hogy hirdesse ki a *tisztikar* megújítását. Ha a prézes a választástól nem vár semmi jót, akkor maga nevezze ki az új tisztikart. Ez szokatlan, de olykor megengedett eljárás. Egy-két megjegyzést teszek a magisztrátus tagjairól.

A *prefekta* legyen a megtestesült szerénység és szívjóság. Mély áhítattal és összeszedettséggel végezze az előimádkozást. Ha nem is a legokosabb, nem baj, hisz ő nem a feje a kongregációnak, hanem csak a prézes jobbkeze. Dolgozzék és legyen szorgos anyja, tanácsadója kongreganista testvéreinek. Akármilyen jó, szent és ügyes is a prefekta, ő maga sürgesse legjobban, ha itt az ideje, hogy a szabályok értelmében minden évben legyen prefektaválasztás. A prefektát, ha megfelelő, három éven át lehet megválasztani, de a negyedik évben ne legyen megválasztható. Legalább egy évig pihenjen, ez jót tesz neki is és a kongregációnak is.

Fontos szerepet tölt be a *jelöltek mesternője*. A kongreganisták katekizmusa révén végzi az oktatást, de szíve bőségéből fűszerezi tanítását. Megszerzi a jelöltek számára a kongreganisták kézikönyvét, nagy gonddal oktatja az imádkozás módjára és a kongregációs élet teendőire. Mindent megtesz, hogy az imádságos és erényes élet virágozzék a tagokban.

A *háznagy* kedves előzékenységgel fogadja a tagokat és a vendégeket. Természetfeletti szeretet

sugárzik arcáról, örül, ha pontosan jelennek meg a tagok a gyűlésen. Feladata igen fontos, sőt döntő a kongregáció életére nézve! *Ha a tagok ellenőrzése elmarad, akkor hanyatlásnak indul a kongregáció élete.* Épp azért a kongregációgyűlés végén mindenkori a háznagyot illeti meg az utolsó szó, erre vagy a prézes vagy a prefekta kérje fel. Jelenti, hogy a mai gyűlésen p. o. 40-en jelentek meg, 5-en kimentették magukat, nem mentették ki magukat a következők, és akkor ezek neveit felolvassa. Kéri a tagokat, hogy figyelmeztessék a hiányzókat arra, hogy legalább utólag mentsék ki magukat. Ha egymásután háromszor is elmaradtak kimentés nélkül, akkor ha a háznagy megteheti, látogassa meg őket otthonukban és beszéljen szívükre, hogy ne maradjanak el a gyűlésekről; ha nem mehet el hozzájuk, írjon legalább egy levelezőlapot. Ha újból háromszor elmaradnak kimentés nélkül, akkor hivatalos felszólítást kapnak a prézes aláírásával. Ha nem tudják komoly okát adni elmaradásuknak, a kongregáció ezt úgy tekinti, hogy nem akarnak kongreganisták maradni, amit sajnálattal tudomásul vesznek. Töröljük ki a névsorból. Az ügyet elintéztük. Legyünk tisztelettel, hússzal kevesebben, de akik megmaradnak, legalább köteleességtudók lesznek a jóságos Szűzanyával szemben.

3. Harmadszor, ha életet akarunk teremteni a kongregációban, akkor létesítsünk *szakosztályokat*. Milyen és hány szakosztályt létesítsünk, az a tagok számától és képzettségétől függ. Szó lehet a hitbuzgalmi-szakosztályról. Ez karolja fel a gyakori szentáldozást, a hitoktatást. A kulturális-szakosztály a sajtót, ünnepségek rendezését vegye gondjába. A külföldi misszióknak is legyen szakosztálya. Minden szakosztálynak legyen elnöke, titkára és munkaprogramja. A kongreganisták legalább egy szakosztálynak legyenek tagjai. A kongregáció csak akkor fog virágozni, ha a tagok aktív és nemcsak

passzív szereplők! Az elnökök a magisztrátus gyűlésein beszámolnak működésükről.

4. Negyedszer szorgalmazzuk a névtelen *erénygyakorlati csokrokat* a Szűzanya tiszteletére. A kongregáció történetére fontos tudni, hogy mi jót tettek a kongreganisták szegényekkel, betegekkel, tudatlanokkal, bűnösökkel, gyermekekkel, cselédekkel stb. Egynek a jótette buzdításul szolgál a többiek számára. Ez nem gyerekjáték! Ez apostoli munka!

5. Ötödször a kongregációs életről fog tanuszkodni, az évenkénti ünnepélyes tagavatáson kívül, ha olykor egy *műsoros előadást*, egy *teadélután* rendezünk, esetleg tombolával egybekötve, valamilyen jótékonycélra. Itt is, ott is kell a pénz. A műsor köteles megváltásáért egy kis szellemi élvezetet is nyújtunk. Összetartással nívós számokkal tudunk fellépni és ez a kongregációnak is becsületére válik.

6. Végül megemlítem a *lelkigyakorlatokat* a különböző társadalmi osztályok számára. Ilyenkor új tagokat is lehet toborozni a kongregációk számára. Így tehát a lelkigyakorlatok nem pusztán a kongreganisták, hanem a meghívott, velünk egy társadalmi osztályhoz tartozók számára is lesznek megtartva. Az előadó pátert kérjük meg, hogy egy jó szót szóljon a kongregációról is.

Kedves Húgom! Köszönöm, hogy édes, panaszos leveleddel alkalmat adtál e gondolatok kifejtésére. Istenbe és a Szűzanyába vetett bizalommal induljatok meg a most jelzett úton. Élő szívélyesség, előzékeny leereszkedés, bensőséges, találékony, összetartó és egymást nagyra becsülő testvéri szeretet jellemesse kongregációtokat!

Szent áldását adja ránk,
Kisdedével Szűzanyánk!

Imát kér és ígér

Laci bácsi

3. Szent vagy álszent

Kedves Húgom!

Csudálatos dolog, hogy még most is akadnak olyan emberek, asszonyok, leányok, azt is mondhatom volna: urak, hölgyek, kisasszonyok, akik a kongregációkról semmi jót sem tudnak, hanem képesek a legképtelenebb valótlanságokat, rágalmakat elhinni róluk és azokat készpénznek venni. Úgy gondoltam, helyénvaló lesz, ha egy kis felvilágosító munkára kérlek: törekedjél azok között, akikkel érintkezel, a kongregációról táplált *hamis nézeteket eloszlatni*. Ebben szeretnék némiképen segítségedre lenni.

1. Egyik azt mondja, hogy a kongreganisták „szentek”, a másik meg azt állítja, hogy „álszentek”.

Egyiknek sincs igaza! Nem szentek, mert a szentek fent vannak az égben. Itt a földön csak olyan kongreganisták vannak, akik *akarnak* szentek lenni. Az a katolikus, aki nem akar szentté lenni, nem is lesz az, de bizony a mennyországba sem jut, hanem egészen máshová. — De „álszenteknek” sem mondhatók a kongreganisták, mert álszent annyi, mint csúnya képmutató, farizeus, aki jobbnak akar látszani, mint amilyen valójában. Ezek közé tartoznak azok a katolikusok, akik azt állítják, ők úgyis jók, ha nem is kongreganisták.

2. Van, aki azt állítja, hogy a kongreganisták *túlzók*, bocsánat a kemény kifejezésért: „jámbor bolondok”.

Miért állítják, hogy túlzók? Mert imádkoznak, templomba járnak, gyónnak, áldoznak, böjtölnek, pénteken húst nem esznek, kerülik az erkölcstelenséget, az illetlen táncokat, a sikamlós könyveket, az érzékies színdarabokat, könnyelmű társaságokat. Ez túlzás? Aki meg akarja menteni halhatatlan lelkét, annak mindezt meg kell tennie, ha nem is kongreganista. Ezt tették a szentek: a Magyarországi Szent

Erzsébetek, Római Szent Franciskák, Limai Szent Rózák. Vajjon ezek is mind túlzók, esztelenek voltak? Nem inkább érdemlik meg e jelzőt a túl modern emberek? Nézzünk csak körül egy kissé ismerőseink között! Nem bolondok-e azok, akik egy kitömött kutyára, egy felfúj gumimadárra oly áhítattal néznek, mintha üdvösségüket várnák tőlük, akik ha kéményseprővel találkoznak, már lakodalomról álmodnak, akik az akasztott ember kötelét drága ereklje gyanánt őrzik? Nem kell-e kételkednünk azok józanságán, akik lelkük örök értékével nem törődve, a Színházi Magazint, Délibábot, Tolnai Világlapját s a hasonló lapokat olvassák; akik erkölcstelen mozikat, színházakat, kabarékat s talán még rosszabb helyeket keresnek fel, csak hogy „mulassanak“, nem törődve vele, hogy esetleg nyílt szemmel mennek neki az örök kárhozatnak?

3. Ismét mások alamusziaknak hiszik a kongreganistákat, akik futnak minden mulatságtól és körükből számúzik a *jókedvet*.

Óriási tévedés! Igaz, a vétkes mulatságokat, táncokat, könnyelmű pajtáskodásokat számúzik a kongreganisták, mert jól tudják, hogy a veszéllyel játszani rosszabb, mint tűzzel játszani. Nem tesznek úgy, mint akárhányan, akik a kongreganistákra öltögetik nyelvecskéjüket, hogy egy kicsit imádkoznak is, sőt a jó Istennek olykor mécesest is gyujtanak, de ugyanakkor az ördögnek hatszor annyit: villanyos ívlámpát áldoznak.

Tudják meg, hogy a tiszta örömet s a jókedvet a Szűzanya is szereti, csakúgy, mint a jó Isten „a víg adakozót“, aki örömmel szenteli életét szolgálata. Bizony a jószágos Szűzanyának sincs öröme az olyan kongreganistában, aki csak lógó fejjel, besavanyodott ábrázattal jár. Maguk a kongreganisták sem szeretik azt a leányt, aki olyan arcot vág, mintha egymásután hét pohár „Hunyadi János keserűvizet“ ivott volna. Azért aki igazi, gyermeki, ártatlan mulatozást akar látni, figyelje meg a kongreganistákat,

amikor például kirándulást rendeznek vagy ha maguk között tartanak batyubált. A kongreganista derült, mint a nap, jókedvért, fényért, melegségért nem megy a szomszédba!

4. Valaki úgy gondolja, bár ezt hangosan nemigen meri mondogatni: *de azért életrevaló leány nem való a kongregációba*. Hát ezzel is kitűnően melléje hibázik az igazságnak!

Kedves Húgom, nem tudom, sejtet-e, miről van itt szó? Arról, amit alig mer a leány maga előtt is bevallani. Valami motoszkál a szívében csaknem gyermekkora óta. Idővel az a valami megnőtt, mindig nagyobb lett és most már alig bír vele. Leleplezzem azt a kis nyugtalan valamit? Nos, megteszem — nem más az, mint *a vágy a szeretet után*. Nem kell ezért pirulnod, ha erről beszélek. Maga az Úristen ültette e vágyat a leány szívébe. Ezzel a szeretettel a nő a legnagyobb dolgokat viheti végbe a földön. Titokban, szíve mélyén azt kívánja a leány, bár lenne valaki, aki ezt a szeretetet vele szemben viszonzná, akinek odaadhatná szívét, és akinek viszont más senki sem kellene a világon, csak ő. És e felett a leány elgondolkozik, elábrándozik, elálmodozik nemcsak éjjel, hanem nappal is, hogy mily boldog tudna lenni vele — és épp azért, mert ilyen, úgy gondolja, nem is való a kongregációba.

Hát erre, édes Húgom, én csak azt mondom, hogy különféle utak vezetnek Rómába. Sőt különféle utak vezetnek a mennyországba is. Ki a hosszabbat és veszedelmesebbet, ki a rövidebbet, de nehezebbet választja. *Vagy* odaadja a leány szívét a férfinak a házasság szentségében, hogy Isten előtt kedves életet éljenek együtt és a mennyország számára jó gyermekeket neveljenek; *vagy* lemondva minden mulandó, földi boldogságról, Jézust választja lelke jegyesének. Egyiknek ez való, másiknak a másik. S erre a nagy vagy-vagyra vajjon hol készülhetne el a leány jobban, mint épp a kongregációban? Tart-

hatatlan beszéd az, hogy a kongregáció tiltja a férjhezmenetelt.

Ha erről van szó, nézzen a leány az Isten *szent Anyjára* és majd felfedezi rajta azon tulajdonságokat, amelyek a házasságra szükségesek. Benne megtalálja a hűséget, az egyszerűséget, a munkaszereket, az imádságos lelkületet, a tiszta szemet, a tiszta szívet. Vajjon kárát fogja-e vallani egy leány, aki férjhez akar menni, ha a bűnös élvezetek, hiú ábrándozások, esztelen divathóbortok helyett inkább ezeket az erényeket szerzi meg igazán?

Nézzen a leány a *Szeplőtelen Szűzre*, akinek szíve a legtisztább isteni szeretettől lángolt, aki a Kálvária magaslatán minden áldozatra készen állt a kereszt alatt. Ha Mária tisztaszívű, jó gyermeke ezt elgondolja, akkor szíve megtelik Isten iránti meleg szeretettel és áldozatkészséggel, esetleg oly fokban, hogy kizárólag Istennek akarja szentelni magát. Eleinte talán itthon a szegényekben, a betegekben, az árvákban leli örömét, később mint zárdaszűz tán a távoli missziókban. A kongregáció egyenleti számára az utat, erősíti a szívet, de meg is mutatja neki a jutalmat, amely reá vár itt a földön és a másvilágon.

5. „*En agyonúnnám* magamat a kongregációban” — mondja egy újabb kintálló.

Hát ez persze tőle függ. Ha valakinek soha sincs magasabb, önálló eszméje; ha a legszebb beszédekre, buzdításokra sem reagál; ha azt várja, hogy mindenki csak vele foglalkozzék a prézestől kezdve az utolsó kis jelöltig; ha valaki csak passzív tagja akar lenni a kongregációnak és nem aktív, az ilyennek szörnyűségesen unalmas lesz a kongregáció, de viszont ő is a kongregációnak. A kongregáció nem önzésre, időpocsékolásra, üres fecsegésre, mások megszólására alakított társaskör, hanem Szűz Mária tisztelőinek lelkes csapata, akik saját lelküket akarják megmenteni és apostoli munkát kifejtteni. Ilyen helyen az unatkozás, ásítózás ismeretlen fogalom.

December 8-án egy kis kongregációs ünnepélyen voltam. Otévi működésükről számolt be a felolvasó. No, ezek nem unatkoztak az öt év alatt! Senkiről sem feledkeztek meg a jó leányok. Gondjukba vették a szegényeket, az elsőáldozókat, a sajtot, a külföldi missziót, a lelkigyakorlatot és misszió alkalmával a szegény bűnösöket; most meg *telepi kápolna* létesítésén fáradoznak. Előadás, bazár, gyűjtés ad nekik munkát mind a tíz ujjukra bőven!

Unatkozó kongreganisták? Egy vidéki kongreganista írja: „Leírom, hogy miként töltöttem el a vakációt. Hétköznapi varrással foglalkoztam. Vasárnap mindig az öröm napja volt. Összefogtunk három kongreganisták és kimentünk az ittlévő fegyházba, a leányjavítóba. Előadásunk két részből állt. Az első rész oktató volt, vagyis először tartottam egy rövid elmélkedést a mi igazi célunkról... Azután következett az elmélkedéshez illő szép valóságos vers és ének. Előadásunk második része vidám volt. Tréfás monológ, vidám ének, vers. Úgy örültek szegény intézeti leányok, mert ilyenben még nemigen volt részük. De mi is örültünk, mert láttuk örömeiket s éreztük, hogy jót tettünk, és ez olyan jól esik! Ez a vakációi munka annyi örömet okozott nekünk, hogy nem cserélnénk semennyiért sem azokkal, akik drága fürdőhelyeken nyaraltak meg szórakoztak.”

Kedves Húgom, hol itt az unalom?

De tovább nem is folytatom a kifogásokra a válaszokat. Egy sem állja meg a helyét a józan ész előtt. Ha időm megengedné, akkor most a *világ* összes leányait vonnám kérdőre: hogyan töltitek ti életeteket? Mi jót, mi szépet, mi hasznosat műveltek saját lelketek és embertársaitok javára? Miáltal teszitek értékké napjaitokat? Hol vannak a tudatlanok, akiket tanítottatok? Hol a szegények, akiket felruháztatok? Hol az árvák, akiket megvigasztaltatok? Mi jót tettetek? Adjátok számadást működésükről! Ezekre a kérdésekre de hamar ki-

derülne, hogy bizony a világ leányai, a divat, a színház, a mozi, a tánc hősei milyen üres, felfújó hólyagok akárhányszor minden érték, minden nemesebb tartalom nélkül!

Kedves Húgom, örülj, hogy kongreganista vagy! Maradj a jóságos Szűzanyának mindenkor kedves gyermeke. Szívből üdvözlő

Laci bácsi

4. Szűz Mária tisztelete

Kedves Húgom!

Élsz-e még? Nem nyársaltak fel még a „kedves” szomszédaink? Nehéz idők járnak Csonka-Magyarország felett, de hát a jó Isten kezében van életünk. Hallom, hogy sokat sírtok, szomorkodtok otthon. Álmodtokban is az ellenség szorongat, fojtogat titeket. Úgy érzitek magatokat, mint az árva madár, mely párját siratja vagy amelynek gonosz gyermekek feldúlták a fészket...

Kedves Húgom, értem, hogy fáj a szívetek. De azért nem szabad kétségbe esni, kislelkűsködni. Gondold meg, hogy bárki is uralkodjék fölötted magyar földön, magyar honleány vagy s a melletted Nagyszonyunk gyermeke, tehát Annak tisztelője, aki egymagában is van oly „félelmetes, mint egy hadsereg”. Éppen ezért reád nagy feladat vár s ez a következő: *Légy környezetednek* mindenkor, de különösen a jelen időkben bátorító, *vigasztaló anyja* — ennél szebb munkakört alig tudnék számodra kijelölni.

Egy-két bizalomkeltő gondolatot megpendítek; te is fölhasználhatod azokat mások vigasztalására.

1. Bizalomra gerjeszthet bennünket az a gondolat, hogy *a mi országunk Mária különös oltalma alatt áll. Szent István* így imádkozott hozzá élte alkonyán: „Egek királyné Asszonya... oltalmad alá

ajánlom... az országot a főurakkal és népekkel együtt, hogy értük esedezzel Isten színe előtt...” Azon időtől fogva a magyar nép: Mária kiváltságos népe, Magyarország: Mária országa, Mária öröksége. *Szent László*, a máriás király, arany- és ezüstpénzeinkre Szűz Mária képét a kis Jézussal e felirással verette: Sancta Maria, Patrona regni Hungariae. És amiként ezzel Szent László, úgy később *IV. Béla*, hazánk második alapítója, azzal helyezett bennünket az Ő oltalma alá, hogy 1252-ben kelt diplomájában a Boldogságos Szűzet mind maga a király, mind egész országa Úrnőjének és Pártfogójának vallotta. Fontos hazánkra nézve *I. Lipót* királyunk történelmi jelentőségű cselekedete. 1693-ban a bécsi Szent István-templom oltára előtt térdre borulva fogadalmat tett, hogy „ez országot a szentséges és csodálatos Anyának, az ég és föld Királynőjének, a magyarok Nagyasszonyának újra átadja, szenteli, fölajánlja és egészen gondviselésére bízta”.

Kedves Húgom, ha a történelemnek csak ezt az egy-két adatát is fontolóra vesszük, szabad-e kételkednünk Szűz Mária segítségében, oltalmában? Hol az a nép széles e világon, mely ily tüntetőleg szólott és ragaszkodott az Isten Anyjához? Hol az a nép, mely annyira átérezte volna, hogy a Szent Szűz nemzetének Védője, Úrnője, Asszonya, Királynője? Ha megharsant a csaták riadója, Mária neve hangzott el a katonák ajkáról: Mária, Mária, Mária! És ha az ellenség száma még akkora volt, a hősi bátorság tüze, mely Mária neve alatt gyúlt ki a szívekben, ellenállhatatlanná vált. Ha szenvedés, súlyos baj tépte, gyötörte a nemzet szívét, hová folyamodott? Kiben bízott? Hol keresett sajtó szívsebére gyógyírt, balzsamot? Szeretett Nagyasszonyánál! Hallom rég elmúlt időknek a dalát:

„Magyarországról, romlott hazánkról,
Ne feledkezzél el, szegény magyarokról!”

2. Bizalmunk még nőhet, ha elgondoljuk, hogy

Isten előtt nincs, *nem is lehet kedvesebb közbenjárónk a Boldogságos Szűznél.*

Valamikor régen Szent Jakab apostol így írt: „Imádkozzatok egymásért, hogy üdvözüljete, *mert sokat ér az igaznak állhatatos könyörgése.*” (5, 6.) De ha egy igaznak, egy szentnek, egy angyalnak a könyörgése, imádsága sokat ér: minő erővel kell akkor bírnia Szűz Mária közbenjárásának, aki a szenteket és az angyalokat a szentségben messze fölülmúlja. A szentek valamikor mind az eredeti bűnnel voltak terhelve és legtöbbször ha nem is súlyos, de bocsánatos bűnöket követtek el. Mária mindezekről ment, ő soha nem állt az ördög hatalmában, lelkét a bűnnek lehellete nem érintette. Mint a nap jöttére a csillagok, úgy halványul el a szentek szentsége Szűz Mária szentségének fényétől. Azért is mondjuk Szűz Máriát „minden szentek Királynőjének”.

De mármost, ha Isten a szenteket szentségük nagysága szerint szereti, úgy Istennek a Boldogságos Szűzet kell leginkább szeretnie. Ha pedig őt szereti legjobban, akkor őt fogja meghallgatni legszívesebben. Azért szent és igaz az, amit előbb állítottam: nem lehet Isten előtt kedvesebb közbenjárónk a Boldogságos Szűznél.

Most mondd meg, kedves Húgom, állhat-e rosszul a mi ügyünk Isten előtt, ha Mária a mi szószólónk? Szabad-e kételkednünk Isten segítségében? Nem kell-e a veszély e napjaiban kettőzött bizalommal hozzá folyamodnunk? Erős és szilárd e meggyőződésünk:

„Ha értünk Mária szent Fiát követi,
Kérését szent Fia meg nem vetheti!”

3. Bizalmunk Szűz Mária iránt még inkább nőhet, ha elgondoljuk, hogy *a mi Pátrónánk egy-szersmind az Isten Anyja.*

A szentek csak szolgái a jó Istennek. Szűz Mária nemcsak szolgálja, hanem Istennek, a mi Urunk

Jézus Krisztusnak szent Anyja is. És mit mond e szó: „anya”? Annyit mond, hogy Mária mindent megtett az édes Jézusért és viszont isteni Udvozítónk ne tenné meg, amit édesanyja, Szűz Mária fönt az égben kér tőle? Hisz itt a földön 30 évig teljesítette Szűz Mária óhaját, akaratát; hát fönt az égben többé nem Mária gyermeke Jézus?

Igen kedves dolgot beszél a Szentírás Salamon királyról. Egyízben megjelent az ő tróntermében az édesanyja, hogy valami kérvényt intézzon királyi fiához. Ez, midőn meglátta édesanyját, rögtön felkelt, elébe ment, meghajolt, jobbára ültette és csak most juthatott szóhoz az édesanyja: „Egy kis kéresem van hozzád, meg ne szégyenítsd orcámat!” És mondá neki a király: „Kérj, anyám, mert *nem illik megvetnem arcodat.*” Ha Salamon király nem találta illőnek megvetni édesanyja kérését, hát akkor hogy hagyhatná Jézus, a legjobb Gyermeke a legjobb Anyának kérését, szószerzését figyelmen kívül a szép mennyországban?

Azért, kedves Húgom, legyünk mindenkor bizalommal Szűz Mária iránt, ne szűnjünk meg hozzá imádkozni:

„Minden reményünk csak Te vagy,
Szent Szűzanyánk, ó el ne hagyj!”

Ha kedves ismerősök között szomorkodókat látsz, vidítsd fel szívüket; ha édesanyával találkozol, aki egyetlen fiát veszítette a csatában, figyelmeztessd őt a fájdalmas Anyára, aki egyetlen gyermekét a Kálvárián látta elvérezni; ha oly asszonnyal beszélsz, aki férjét siratja, küldd őt Szűz Máriához, az özvegyek vigasztalójához; ha kisgyermekeket találsz, akik édesapjukat veszítették, mondd meg nekik: imádkozzanak a jóságos Szűzanyához és ő gondoskodni fog róluk; ha magyarral találkozol, mondd meg: a tatárjárás, a mohácsi vész, a török

hódoltság után a magyar nemzet újra talpraállott!
Drága kis Húgom, légy a vigasztalás angyala!
Isten segítségét kéri szép munkádra

Laci bácsi

5. Kongreganista boldogság

Kedves Húgom!

A bevezetőt levelemhez engedd el. Mosakodnom kellene, hogy oly régen nem írtam. Sejttem, hogy közbe-közbe egy kicsit duruzsoltál, de mivel te nem tudsz haragot tartani, azért meg is bocsáttottál.

Térjünk a dologra. Nagyon szépet szeretnék neked írni. Rólad is lesz szó!

Sokszor eltűnődtem azon az igazságon, hogy majd kétezer év előtt Judeának egy eldugott kis falujában egy kedves ifjú hajadon, akit nagynénje így köszöntött: „Üdvözlégy, malasztal teljes!” — örömeinkben tört ki, amelyben hangoztatja: *„Boldognak fog hirdetni engem minden nemzedék!”* — Vajjon jól beszélt-e e kedves Szűz? A történelem mondja, hogy nem egy férfi, nem egy család, város, ország, világrész, hanem a föld kerekiségének minden nemzedéke; nem néhány múló, tűnő évig, hanem évszázadokon, évezredekken át; nem néhány udvaronc hízelkedő nyelve, hanem a szónokok és költők serege, a festők, szobrászok, művészek és zeneköltők szakadatlan sora, hogy ne is említsem a pápák, püspökök, szentatyák, egyháztanítók, boldogok és szentek végeláthatatlan seregét, mind boldognak hirdeti, áldja, dicséri, magasztalja Izrael kedves leányát. Ó mily csodálatos szó: boldognak fog hirdetni minden nemzedék!

Kedves Húgom, ebbe a nagy, hatalmas énekarba, a tisztelőknek fehér seregébe beálltunk akkor,

amikor mi is hűséget fogadtunk a kongregáció zászlaja alatt Szűzanyánknak.

Ma azt szeretném mondani: örülj, ujjongj, légy boldog, hogy Mária gyermeke lehetsz. Tudd meg, *kongreganistának lenni a legnagyobb kitüntetés, a legnagyobb öröm és boldogság! Érts szót! Ha nem új is neked, jó, ha megint átgondolod.*

I. Hogy *mekkora* kitüntetés kongreganistának lenni, abból következtetheted, hogy mi az Ég és Föld Királynőjének szegődtünk szolgálatába!

1. Mekkora tisztességek tartja egy falusi kis-leány, ha nem kell neki otthon ásni, kapálni, gyomlálni, hanem elmehet a városba és ott állhat szolgálatba, pardon, ott léphet alkalmazásba egy tekintetes asszonynál — (köztünk legyen mondva: nem is tudom, hogy vannak-e még ilyenek a világon?) — vagy egy nagyságos, méltóságos vagy pláne kegyelmes asszonynál! Ha ez búcsúra hazamegy, oly magasan hordja néha orrát bubifrizurás fejcskéjével együtt, hogy a többieket a sárga irigység majd meg-eszi.

Vagy mekkora tisztességek tartja a kis irodista, hogy ő a Hruschauer Tonwarenfabrik A.-G. sav- és lúgálló köedények gyára magyarországi vezérképviseleténél vagy a Haggenmacher kőbányai és budafoki sörgyárak R. T.-nál vagy a Budapest Székesfőváros Fogyasztási adó kirendeltségénél vagy pláne a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium nem tudom én milyen főfelügyelőségénél körmölhet, kopogtathat, másolhat, aktákat csomagolhat, raktározhat, egyszóval teljesíthet szolgálatot.

2. Kedves Húgom! mennyivel boldogabbak vagyunk mi, kongreganisták, akik nem abba helyezzük legfőbb ambícióinkat, hogy e sárteken a földi hatalmasságoknak szolgáljunk, hanem boldogít az a tudat, hogy a mennyek Királynéasszonyának álltunk szolgálatába.

Annak állunk szolgálatában, akiről Isten szólott az ószövetségben, midőn bűn, pokol, ördög fölött

győzött az irgalom: Ellenségeskedést tesztek között és a Nagyasszony között, aki széttiporja fejedet. A győzelem Úrnőjét szolgáljuk.

Annak szolgálunk, akire a bölcs Salamon király nézett látnoki szemekkel és fölkiáltott: „Ki az, aki eljő? Fényes, mint a nap; szép, mint a hold; hatalmas, mint a táborok rendezett serege!”

Annak szolgálunk, akinek lábaihoz az apostolok és az evangélisták ültek és hallgatták Jézus gyermekségének és názáreti életének történetét, akit édesanyjuk helyett Anyjuknak kaptak Krisztustól örökségbe, akivel együtt kapták a Szentlelket piros pünkösöd ünnepén, akitől buzdítást nyertek apostoli munkáikra.

Annak szolgálunk, akit a vértanúk Királynőjüknek neveznek, mert hősként állt ott annál a nagy áldozatnál, melyet isteni Fia a Kálvárián mennyei Atyjának bemutatott.

Annak szolgálunk, akit a hitvallók százai és ezrei anyjuk gyanánt szerettek és tiszteltek; akire a szűzek beláthatatlan serege mint ragyogó példaképre tekintett; akit az ég minden szentje és angyala áld, dicsér, magasztal, ünnepel és szeret.

Annak szolgálunk, aki szebb a világ legszebb asszonyánál, gazdagabb minden Krózusnál, hatalmasabb minden uralkodónál!

Kedves Húgom, ha ezeket meggondoljuk, akkor könnyű belátni, hogy sohase érhetett volna bennünket nagyobb kitüntetés, mint mikor Szűz Mária, az ég és föld Királynője fogadott minket szolgálatába.

II. De nemcsak kitüntetés, hanem *öröm és boldogság* is kongreganistának lenni.

1. Öröm és boldogság ez *számunkra*.

Hányan vannak leánykák itt Budapesten, akik tán istentelen családban, teljes vallási tudatlanságban és sok bűnben élnek le ifjúságukat! Akik sose hallottak gyermekkorukban az édes Jézusról, a jószágos Szűzanyáról, vagy ha hallottak is, erősebb volt a világ csábító szava, az ördög muzsikája, a

vágyak ösztöne, a tánc vonzó ereje, a divat örülete, a színház bódító hatása, mint az isteni kegyelem csendes, hívogató szózata.

Mi azáltal, hogy a kongregációba léptünk, életünk hajnalát tettük aranyossá, széppé, szentté. Hisz jó, szép, ha valaki öregkorában tér az Istenhez, de mennyivel szebb, ha élete zsengejét hozza Istennek és a Szűzanyának áldozatul.

Öröm és boldogság töltheti el lelkünket is, mert e tettünk által beírtuk nevünket az élet könyvébe. Tudnunk kell, hogy Szűz Mária a legkisebb szolgálatot sem hagyja jutalom nélkül. Nemrégiben kedves kis történetet olvastam erre vonatkozólag. Vianney Szent Jánoshoz egy asszony jött, aki teljesen kétségbeesett férje hirtelen halála miatt, mert az a szentségek nélkül múlt ki. Mikor a szent pap meglátta e nőt, — először életében — így szólt hozzá: „Asszonyom, ön megfeledkezett azokról a csokrok-ról, melyeket férje a Boldogságos Szűz tiszteletére május havában kötött oltára díszítésére.” Az asszony nagyot nézett e szóra, honnét tudja ezt a plébános úr, hisz se őt, se férjét sose látta. De a szent pap így folytatta: „Krisztus könyörül azon, aki a Szűzanyát tiszteli. Férje még a halála pillanatában megnyerte a kegyelmet a tökéletes bánat felindítására. Lelke a tisztítóhelyen van. Imádságainkkal és jócselekedeteinkkel onnét kiszabadíthatjuk.”

Kedves Húgom, ha mi mint kongreganisták nap-nap után kis erényvirágokat gyűjtünk, vajjon az égnek angyalai nem írják-e be nevünket az élet könyvébe, nem fog-e megkönyörülni szegény lelkünkön az irgalmas Jézus?

2. Öröm és boldogság kongreganistának lenni a család számára.

a) Ha *otthon marad* a kongreganista, — őszintén szólva, nem kell ezen túlságosan búsulnia — segítőtársa lesz édes szüleinek a gyermeknevelésben, kenyérkeresésben, aggkorukban. Ő hozza a családba

a katolikus szellemet, gondoskodik az imádságról, böjtről, a jó ujságról.

b) Ha *férjhez megy*, úgy fog viselkedni, mint ahogy igazi kongreganistához illik. A mindennapi életben a vegyes felvágott bármily jó is legyen, a házasságban nem jó. Akik vegyesházasságot kötnek, azoknak az eskető pap egy címet is adhatna kezükbe a kétfejű sassal. Egyik ide néz, a másik oda. Egység, boldogság ott nemigen lesz.

c) Ha *zárdába megy*, a szülők nem fogják ezt szerencsétlenségnek tekinteni, hanem csak úgy, mint a leányuk: Isten akaratának, amelynek végrehajtása őket örömmel és boldogsággal tölti el. Elolvashatnád Blaskó Mária: A királyné leánya című regényét erről a tárgyról.

3. Kongreganistának lenni öröm és boldogság a *társadalom* számára is, mert, mi tagadás benne, a kongregációból kerülnek ki a szolid, erkölcsös, szorgalmas leányok. A vallásos, szociális, társadalmi egyesületek legjobb vezetői; a hitközségi szakosztályok leglelkesebb támogatói; a katolikus sajtó, Oltáregyesület, Katolikus Akció legjobb barátai; a modern bűnöknek legbátrabb ostromozói. Ők nyíltan megmondják véleményüket a divatról, táncról, színházról, strandról, házassági válásokról. Holmi frázisokkal nem lehet őket falhoz állítani.

Azért, kedves kis Húgom, sietek befejezni soraimat, szeretettel kérve, száz szónak is egy a vége: örülünk, hogy a mennyek Kirélynéasszonya bennünket szolgálatába fogadott. Törekedjünk mindenkor becsületére válni, hogy egyszer fönt az égben reánk ismerjen, mint jó gyermekeire.

Maradok a Szent Szűz boldog szolgálja

Laci bácsi

6. Az élet körülményeirl?

Kedves Húgom!

A régi jó békevilágban történt. Egy utcaseprő Bécs városában egy kicsit jobban felöntött a garatra. A rendőr bevitte. Mikor kijózanodott, megkérdezték tőle: „Hát aztán mi maga civilben?” Az ember kiegyenesedett és kivágta: „Császári és királyi utcaseprő Bécs városában!” — Ez öntudat. Ám én a katolikus *öntudatból* szeretnék egy kis porciót látni a lányokban... Hogy miért mondom ezt, halljad!

A Mária-Kongregáció mult havi számában L. S. egy igen mély jelentőségű gondolatot írt le, amely felett — úgy hiszem — száz lány közül kilencven olyan észrevétlenül siklott végig, mint a Szekrényessy-testvérpár a legfinomabb jégpályán.

L. S. azt írta, hogy kint az életben *a nagylányok világnézete majdnem teljesen a „körülmények” befolyásolásától függ!*

Megdöbbenve kérdem magamtól: megfelel ez a valóságnak? Csakugyan így van ez? Ha a nagylányok jó emberek és „körülmények” közé kerülnek, akkor olyan jók, mint a krémes; ha kevésbbé jók közé kerülnek, akkor olyan elvtelenek és laposak lesznek, mint a tepsi, amelyen a krémes sült; ha rosszak közé keverednek, akkor meg rosszak is tudnak lenni: rémes! De kedves Húgom, ha a fenti szó igaz, akkor ez szinte kétségbeejtő!

Mert mit is jelent ez a szó? Annyit, ha mindjárt a legjobb nevű zárdában járt is az a leány, ha a legalaposabb, a legöntudatosabb nevelésben részesült is, mihelyt elhagyja az intézetet, világnézete a legrövidebb időn belül megváltozik, az új „körülményekhez” simul, alkalmazkodik; ha az jó, akkor jó lesz, ha rossz és vallástalan, akkor ő is olyan lesz. E szerint kárbaveszett az édes szülők minden áldozata, a hittanárok és apácák minden erőlködése,

hiábavaló a sok szentbeszéd és oktatás, hiába a sok szép folyóirat és könyv, szívéből minden úgy lepatant, mint a raketről a teniszlabda. Az a nagyleány a jó nevelésnek oly hosszú ideje alatt nem tett szert katolikus öntudatra, nem szerzett komoly meggyőződést hitünk igazságairól, nincs kialakult, kifejecesedett világnézete. Az új „körülmények” jöttére mindaz, amit hosszú éveken át hallott, amit szívébe fogadott, úgy eltűnt, mint a tél elején az első hó; lelke úgy megingott, mint a nádszál az alföldi lápon.

Keresem, kutatom az ingadozásnak, az elvfeledésnek, a lesiklásnak az *okát!* Ahányan és ahányfélék vagyunk, annyi és annyféle okot találunk. Én kettőt említek.

Az egyik talán a *meglepetés* lehet, amelyet a világ gyakorol az új „körülmények” közé lépő leányra. Olyan dolgokat lát, hall, tapasztal, amelyekről eddig nem vagy csak burkoltan beszéltek előtte. De nem is szólhattak előtte egész nyíltan a nélkül, hogy lelkének ne ártottak volna. Sok lelki küzdelem között, sok beszéd, csábítás hallatára szinte kész elhinni azt, hogy őt a hittanárok és az apácák tisztára be akarták csapni, el akarták ámítani. Ha ezt fel tudja róluk tételezni, akkor persze veszve van, a szirének hangja az élet tengerén elbájolta őt és rohan a hang után — vesztébe. Ezek után úgy gondolom, hogy a világba való lépést még jobban, még gondosabban kellett volna előkészíteni otthon és az iskolában.

Egy másik oka az elvfeledésnek, minden jófeltevél szögreakasztatásának talán az, hogy ez a nagyleány *nem tudja magát függetleníteni* a kétesértékű új „körülmények” befolyása alól és úgy táncol, ahogy azok fütyülnek. A kívánt *öntudatot* csak úgy lehet elérni, ha értelmével felfogja, hogy mily fontos a hit gyakorlata, mily jó, mily hasznos, mily szükséges a vasárnapi szentmise, a pénteki böjt, a gyakori szentgyónás és szentáldozás. Ha mindez a leánynál csak merő külsőség, akkor nem csodálom, ha egyszer

azt beszélük róla, hogy az a napiáldozó, kongreganista református templomban esküdött, misékre nem jár, felcsapott vadevezősnek, ilyen és olyan mulatóhelyen látták. E szerint kimondhatatlanul szükségesnek látom a leánynevelésnél odahatni, hogy vallásunk igazságai, tanításai, gyakorlatai mélyebb gyökeret verjenek a gyermekek lelkében az imént említett öntudatraébresztés által.

A hangoztatott igazságok megerősítéseként rá szeretnék mutatni az első keresztyényekre. Nem a meggyőződésükért vérüket ontó apostolokra, pápákra, püspökökre utalok, hanem fiatal gyermekekre, gyenge szűzekre. Akárhányszor pogány szülőtől származtak, az apostoloktól vagy az apostolok tanítványaitól néhány szentbeszédet hallottak, a keresztség szentségében részesültek és oly erősek lettek, hogy a zsarnokok minden erőszakoskodása, csalafintasága, ördögi gonoszsága csütörtököt mondott velük szemben.

Szent Cirill 12 éves gyermek volt. A pogány bíró meg akarja ijeszteni s megmutatja neki a kínzóeszközöket. „Végezz gyorsan, — így szól a bíróhoz — hogy minél hamarabb jussak a mennyországba!”

Szent Kolumba 16 éves volt, mikor Aurelianus elé került hite miatt. Fiát jegyesül ígérte neki, ha hitét elhagyja. „Én már Krisztusnak vagyok eljegyezve. Ennek hűségétől sem tisztelet, sem gazdagság, sem kín, sem halál nem képes elválasztani. Te pedig, ó császár, az örök kárhozat helyére taszítatol, ha bűnbánatot nem tartasz és az egy igaz Istent nem imádod!” A szűz bátorsága dühbe hozta a zsarnokot, megkínóztatta és végül lefejeztette.

De a „Szentek életét” kellene kiírnom annak bizonyítására, hogy gyenge szűzek oly erős meggyőződésre tettek szert már ifjúkorukban, hogy abban őket semmiféle „körülmények” nem tudták megingatni, megtántorítani.

Igen szeretem a kis verset Sztára Sándor kompozíciójában! Szeresd Te is!

Katolikus hívő vagyok, — e hitben élek, halok. — Megvallom s meg nem tagadom, — ha vérem kell is ontanom! — Ezt vallja vélem a föld s az ég, — e hitben erő s békesség — nincs rajta kívül üdvösség!

Ha egyszer a börtönbe visznek vagy a vesztőhelyre, tudd meg, kedves Húgom, útközben ezt fogja énekelni

Laci bácsi

7. A jó kongreganista

Kedves Húgom!

Rabnők számára a toloncházban tartottam lelki-gyakorlatot. Mostanában a börtönöket járom, ez a kedvenc foglalkozásom egyéb más munkáim mellett. Voltak, akik előzőleg azt mondták: a társadalom szemetjével, a legutolsó, a legelvetemültebb alakokkal nem érdemes foglalkozni. Nem érdemes? Édes Istenem, hisz ezeknek is van lelkük! Isten segítségével bízva, munkához láttam. Érdekes tapasztalatokat szereztem. Beköszöntőmben elmondottam, hogy Budapestnek nincs tán szomorúbb helye ennél a börtönnél. Szomorúak a falak, szomorúak, leron-gyolódottak a lakói is. De akármilyen szomorú valakinek a külső helyzete, a szíve még mindig jó lehet. Nem csalódtam. Drága gyöngyöket, Jézus drága vére árán megváltott halhatatlan lelkeket találtam a sárban, az iszapban. Krisztus vérében megmostam és most tiszták, Isten előtt végtelenül kedvesek a bűnbánó Magdolnák, a jobboldali latrok is. Őrzőangyaluk felfogta keserű bánatkönnyeiket és kitörülte azokkal és Jézus vérével az élet könyvéből bűneiket. Szívem telve van Isten iránti hálával és boldogsággal.

Kedves Húgom, bocsáss meg, hogy ilyen személyes ügyeimmel untatlak, de úgy érzem, ezzel

tartozom a jó Istennek. Száz és száz leány nem lépett volna a züllés útjára, ha jobb körülmények között nevelődött volna gyermekkorában. Ó, mily boldog lehetsz te, hogy a kongregációban jólelkű leányok között töltheted ifjúságod szép, derűs napjait. Mily más is a légkör a kongregációban, mint egy fogházban! De sajnálatraméltók azok a lányok, akik Istennek ezt a nagy kegyelmét, hogy Szűz Mária gárdájához tartozhatnak, eléggé nem becsülik. Egykor alázatos szívvel kérték felvételüket és most talán lustaságukkal tűnnek ki. Bizony az ilyenekre pörölni tudnék!

Nos, kedves Húgom, hogy e bajon segítek és panaszos leveledre a választ megadjam, szívembe mártom tollamat és megírom, hogy mit kívánok, mit követelek egy jó kongreganistától.

Először is azt követelem, hogy minden kongreganista rendesen *eljárjon a gyűlésekre*, melyek hetenkint vagy kéthetenként tartatnak. Te ezt, édes Húgom, természetesnek tartod, de lásd, vannak lányok, akik Szűz Máriának beígérték ugyan látogatásukat, de szavukat nem tartják be. Hát nem kelene ilyen lányokat kukoricára térdeltetni vagy a sarokba állítani? Azt ajánlom, hogy három igazolatlan mulasztás után kapjon felszólítást az igazolásra; ha ezt tenni elmulasztja, akkor adjuk tudtára, hogy többé ne fáradjon a gyűlésekre, mert nem tekintjük kongreganistának. A heti vagy kéthetenkénti gyűlésen való megjelenés valóban nem sok. Ha valaki erre sem képes, hát akkor maradjon otthon és hancúrozzon napestig a cicával, de ne vétesse fel magát a kongregációba. Némelyik kongreganista — bár nem érdemli meg ezt a nevet — éppen csak akkor tűnik fel a láthatáron, ha kedve szottyan. Nos, hát műkedvelőkre, vendégszereplőkre a kongregációban nincs szükség. Inkább legyen tíz-húsz törőlmetszett, tettekreész kongreganistám, mint száz lagymatag, húzódozó Pató Paula kisasszonyom, akik minden jó indítvánnyal szemben örökké csak azt hangoztatják:

hej, ráérünk arra még. No, ha ti ráértetek, hát akkor alászoigája, mehettek haza, ott kint tágasabb! Az örökös ellenzékieknek és lustaháziaknak nincs a kongregációban helyük.

Másodszor minden kongreganistától meg kell követelni, hogy az *erénygyakorlati lapocskát* minden hónapban nyujtsa be. Némelyik leánynak ez sem tetszik. De hát mi tetszik neki? A be- és áttekinthető ruha, a félelmetes cipősarok, a bolond frufu, a szabados társalgás. Hja úgy?! Csakhogy az ilyen eltévesztette a házszámot. Az ilyennek nincs mit keresnie a kongregációban.

Azt kérde: de hát szükséges az, hogy az ember, ami jót cselekedett, feljegyezze? Hát bizony erre szükség lehet. Szükséges lehet *neked*, ha komolyan törekvő lelki életet akarsz élni legalább addig, míg az erények gyakorlata második természeteddé nem lesz és szüksége van erre *a prézesnek*, mert ebből ítéli meg, hogy milyen a kongregációban a vérkeringés. Ha a kongreganistái szorgalmasak az erénygyakorlatokban, akkor jól lüktet a pulzus; ha ez kimarad, baj van. De meg aztán hogyan, honnan tudja meg a prézes, hogy az ő kongreganistái az életben milyenek? Vannak lányok, akik a kongregációi gyűlések alkalmával olyan jók, mint a dobostorta, szinte angyalkákként viselik magukat, s a szende áhítat úgy ömlik el arcukon, mint csendes tavon a holdvilág; otthon meg olyan durvák és kemények, mint a lószőrpokróc.

Azt is mondja egyik-másik: de hát mire való az erényekkel való kérkedés? Igaz. Kérkedni nem kell, nem szabad! Az isteni Üdvözítő is azt kívánja: ne tudja a balkezed, mit tett a jobbod! Az erénygyakorlati lapocskát épp ezért névtelenül szokás beadni, tehát nincs veszély a hiúságra, büszkeségre. — Nem akar kérkedni?! No, nem is hittem volna, hogy egyik-másik ily gyengédlelkű. De megsúgom, kedves Húgom, azzal a gyanúpörrel élek (Isten bocsássa meg, ha helytelenül gondolkozom), hogy némelyik

kislány nem azért mulasztja el az erények feljegyzését, mert kérkedésnek vennék, hanem azért, mert — *nincs mit írnia!* Ez persze nem a kongregáció hibája, hanem az övé. Jó lesz bizony esténként egy kis lelkiismeretvizsgálatot tartani egy hónapon át, akkor máris harminc erénygyakorlatot lehet feljegyezni.

A harmadik, amit minden kongreganistától követelek, az, hogy valamelyik *szakosztálynak legyen tagja*. Alakítsatok két-három *szakosztályt* külön egy vagy két vezetővel, esetleg elnökkel, al-elnökkel, titkárral. Mindenegybes tag köteles *egyik* szakosztályba beiratkozni. Nem szükséges valamennyibe belépni, mert aki két nyúlra lő egyszerre, egyet sem talál. Mindenegybes szakosztály szinte külön kis kongregáció legyen. Az elnök ismerteti a szakosztály működési körét és a havonként legalább egyszer tartandó kedves, bizalmas, egymással a legbarátságosabban érintkező szakosztályi gyűlésen számonkéri a tagoktól, hogy ki miként teljesítette, amit elvállalt? A szakosztályok tevékenységében a kongregációnak élete kifelé is megnyilvánul. Tudja meg a világ, hogy élünk, dolgozunk. Olvasd ezért szorgalmasan a Mária-Kongregációban a Hírek rovatát.

Nos ugye, kis Húgom, ez mind nem boszorkányság. Fogod-e ezután még azt mondani, hogy a ti kongregációtokban olyan álmosan döcög az élet, mintha csupa megkövült, őskori teknősbékák volnátok?

Nemrég egy kezdetleges, de sokatmondó képet láttam. Egy ifjú kongreganista festette. Szűzanyánk hajléka a messze távolban fehérlett. A kápolnába vezető úton, hatalmas fa árnyékában levante szunynyadt. A levegőben varjak károgtak. Krász, krász, ami ugye annyit jelent a latinban, mint: holnap, holnap.

De megjelent az alvó kongreganista mellett a Mária-kongregáció angyala, mennyből hozott vesszővel a levante vállát érinti és kérdi: „*Alszik-e az*

Ilyak Mária-kongregációja?" Ugyanakkor a magasból sas csapott le, lekapja a kongreganista kebléről a kongregációs érmet és viszi a magasba.

Kedves Húgom, ez a kép, ha kivitele kezdetleges is volt, épp eleget mond. A háború, a forradalom, a bolsevizmus sok kongregációt majd agyonütött vagy legalább mély álomba ringatott. Mikor fog a kongregáció ismét talpraállni, mikor fogja régi működését megrendezni? A varjak azt kárognak: *cras, cras*; holnap, azaz inkább: sohanapján!

Nem így, drága gyermekem! Most, midőn körülöttünk minden recseg, ropog, midőn ellenségeink felettünk is el szeretnék énekelni a „circumdederunt”-ot, most, midőn ravasz „kohnfitársaink” egy kis megérdemelt takarodót kénytelenek fújni: itt az ideje, hogy álmos, majd azt mondtam pókhálós szemünket kidörgöljük és újabb, buzgóbb életre ébredjünk.

Fel tehát, kedves Húgom! Ébredj álmaidból! Láss te is munkához! Fújd meg a toborzót. Előre a kongreganista munkára!

Ne mondd, hogy: először ébredjen a többi! Nem! Először ébredj te magad. S utána keltsd fel, költögesd te is a többit. Sokszor elég egy buzgó kongreganista s olyan hamar visz életet bele az egész társaságba, hogy egyszerre valamennyi „megkövesült teknősbéka” átalakul vígan csicsergő, ég felé szálló, dolgos és sürgölődő méhecskévé. De ha mind alszik s mind arra vár, hogy no, ki lesz az első, aki felébred, akkor ítéletnapig is a Hét Álmos Szentről Nevezett Mélyen Szendergők Mária-kongregációja lesz a nevetek.

Ha van benned szeretet a Szent Szűz iránt, ha magad jó akarsz lenni és másokat is jóvá akarsz tenni, akkor fogadd böstörködéseimet szeretettel. Kíváncsisággal lesi ébredésed

Laci bácsi

8. Apostoli szellem

Kedves Húgom!

Žárdai növendéktől kaptam a minap levelet. Csupa szerénységből azt írta a levélben, hogy ha tetszik, dobjam levelét a papírkosárba. Nem egy illatos levélkét süllyesztettem én biztatás nélkül is a papírkosár fenekére, de éppen ennek a levélnek egészen más sorsot szántam. Ha tehetném, zászlóra tűzve hordanám körül az egész országban, hadd olvassa, hadd tudja meg mindenki, — Istennek és a Szent Szűznek legyen érte hála — még ma is vannak széplelkű, ideálisan gondolkodó, nemes szívű leányok a világon, ha nem is igen tudnak róluk az emberek. Mikor ezt a levelet elolvastam, úgy éreztem, mintha egyszerre napsütéses, madárdalozó tavasz lett volna a lelkemben...

Azután te jutottál az eszembe, kedves Húgom; s mivel te fogékony vagy minden iránt, ami szép és nemes, elhatároztam, hogy legközelebbi levelemben elmesélem neked röviden, csak úgy a magam szavai-val mindazt, amit abban a szép levélben olvastam: hadd gyönyörködjél benne, hadd okulj, tanulj belőle te is.

De nem vesztegetem tovább feleslegesen a szót, hanem a tárgyra térek. Előre kell bocsátanom, hogy a sz.-i leánykongregációnak egyik heti gyűlésen szóba került egyszer az apostolkodás. Egyik ügyes kongreganista azt a kérdést vetette fel, vajjon mit gondolnak, hogyan fognak a világban legjobban apostolkodhatni; s azt proponálta, vetné ki-ki papi-rosra gondolatait. Kell-e mondanom, hogy e szóra, mint kasban a méhecskék, kezdtek nyüzsögni-zsongani a borzas fejecskékben a szebbnél-szebb gondolatok. Egy hét múlva valamennyi kislány kipi-riult arccal, papírlappal a kezében sietett a kongregáció heti gyűlésére. Ezekből a leánygondolatokból állította össze szép levelét az én szerény tudósítóm.

Az egyik ezt írja: „Én mint tanítónő, arra fogok törekedni, hogy a rámbízott gyermekekből *öntudatos katolikusokat* neveljek.” Rövid mondat, tömör program. Ez a kisleány észrevette, mennyi a felület, a szeszélyes ember a világban! Ma ájtatos, templomjáró, de talán már holnap hátatfordít Istennek, embernek, templomnak, mindennek. S miért? Azért, mert talán főfájással ébredt, vagy mert valaki görbén nézett rá, vagy pláne azért, mert nem akar jó idő lenni. Mondd, kedves Húgom, öntudatos vallásosság-e ez? No ugye, nem! Pedig hidd el, nemcsak a felnőtteknek, de már a kisgyermeknek is tudniuk kell, miért imádkoznak, miért gyónnak, áldoznak, miért járjanak vasárnaponként a szentmisére. Azért hát igazán gratulálok annak a leánynak, aki ilyen szép apostolkodási teret választott magának.

„Az én apostolkodásom a *szeretet* lesz — írja egy másik. — Úgy gondolom, ha igazi krisztusi szeretet tölti el a lelkemet, akkor majd apostolkodni is fogok tudni. Csak a szeretet képes fájdalmat enyhíteni, könnyeket letörölni, lemondani, áldozatot hozni — másért. Szeretettel akarom megkörményezni, megnyerni a szíveket, hogy azokat az Úr Jézushoz vezethessem.” — Gyönyörű terv; nincs is mit hozzáadnom. A szeretet tüze soha ki ne aludjon. Csak aztán írott malaszt ne maradjon utóbb!

Egy harmadik azt mondja: „Nincsenek nagyra-törő terveim, csak kötelességeimet akarom *mintaszerűen*, amilyen pontosan és jól csak lehet, teljesíteni. Ha majd elvégeztem a képzőt, falura szeretnék menni, hogy máriás szellemet hinthessek a nép közé. Foglalkozni akarok a gyermekek lelki világával, pótolni akarom, amit a szülők nem tudnak vagy hanyagságból nem is akarnak megtenni.”

Kedves Húgom, ez is szép, kongreganistához illő terv. Kicsinynek látszik, de óriási, nagy lelki erőt követelő munka: mintaszerűen, legjobban tel-

jesíteni apró-cseprő kötelezettségeinket. Szeretném, ha te is kedvet kapnál ilyesmihez.

„Én igazán nagyon keveset tehetek az apostolkodás terén — véli a negyedik. — Egész nap *hivatalban* vagyok. De azért rajta leszek, hogy minél több jót tehessek én is kis körömben. Terjeszteni akarom a mi szellemünket társaim között. Példámmal akarom nekik megmutatni, hogy a hivatal mellett is marad az embernek elég ideje arra, hogy vallásos életet éljen, hogy misére járjon, hogy imádkozzék stb. Azután hogyha valaki vallásos, annak még nem kell okvetlenül életútnak vagy unalmasnak is lennie. Be akarom nekik bizonyítani, hogy a vasárnapi misehallgatás, a havonkinti gyónás, áldozás nemcsak hogy nem lehetetlen, hogy teher, hanem inkább erőforrás a munkához, a türelemhez.”

Nézd csak, kedves Húgom. Ez a Mária-gyermek azt meri mondani, hogy ő nagyon keveset tehet a jó ügy érdekében. Mit gondolsz, milyen volna a világ képe, ha valamennyi kongreganistánk ennyit tenne?

Megint egy másik tervező *édes szüleit* akarja a jó Istennek megnyerni. Elmondja, hogyan akar ehhez a nagy feladathoz hozzáfogni. „Jó akarok lenni! — írja. — Jobb, sokkal jobb, mint eddig voltam. Nehogy azok közé tartozzam, akik vizet prédikálnak és bort isznak. Ha én igazán lelkiismeretesen fogom szolgálni a jó Istent, azt hiszem, hogy akkor az édesanyám is buzgóbb lesz. Ha pedig ő velem lesz, édesapámat már nem lesz nehéz megnyerni.”

Egész kis haditerv! De ha Hindenburg, a nagy világháborúnak felejthetetlen hőse egyszer kieszelt egy tervet, akkor azt végre is hajtotta. Csak rajta! Láss te is mielőbb munkához, jó kislány. Minden perc drága!

„Sokat gondolkodtam már azon, — így ír Máriának egy kedves gyermeke — hol és miként tudnám a kongregáció második feladatát: az apostolkodást legjobban megvalósítani? Mikor kikerültem az inté-

zetből, csalódottan vettem észre, hogy a világ más-kép fest közelről, mint ahogy én azt a zárda csendes falai között hittem. Fájó szívvel láttam a közömbös-séget, mellyel az emberek Isten ügyei, a vallás, különösen az Oltáriszentség iránt viseltetnek... Kolos-torba szerettem volna menni, hogy egészen a jó Istennek élhessek, ott, ahol minden csupa béke, csupa szeretet, csupa jóság; de szüleim, sajnos, hal-lani sem akartak róla. Eleinte nagyon fájt, hogy nem tehettem szívem szerint, de aztán mégis csak bele-nyugodtam szép lassan a jó Isten rendelkezésébe. Sze-gény jó apám nagyon is rászorul egy állandó misz-szionáriusra. Biztos vagyok felőle, hogy ezt a hiva-tást szánta nekem a jó Isten. A világban maradok tehát, mint a jó Istennek buzgó kis apostola, édes-atyámnak szerető *örzöngyala*."

Végül egy buzgó kongreganista egy egészen eredeti, igazán a XX. századba illő tervvel áll elő. „Legelőször is tanulni akarok, — írja — mert célom eléréséhez sok tudásra s igaz műveltségre van szük-ségem. Elvégezem a felsőkereskedelmit, a szabászati akadémiát és az iparművészeti iskolát, azután egy-szerű iparos, varrónő leszek. Szalont nyitok. Még akarom menteni a letörésnek, letaposásnak annyira kitett szerény virágokat, azokat a szegény kis varró-lányokat... Mintaképük és nevelőjük akarok lenni... Szembe akarok szállni a „világgal” és a „világ” gonosz ízlésével. Nem lesz az ajtómra ki-írva, hogy „Kongreganista cég”, de az lesz, amúgy igazából. Művészies, ízléses ruhákat fogok adni meg-rendelőimnek, de „művészi” cégér alatt *szemérmet-lent* soha! Még ha akarják se. Azt bízzák csak rám! Majd megmagyarázom én nekik finoman, mi illik az alakjukhoz, arcukhoz, hajszínükhöz stb.; s fogadok, hogy úgy fognak a dámáim öltözködni, ahogy én akarom. Azt talán mondanom sem kell, hogy fogadó-termeimben csupán nívós katolikus szépirodalmi folyóiratok lesznek. Ezek az én terveim. Szeretem őket, értük élek, s mondhatom, bizonyos értelem-

ben ők éltetnek engem. Édes Istenem, add a kivitelhez szükséges kegyelmedet.”

Drága Húgom! Ezeket írta nekem a sz-i kongregációnak derék tagja egy szép levélben, melyet, ugye, kár lett volna papírkosárba dobni? Most azt kérdezem tőled, nem tudnál-e te is apostolkodni? Nem tehetnél-e te is valamit a jó Isten dicsőségének előmozdítására, Szűz Mária tiszteletének terjesztésére, annak a sok kárhozatba rohanó léleknek a megmentésére? Amennyire ismerlek, nem tudom rólad elhinni, hogy te e szép szavakkal kívánnál beállítani a mennyországba: „Jó Istenem, én csak szerencsésen itt volnék valamikép; hanem a szüleim, testvéreim, a rokonaim, barátaim, azok bizony elmara doztak tőlem. Biz én egyedül jöttem; egyetlenegy lelket sem hoztam magammal.” Kedves Húgom, gondolkozzál csak egy kicsit s biztosan tudom, hogy jó szívecskéd majd megsűgja, hogy hol s hogyan kezdj hozzá a lélekmentés nagy munkájához! Akármilyen téren fogsz is apostolkodni, ne feledd, hogy nem az apostolkodik legtöbbet és leghatásosabban, aki leghangosabban beszél, legtöbbet lót-fut, legtöbb egyesületnek tagja, hanem az, aki legcsendesebben, legkitartóbban s legtöbb szeretettel dolgozik a halhatatlan lelkek megmentésén.

Ilyen önzetlen, lánglelkű apostolnak szeretne téged mielőbb látni

Laci bácsi

9. Apostolkodás

Kedves Húgom!

Nem is hiszed, mennyire vágyódtam részt venni a Mária-kongregációnak országos kongresszusán. Látni vágytam azokat a derék katolikus férfiakat, akik küzdelmes életük rögös útján Szűz Mária anyai pártfogásában keresik támaszukat; látni akartam

Szűz Mária ifjú leventéit, akik sok sivár lelkű pajtásaik között lelkesedni tudnak a szépért, jóért, nemesért és Szűz Máriát választották ideáljuknak; látni óhajtottam az én sok-sok kis kongreganista húgomat, akiknek arcára nem a drogista, hanem a tiszta lelkesedés fest piros rózsákat, akiknek szeméből az ártatlanság nevet, akiknek ajkáról Szűz Mária dicsérete zengve szól, akiknek a szívében az isteni szeretet lángja vígan él.

És elmondhatom, örült a lelkem, midőn kis testvéreimet oly hosszú út és keserves éjszaka után a gyűlés helye felé sietni láttam az utcákon, s elnéztem, mint tolakodnak „szerényen” a Vigadóban és fülüket itt-ott kezükkel megnagyobbítva, feszült figyelemmel hallgatják a beszédeket. Láttad volna csak te is, amint egy jó leány ott fent a karzaton úgy megtapsolta a szónokot, hogy még a kesztyűjét is letapsolta az elnökség feje tetejére. Világos, az idén se jutott mindegyik a legjobb helyhez és ezért a perifériákon állók a szünet közt egy kicsit hangosabban zsi bongtak, míg egyszer magam is rájuk szóltam, hogy „halkabban” lármázzanak. Időről-időre egyik-másik félig megfőve, félig megsülve kiment a tereméből, miközben újak jöttek a helyébe.

Kedves Húgom, képzelheted, sokan voltunk! És akkor elkezdtem gondolkodni: ó, ha ezek mind buzgó, tetterős, apostollelkű kongreganista urak, úrinők, ifjak és kisasszonyok lennének, mily óriási, mily hallatlan, mily páratlan eredményt lehetne elérni ebben az országban! És ha ezeknek csak fele, negyed- vagy tizedrésze lenne tetterős és egynézetű, ezek meg tudnák az ország színét változtatni, virágzó hitéletet tudnának teremteni. Nézetemet Mirabeau-nak, a francia forradalom zseniális főkolomposának a szavára támasztom. Egy rennesi ügyvéd, névleg Le Chapelier, egykor azt kérdezte tőle: „Mi a klub?” „Barátom, a klub az oly emberek szövetkezete, akik egyesültek” — felelte Mirabeau. Magyarázatképen pedig még hozzátette: „Tudnivaló,

hogy 10 egyesült ember 100,000 nem egyesült embert megreszkeztethet." Pedig a kongregációban nem tízen, hanem százan, meg ezren, meg sok ezren vagyunk együtt, ha szerteszét lakunk is ez országban. Ó Istenem, ha a kongreganisták mind talpra állnának, mind dolgoznának, mind összefogva apostolkodnának, mit nem lehetne velük elérni!?

Tudod, kedves Húgom, ólomkatonákkal nem lehet csatát nyerni, hasonlóképen ólomlábú, ólomszívű kongreganistákkal sem lehet társadalomreformáló terveket végrehajtani. Vigyázz, ne kerülj te valahogy e pusztán csak anyakönyvezett, címzetes, diszkongreganisták sorába. Nem szeretném, ha álom-szuszek, nyugalmazott életet élnél a kongregációban. Az életrevalóságot szeretem. Szeretném, ha *kis eleven apostollá* lennél, ha a Zsoltárossal mondhatnád: „A buzgóság házadért megemészt engem.”

Kedves Húgom, légy mindenekelőtt a *jópéldának* apostola. Van egy olasz közmondás, mely azt tartja, hogy három leány csak akkor fér meg egy tető alatt, ha az egyikük él, a másik meg halott, a harmadik meg az ajtóra van festve. Huncut taljánok, hogy így mernek beszélni a leányokról! No de igaz, hisz az ő leányaikról beszélnek, nem pedig a mi kongreganistáinkról. Legyen példás a Mária-leányok egymásközi *viselete*. Köztünk legyen mondva: a hajbakapás manapság igen veszedelmes mesterség, mert megeshetik, hogy egy csomó vendég-haj marad az ember kezében, és ezt már azért sem ajánlom! Légy példás a *családban*, társaságban. Érezzék mindannyian: az én kis Húgom nem tud közönséges lenni soha. „Úgy ragyogjon a ti világosságtok az emberek előtt, hogy az emberek látván a ti jócselekedeteiteket, dicsérjék az Istent, aki a mennyben vagyon.” Légy példás a *szentségek gyakori vételében*. Két jeles tanítónő-kongreganistáról tudom, hogy jópéldájukkal ők hozták be a községbe a gyakori szentáldozást. És ha egyszer már a gyakori szentáldozáshoz járulsz, akkor minden szentáldozá-

sod után az édes Jézusnak mondd meg, hogy milyen erényt akarsz aznap gyakorolni. Tudod: „Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó.” Légy példás az *Egyház parancsainak megtartásában*. Tetszenek nekem a budapesti férfikongregációknak tagjai, akik minden vásár- és ünnepnap reggel 8 órakor közösen hallgatnak szentmisét és mennek a szentáldozáshoz. Vonzó példájuk által látható eredményt produkálnak. Kedves Húgom, mit gondolsz, tudnának a leányok a hölgyvilágra ily vonzóerőt gyakorolni? Nem okozna komoly nehézséget a toalett kérdése, amely miatt oly ritkán tudnak a nők a pontos időre elkészülni? Légy jópéldáddal eleven apostollá!

Az apostolkodásnak egy másik formája a *katolikus sajtó terjesztése*. No de erről már annyit hallottál, hogy szinte zúg bele fejecskéd. Igaz, történt már valami e téren, de azért ölbe ne tedd a kezed és pihenőre ne hajtsd a fejed! Szereztél-e, kis Húgom, csak egyetlenegy előfizetőt is az Új Nemzedéknek, Nemzeti Ujságnak, Új Lapnak, Képes Krónikának, a Mária-Kongregációnak, Magyar Kultúrának vagy valamelyik vidéki katolikus lapnak? Lehet, hogy e kérdés neked nem is tetszik. A jó ügy érdekében kicsit tolakodónak is szabad ám lenni! Előfizető nélkül sohasem fog felvirágzani a katolikus sajtó. És ezért azt szeretném, ha most lábadat nyakadba vennéd és addig nem pihennél, míg egy új előfizetőt nem szereztél! Egy ifjú levante nem nyugodott, míg édesatyjának a szállodájából ki nem szállította — repülőgép nélkül — a rossz ujságokat és helyükbe jó ujságokat nem szerzett be. Ugye, remek fiú? De szeretném, ha te ily remek kisleány lennél!

Nemcsak előfizetőborzással, hanem *jó olvasmányok* kölcsönzésével is apostolkodhatsz. A szabadkőművesek, protestánsok, baptisták sokhelyütt gondoskodnak arról, hogy az ő hitetlen vagy tévhitű ujságjaik bekerüljenek a kórházakba, az aggok házába, munkásotthonokba, laktanyákba. Nem tehet-

nénk mi hasonlót a jó ügy érdekében? Van egy jó könyved vagy lapod, nem adhatnád azt másnak kölcsönbe? Mily jó dolgot művelnél, ha a „Kis Könyvtár” vagy a „Keresztény Kiskönyvtár” összes számaiból beszerezned magadnak és azokat adnád olvasásra majd ennek, majd annak.

Hányszor fordult elő, hogy egy, szinte véletlenségből az asztalon felejtett könyvecske vagy imádság oly embereket térített meg, akiket a legjobb szónokok, a gyermekek és a hitvestárs könnyei sem tudtak a jó útra téríteni?

Te nagyon lelkesülsz az angol lányokért: levelezőlapokról, képesujságokból lesed el öltözküket, mozdulataikat, frizurájukat s még a fejük tartását is. De bizony sok mindent nem tudsz róluk. Például kötve hiszem, hogy hallottál volna valamit arról, hogy minden kicsit ráérő missznek is van valami egyesülete, valami szociális, vallásos működési köre, amelyet aztán komolyan vesz ám. Úgy dolgozik, működik a felvállalt ügyben, akárcsak — sportolna. Az angol sajtómissznek egész kis könyvtára van a jó kiadványokból, amelyeket kölcsönad, terjeszt, tukmál. Hidd el nekem, kedves Húgom, ezért is tudják olyan fennhordani a fejüket azok a fess görölök, hogy majd belefájdul a nyakad, míg utánuk csinálod.

Szeretnél apostolkodni? Gondolj a *cselédek lelkére*? Mennyit dolgoznak, fáradnak szegények reggeltől estig, sokszor késő éjjelig. Messze vannak a szülői hajléktól, nem érzik az édesanyai szívnek melegét, a nyomorúság kényszeríti őket, hogy másnak keze-lába legyenek. Hidd el, jól esik ezeknek, ha van valaki, aki érdeklődik sorsuk iránt, aki nem rabszolgát, hanem felebarátját nézi bennük. Nem segíthetnéd be őt a patronázsba vagy egy hajadonkongregációba? Nem vehetnél részt a patronázs vezetésében, a kis cselédleányok oktatásában? Némelyik írni, olvasni, imádkozni, gyónni sem

tud, ó, mily jó segítséget nyújthatnál neki, drága kis Húgom!

Szűz Mária az apostolok Királynője. Légy eleven kis apostollá és Máriát joggal nevezheted ismét egy új címen Királynődnék. Isten veled, kis Húgom, örömteli híreket vár rólad

Laci bácsi

10. Okosság

Kedves Húgom!

Multkor azt a kérdést vetette fel valaki, hogy mi imponálhat a modern leánynak a Boldogságos Szűz Márián?

Mielőtt e kérdésre válaszolok, visszatérek régebbi levelem megállapításához, hogy modern leányon nem egy pipaszárlábú, kunkorodott hajú, bodros fejű, kifestett, koravén, mindent lefitymáló zsúrleányzóra gondolok, aki különféle nyelveken csipog, zongorázni, teniszezni, kétszínűsködni, szebben szólva: alkalmazkodni jól tud, hanem ezúttal a művelt, okos, képzett és ha úgy tetszik, ápolt kongreganistára gondolok. Tehát otthon vagyunk! Hogy nekünk mi imponál a Boldogságos Szűzön?

Hát az, hogy oly kimondhatatlanul okos volt minden beszédében és tettében. Az okosság az első sarkalatos erény, és mai levelemben erről szeretnék egy-két szót írni.

1. *Beszédében? Figyeld* csak meg. Megjelent neki Gábor arkangyal. Az Istentől hoz üzenetet: Isten anyja lesz! Örül, ujjong Szűz Mária? Ha szabad így szólnom, ő a szónak jobb értelmében „tamászkodik” és azt kérdezi az angyaltól: „Hogyan lehetséges ez?” A szűzesség az az erény, amelyet ő Istennek fogadott, melyet mindenáron megőrizni óhajt!

Mily jó lenne, kedves Húgom, ha a lányok is ilyen okosak lennének és nem hinnének minden

gézengúz himpellérnek, aki őket a hízeltégek pergőtüzével ostromolja, hanem egy kicsit tamaskodnának. Azért helyénvaló lenne, ha az élet döntő óráiban a lányok odaülnének a „Bölcsesség Széke”, a „Nagyokosságú Szűz” lábai elé és egy kissé fontolóra vennék, hogyan lehetséges például az, hogy a lányok, ha egy másvallású kérőjük akad, akkor mindent úgy elfelejtenek, mint a cigányrajkó az apja intését. Bírószág elé került lopás miatt a gyerek. „Hát aztán maga miért nem óvta, figyelmeztette a gyereket?” — szolt a bíró az apához. „Bíró uram, váltig figyelmeztettem, hogy vigyázzon, mert elfogják, hát használt neki?” Így vagyunk többször a lányokkal. A döntő pillanatban cserbenhagyja őket minden okosságuk, végzetes ostobaságot követnek el, hiába-
való volt minden figyelmeztetésünk! Nagyokosságú Szűz, könyörögj érettünk!

2. Szűz Mária okossága megnyilvánult minden *tettében*. Az evangélium egy jelenetét állítom szemed elé. A kánai menyegzőn Szűz Mária mint gondos háziasszony észrevette, hogy a fiatal házásoknak fogytán a boruk. Egy szót szolt szent Fiához: „Nincs boruk!” Látszólag elutasító választ kapott, szinte csak azért, hogy aztán annál szebben ragyogjon fel Szűz Mária közbenjáró hatalmának nagysága. Szűz Mária nem haragszik, hanem rögtön intézkedik és egy szót szol a szolgálóknak, és a szavában, *tettében* mutatkozik az ő csodálatos okossága: „*Amit Ő mond, azt tegyétek!*” Van-e ennél jobb tanács a világon?

Kedves Húgom, okosságunk irányuljon első sorban Isten szolgálatára, azt tegyük, amit Ő mond, lelkünk megmentésére, a gyakorlati keresztény életre! Ha nem mented meg lelkedet, akkor kárba vészett minden imádságod, jócselekedeted és elkészítheted sírfeliratodat: „Itt egy bolond nyugszik, akinek nem volt annyi esze, hogy megmentette volna egyetlen halhatatlan lelkét.” Ellenkezőleg, törekedjél az „okos szüzek” közé tartozni, akik mindig

készek az Úr eljövetelére, hogy bemenjenek vele a szép mennyországba.

De a világi dolgokban is légy okos.

Fortuna szekerén okosan ülj,
Úgy forgasd kerekét, hogy ki ne dülj!

3. Ha már az okosságról beszélek, végül még azt is megsúgom, hogy nemcsak a beszédben, tettben, hanem lehetőleg még a *hallgatásban* is légy okos.

Vannak lányok, akik ha valami jót tesznek, mindjárt úgy kikotkodácsolják, mint a tyúkok, ha egyet tojtak. Mások meg, ha hallottak valamit, nem tud bennük megmaradni a szó, mindjárt kikotyogják és ezáltal sok bajt, bosszúságot, „belviszályokat” okoznak egyesek lelkében, családokban, közösségekben. Hallgatni arany, de hallgatni sokszor az okosság sarkalatos erényének csodálatra méltó virága is.

Miért ne virágozhatnék ez is a szívedben?

Laci bácsi

11. Igazság

Kedves Húgom!

Szűz Máriát az Egyház az „igazság tükrének” mondja. Az *igazság* olyan erény, amely nekünk imponál, éspedig annál inkább, minél kevesebbet találunk ebből itt a földön. Hogy nincs igazság, ezért nem az igazságügyi minisztert okoljuk. Maradjunk csak a lányok között. Nekem úgy tűnik fel, mintha egyike-másika csupa hazugságból lenne összetákolva. Hol is kezdjem? No, nem bánom! A cipő sarkánál kezdem és végzem fejével, amely úgy áll a nyakán, mint a nádpálcán egy bodros tollsöprű. Hát mire is való az a hosszú, hosszú cipősarok, mely oly kínossá teszi a járást? Hogy na-

gyobbnak hazudja azt a lányt, mint amekkora. Mit akarnak a vékony, testszínű harisnyák? Hogy azt higgye az ember, hogy mezítláb van. (A kacska is mezítláb jár.) Most átsiklom a hazug gombok sorain, át a hiányos ruházaton, de megakad szemem az ábrázaton. Mennyi szépséggel, bájjal áldotta meg Isten az ártatlan leányarcot! És a hipermodern leány arca olyan, mint a festőművész palettája. Mennyi hazugság! Rászorult erre?

Egyik nevelőintézetünkben történt. A fiúk az ünnepek után annyi parfümöt hoztak magukkal, hogy csak úgy illatoztak. Egy-két mágiszter szörnyen kikelt az elpuhultság ellen és arra kérték a P. Prefektust, hogy intézkedjék, mert az kibírhatatlan. A páter nyugodt, tapasztalt ember volt. „Fiúk, — így kezdte adott alkalommal a mondanivalóját — vannak, akik nagyon helytelenítik fiúknál a parfüm használatát. Én most nem azonosítom magamat velük. A parfümre a fiúknak is szükségük van, ha izzad a lábuk, bűzös a szájuk vagy ha más kellemetlen illatot akarnak eltusolni.” Parfümöt a fiúk többé nem használtak! Így gondolkozom a leányoknál a festékről. Ha egy leány rücskös, ráncos, ripacsos, arca telve lencse nagyságú szeplőkkel és férjhez akar menni, akkor csak használjon festéket mentül többet, van értelme!

1. Az igazságosság sarkalatos erénye azt követeli, hogy *önmagunkat* ne ámítsuk, ne csaljuk meg! Nem szükséges, hogy gyarlóságainkat napfényre vigyük, sőt szükség esetén illő módon kendőzhetjük is, de teljesen fölösleges, hogy olyat tegyünk vagy mondjunk, ami nem felel meg a valóságnak. Milyen pompásan eltalálta ezt Pistike:

— Anyukám, micsoda rosszabb, ha én egy autó alá kerülök vagy ha elszakítom a nadrágomat?

— Hogy kérdezhetsz ilyet? Hát persze hogy rosszabb, ha autó alá kerülsz — felelte anyja.

— Akkor boldog vagyok, — szolt Pistike — mert én csak a nadrágomat szakítottam el.

2. Másodszor azt követeli tőlünk az igazságság, hogy adjuk meg *Istennek, ami az Istené*. Ezt tette a Boldogságos Szűz Mária. Istent Urának, Teremtőjének ismerte el és azért ki is jelentette az angyal előtt: „Ime, az Úrnak szolgálóleánya vagyok!” Ez az igazság. Ezt az igazságot kell nekünk is elismerni szóval-tettel, a parancsok megtartásával. Ebből már azt is megértheted, hogy mily botorul cselekedtek azok a lányok, akik fejük, gonosz hajlamluk, a világ csábító szava után indulva nagyot kanyarodtak balra, a kitaposott, széles útra. Ezek, ha egyszer azt hallják: „Távozzatok tőlem balra!” — ne is csodálkozzanak, hanem menjenek!

3. Harmadszor azt követeli tőlünk az igazságság, hogy *felebarátunknak is adjuk meg, ami őt megilleti*. És mi illeti meg őt? A szeretet.

Egy plébános gyalogszerrel sietett a szomszéd városba. Egy nénikét utolért, aki szintén a városba tartott.

— Dicsértessék, örülök, hogy kedves plébános úrral találkozom. Ne tessék sietni, már régen akartam valamit mondani.

A nénike nagyot sóhajt és elkezdi a szomszédját amúgy alaposan szapulni. A plébános úr kelletlenül hallgatja. Egyszers csak megfellebbezhetetlen hangon közbevág:

— Imádkozzunk a szegény szomszéd lelke üdvéért egy ájtatos Miatyánkot.

Elmondták. Az asszony egyideig hallgatott.

— Az ember még csak megjárja, de a felesége! — és máris kezdi mosni, csak úgy száppan nélkül.

A plébános úr így szól:

— Imádkozzunk a szegény asszonyért is egy ájtatos Miatyánkot!

Ezt is elmondták. Az asszony nem volt rest s a szomszédja lányát is kikezdte, de a plébános úr ezért is elmondta vele a Miatyánkot. Most kapott az asszony észbe és többé nem beszélt más hibájáról.

Felebarátunkat szeressük és ne beszéljünk folyton hibáiról; ha pénzzel tartozunk, akkor fizessük vissza; ha egy iparosnak, kereskedőnek követelni valója van, adjuk meg; ha a varrónőnek, masamódnak, cselédnek nem fizettünk, minél hamarabb elégítsük ki őket!

Az igazságosság a második sarkalatos erény, amelyet a Szűzanya szívesen látna minden gyermekének lelkében. Törekedjünk e szép erények elsajátítására!

Laci bácsi

12. Mértékletesség

Kedves Húgom!

A *mértékletesség* sarkalatos erényéről akarok ez alkalommal írni. De talán nem is kell írnom, hanem elég azt mondanom, tekints a jóságos Szűzanyára, aki soha egy pillanatra sem feledkezett meg az önuralomról. A mértékletesség erénye ugyanis azt követeli az embertől, hogy a földi javakat csakis oly mértékben használja, amennyiben őt az örök javak elérésében segítik.

1. Légy mértékletes az ételben.

Bourdaloue-t, a híres francia szónokot meglátogatta egyszer egyik orvosbarátja és beszéd közben megkérdezte tőle:

— Hogy van, hogy sohasem szorul segítségemre?

— Ennek igen egyszerű a magyarázata, — felel a nagy szónok — én naponta csak egyszer lakom jól.

— Kérem, ezt ki ne prédikálja, — felelt az orvos — mert akkor mi orvosok koldulni mehetünk.

2. Tarts mértéket a divatban.

Sokáig várakozott egy úrileány az orvos előszobájában. Végre rákerült a sor.

— Doktor úr kérem, írjon valamit elő, mert az utóbbi időben sem köhögésemtől, sem náthámtól nem tudok szabadulni.

Az orvos jól megnézi betegét, odaül és megírja a receptet.

— Ez jól tesz majd önnek — szól és átadja a rendelést.

A lány a patikába megy. A gyógyszerész elolvassa és mosolyog:

— Kedves kisasszony, önnek egy üzlettel tovább kell mennie.

— De hisz az orvostól jövök — szól meglepődve a leány.

— Igen, az orvos egy pár meleg harisnyát rendelt önnek — mosolygott a gyógyszerész.

Fülig pirosan ment ki a kisasszony a patikából. Hát kell a divat után mindig bolondulni?

3. Ne is mértékletes, hanem teljesen *önmegtartóztató légy a dohányzásban*. Miért? Mert a dohányzás egy cseppet sem nőies, nem is hasznos, nem is szép. A természetfeletti indítóokról nem is szólok. Ugye ezt kár volt leírnom?! Maradinak mondanak? Hát csak mondjanak! Hitler kiporciózta a dohányt a férfiak számára, a nők egy cigarettát sem kapnak. (Nem mondom, hogy nem szívnak!) Hát ilyen maradi, barbár ez a Hitler is?

Egy sápadt fiatalember jelent meg vizsgálatra az orvos előtt.

— Ön dohányzik? — kérdezte az orvos.

— Húsz-harmincat egy nap — válaszolt a beteg.

— És ön azt hiszi, hogy ez nem árt önnek? — kérdezte az orvos.

— Igen! — feleli a beteg.

Az orvos így szól:

— Tegye szabaddá a karját!

Egy üvegből piócát vesz elő és karjára teszi. Ez teleszívja magát, egyszer egy görcsös rándulás, és a pióca lefordult és megdőglött.

— Látja, ezt ön megmérgezte!

— Beteg lehetett — vélekedett a fiatalember.

Az orvos egymásután két piócával tette ugyanezt és mindegyik megdőglött. A fiatalember erre már azt válaszolta:

— Állapotom veszélyesebb, mint hittem volna. Doktor úr, megfogadom, hogy többé nem dohányzom.

4. Mértékletességet illenék gyakorolni a *szórazásokban*. Nem én, egy egyszerű leány írta barát-nőinek: „Az a néhány pillanat, amelyet a szentségház előtt töltök, többet ér az egész világnál. Jézus arannyal fizet, amelynek hasznát az égben fogom látni. Kimondhatatlan boldogságban lesz részünk. Az öröm, melyet a moziban, színházban, táncteremben élvezünk, rövid ideig tart és rendesen keserű utóíze van. Ne higgyétek, hogy nincs nagyobb öröm annál, mint mikor egy fiatalember átölel és azt súgja: „Szerelmem, rózsám, csillagom”, és néhány nap múlva ugyanezt mondja egy másik leánynak is. Nekünk jópéldát kell adni és ne hagyjuk magunkat a szenvedélytől elragadtatni.”

Kedves Húgom! Nagy Sándor egy legyőzött királytól azt kérdezte: „Hogy bánjak veled?” A legyőzött félelem nélkül így válaszolt: „Mint királyhoz illik!” És ha ma azt kérdezed tőlem, hogy viselkedjem az élet száz és ezer kísértésében, én neked azt válaszolom: „Viselkedjél mindenkor úgy, mint a Királynő lányához illik!” Jelszó: Onuralom! Mértékletesség!

Igy lesz?

Laci bácsi

13. Erősség

Kedves Húgom!

A művészek a sarkalatos erényeket egy-egy női alakkal szokták megszemélyesíteni. Az Okosságnak

könyvet, az Igazságosságnak mérleget, a Mértékletességnek kifordított csészét és az Erősségnek kardot adnak a kezébe. A művészeknek talán felesleges volt e négy alakkal bibelődniök, mert van az aszszonyok között Egy, aki az összes sarkalatos erényeket méltán képviseli, és ez a Boldogságos Szűz Mária.

Hogy miként gyakorolta az okosságot, igazságosságot, mértékletességet, ezt már előbbi leveleimben megemlítettem. Ma néhány szót az *erősség* erényéről kell írnom. Úgy gondolom, a mai világban erre az erényre van leginkább szükségünk, és ez volt az az erény is, mely a Boldogságos Szűzet a „vértanúk Királynőjévé” avatta, amiért a legnagyobb mértékben megérdemli csodálatunkat.

1. Stabat Mater! Álla a keserves Anya.

Nem hasonlíthatom Szűz Mária fájdalmát Ábrahám fájdalmához. Ez felvezette ugyan fiát Mória hegyére, hogy feláldozza, de sértetlenül visszakarta. Mária feláldozta fiát és a „consummatum est”-ig ki-tartott.

Nem hasonlíthatom fájdalmát Jákob pátriárka keservéhez, aki József fiát siratta; mert még tizenegy gyermeke megmaradt. Mária egyetlenegy gyermekét vesztette el.

Nem hasonlíthatom Dávid király bánatához. Ez megsiratta Absalom fiát, aki sok gonoszságot követett el vele szemben. Mária gyermekénél nem volt jobb a világon. Dávid csak hallotta, hogy lándzsával szúrták át gyermekét. Szűz Mária látta gyermeke szívét lándzsával megnyitni és a kereszten meghalni.

2. Kedves Húgom! Tudunk-e valamit túrni, szenvedni?

Egy tízéves gyermekről van szó. Súlyos műtéten esett keresztül. Nehogy a mellcsont feletti seb hirtelen begyógyuljon, az orvos elrendelte, hogy a kis gyermeknek óránként szét kell tárni karjait. Ez persze minden alkalommal sok sírásba került. A

betegápoló szerzetestestvér, midőn egyszer ismét a fenti tornagyakorlatot kellett végeznie a kisfiúval, így szólt hozzá: „Nézd, Jancsikám, ki függ itt a keresztén?” — és rámutatott a nagy falikeresztre. — „Ő is kiterjesztette két karját, bár nagyon fájt neki. Nézz csak erősen rá és úgy tornázzunk. Egy... kettő... Érted... Jézus!” Egyszer, kétszer, háromszor, a gyermek szemébe könnyek szöktek, de egy mukkanás nem sok, annyit sem szólt. A kis emberből a szenvedés vitéze lett. Így ment ez addig, míg meg nem gyógyult. Mily vénasszonyosan tudunk mi lamentálni, ha egy kis baj ér minket!

3. Kedves Húgom! *Tudunk-e mi túrni valamit hitünkért?*

Nem azt kérdezem, vajjon készek volnánk-e elfogatni magunkat, börtönben sínylődni, éhséget szenvedni, szembenézni a golyószóró fegyverrel. Csak annyit kérdezek, ha megszólnak bennünket, hogy keresztet vetünk a templom vagy feszület előtt, ha szóvátesszük a vasárnapi szentmisénket, ha egy szép parti kedvéért a Kálvin-téri templomba csalsz bennünket, nem fogunk mi elállani attól, amit eddig jónak, üdvösnek tartottunk?

Kínában a boxerlázadás idejében egy katekistát a „nagykés” vezére elé vittek.

— Keresztény vagy-e te? — kérdezték a katekistát.

— Az vagyok! — felelte.

Erre levágták az egyik fülét.

— Még most is keresztény vagy?

— Még most is.

Erre levágták a másik fülét.

— Még mindig az vagy?

— Az vagyok!

Erre egy kardcsapással levágták a fejét, de ez a kardcsapás a vértanúság koronáját szerezte meg számára. — Egy keresztényüldözés alkalmával ki-kerülnének-e a mi sorainkból ilyen hősök, hősnők? Ezért imádkozni kell, mert ez kegyelem!

Milyen forrásból merítsünk lelki erőt az élet küzdelmeire és szenvedéseire? A lelki erősség első forrása: az Istenbe vetett bizalom. „Isten a mi Atyánk. Akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk”. (Róm. 14, 8.) „Mindent meg tudok tenni abban, aki nekem erőt ad.” (Fil. 4, 13.) Kezében az Élet könyve, a jót is bejegyzí.

A lelki erősség második forrása: *a szentségek gyakori vétele*. Elég egy tényre mutatnom, az első három század vértanúira. S azóta is hány százszor és ezerszer ismétlődött ez meg a legújabb spanyol vértanúig.

A lelki erősség harmadik forrása: *a Boldogságos Szűznek tisztelete*. Ezeréves magyar történetünk beszél erről.

Végül csak azt szeretném tudni, hogy „Hunnia párduca” nem szült-e nyúl-babákat és nem vagy-e te, „ragyogó szemű” kis Húgom, a „nyuszik” között? Ezt szeretné tudni

Laci bácsi

14. Liliomos tisztaság

Kedves Húgom!

Egyet megtennék: ha aranytollam volna, arannyal írnám e levelet; ha a költők virágos nyelvén tudnék szólni, ma ezt használnám. Ugyan miért? Mert ma valami rendkívül szép dologról, *a liliomos tisztaságról* szeretnék hozzád szólni.

De hadd mondjak el előbb egy kedves kis történetet. Ki hitte volna? A virágok egyszer összeveszték. Azon vitatkoztak, ki közülük a legszebb. A százszorszép azt mondta természetesen, hogy ő. A szekfű meg, hogy dehogy, hanem ő, hiszen télen-nyáron őt kedvelik a férfiak. A rózsza meg szinte haragudott, hogy hogy is merik kétségbevonni az ő elsőségét. Nem tudtak zöld ágra vergődni. Mit

volt mit tenni, fogták magukat és elmentek a kertészhez.

— Hallgass meg bennünket, — így szóltak a virágok — nézeteltérés támadt köztünk: hogy ki közülünk a legszebb? Te ismersz bennünket, dönts hát közöttünk!

Erre előállt a rózsza és nem épp a legszerényebb hangon így kezdte beszédét:

— Nézz az én gyönyörű termetemre, nézd ruhám gazdagságát, leveleim olvadozó színét, élvezd kellemes illatomat és mondd: hát nem én vagyok-e a legszebb a szépek között?

— Szép vagy — szólt a kertész — és szépséged örömet okoz mindenkinek, illatod fölvidítja a lelket. Csakhogy a leveleid alatt néhány szúrós tövist látok, és az, aki olyan szúrós tud lenni, mint te, a szépségversenyen nem érdemelhet elsőséget.

Erre a szóra a rózsza nagyon szégyelte megaláztatását, egészen piros lett és azóta van annyi piros rózsza a világon. Egy kis káröröm villant meg a többi virág szívében. Előlépett a tulipán:

— Nézd, milyen egyenes a tartásom, tövis nem éktelenít és a színek változatosságában és élénkségében páromra nem találsz. Ragyogásom meg akár a nap fényével vetekedik.

A kertész elszomorodott az öndícséret hallatára, de aztán uralkodva magán, csak annyit mondott:

— Te vakítod a szememet és csak pillanatra gyönyörködtetsz, de testvéred jó illatával egyáltalán nem dicsekedhetel. A szépség, mely csak vakít és nem tesz jót, nem nyerhet elsőséget.

A liliom a távolban állt és a tavaszi szellő lágy fuvalmára szerényen meghajtotta virágkoronáját. Édes illata áthatott a vitatkozó felekhez, de a liliom csak hallgatott.

— Hát te nem küzdesz az elsőségért, te, a tökéletes szépség tükre? — kérdi a kertész. — Te makula nélküli liliom, szebb vagy a frissen hullott hónál, színed az ártatlanság ruhája, illatod, mint a reggeli

szellő a hegytetőn, s a mellett oly szerény vagy és igénytelen, *tied az elsőség!*

Nemde, kedves Húgom, helyesen döntött a kérdés? Mily szép virág is a lilium! Mily előkelő és nemes a tartása! Lágyan hajladozó kehelyszája mintha csak azt suttogná: vigyázz magadra és ne légy soha közönséges! S mily édes, bájos az illata! Az is azt leheli, susogja: őrizd meg szíved nemeségét, érintetlen tisztaságodat. Sértetlen, ragyogóan tiszta leveleit néhány világoszöld erecske élénkíti, s ezek a hótiszta levelek is mintha azt mondanák a szemlélőnek: ugye mily szép a hótiszta lélek, az ártatlanság! Mily kedves látvány, midőn reggeli harmatfürdője után habfehér koronáján ragyogó harmatcseppek tündöklenek és minden cseppből egy-egy napocska sugárzik feléd, édesen kérve téged: légy te is ily tiszta, szép; vigyázz szíved liliumára!

Kedves Húgom, a lilium azért is hű képe a tisztaságnak, mert amily szép és igéző, éppoly könnyű letörni és beszennyezni. Egy erény sincs annyi veszélynek kitéve, mint az ártatlanság. Mindenütt veszély környezi: otthon és a szabadban, éjjel és nappal. Néha még a rokonok és testvérek között is. Miazmás légkörben élünk, ahol a tengernyi fertőzött lélek a legtisztább szentélybe is beviszi a pusztulás csíráit. Akad olyan is elég, aki a tisztaságot „élet-tani lehetetlenség”-nek hirdeti. (Ami talán az *ő szempontjából* igaz is, mert hiszen egy bizonyos állatnak „megtiltani nem lehet”, hogy ne szeresse a sarat és a szemetet.) Azért, ha ezektől a miazmáktól óvakodni s Mária kedves gyermeke akarsz maradni, nem hangsúlyozhatom eléggé: *becsüld mindenekelőtt nagyra szíved liliumát!*

1. A liliumról azt tartották a régi pogányok, hogy az égből valamikor tej csöppent alá s ennek a tejnek nyomában nőtt a lilium. Ez sem egészen mese. Mert a lilom igazán mennyei virág. Tudod-e, hol van a hazája?

2. A Szentföldön, Szűz Mária és az Úr Jézus hazájában. Ott a szabadban vadon is nő. Nálunk a tisztaság liliuma ma csaknem egyedül a katolikus Egyház talaján virágzik. Másutt mindenütt ajtót mutattak neki. *Krisztina* svéd királyleány, a protestáns Gusztáv Adolf leánya előtt sokáig titkolták a katolikus Egyház létezését. Egyszer figyelmetlenségéből mégis csak szóba került a katolikus Egyház. A kis királyleány érdeklődni kezdett iránta s akkor elmondták neki, hogy biz' az nagyon furcsa Egyház, abban még a tiszta, szűzi élet is „érdem”. Midőn ezt a romlatlan lelkű protestáns királykisasszony meghallotta, lelkesen kiáltott fel: „Ó mily szép, én ezt a vallást akarom követni!” És Krisztina katolikussá lett s inkább lemondott a királyi trónról, csakhogy Istennek tetsző, tiszta, szűzi életet élhessen.

3. A lilium, kedves Húgom, a Szentföldön *sziklás talajon* nő. A sziklás talaj az önmegtagadásra emlékeztet. Ez is nagyon találó. Hidd el, ha valaki önmagán soha erőt nem vesz, ha mindent akar olvasni, mindent akar tudni, látni, hallani, érinteni, akkor bizony lehetetlen megőriznie szíve liliumát. Tagadd meg szemedet, őrizd füledet, nyelvedet, kezdet, vigyázz a szívedre és érzelmeidre, fékezd kíváncsiságodat. „Önmegtagadás!” Tudom, kemény szó ez egy modern leányka fülében, de ezt a szót maga az isteni Udvözítő találta ki: „Aki utánam akar jönni, — úgymond — tagadja meg magát!”

4. És a lilium, csodálatos dolog, *tövisek között* nő. De a tövisek nem sértik, nem sebzik, nem gátolják fejlődésében. A szíved liliumának tövisai, kis Húgom, a kísértések. Ezek bizony a legszentebb, legtisztább embert is megtámadhatják. Az ember elméjében például olyan gondolatok szökkennek fel, melyekről az Isten azt mondja, hogy tilosak. Keletkezhetnek itt-ott olyan vágyak is, melyekről az ember belső titkos tanácsosa, a lelkiismerete azt súgja: Látod, ezt nem szabad tenned. Ébredhetnek olyan érzelmek, melyekről maga a józan ész han-

goztatja: Vesd meg őket. Ezek a gondolatok, vágyak, érzelmek magukban véve még nem ártanak. Aki azonban csúnya kéjvelgéssel foglalkozik velük és örömét keresi bennük, annak a szívét világos, hogy megsebzik a tövises és alaposan megtépdesik ártatlansága ruháját. Aki ellenáll, nem vétkezik. Azért fordul az okos Mária-gyermekek a legnagyobb kísértés tüzében is egy-egy Üdvözlégy-gyel ahhoz, akit a Szentlélek *liliomnak* nevez a *tövises között*.

5. Mifelénk a liliom többnyire csak *zárt kertekben* — nem az utcán, nem a korzón, nem a színházban, nem is a sétatereken — található. Istennek ilyen zárt kis kertje a kongregáció. Ha valahol, hát ott virágozzék a liliom Isten és a Szent Szűz örömére. Kalocsán egy napon egy kéményseprő tréfából egy liliomszálat vett a kezébe és úgy baktatott végig a főutcán a gyerekek hangos nevetése mellett. A liliomszál bizony nem illett hozzá. Ha ünnepélyes felvonulások alkalmával a kongreganisták veszik kezükbe a liliomot, ha az Oltáriszentséget fehér ruhás, kicsiny és nagy Mária-leányok kísérik, ezen senki sem ütközik meg, ez természetes dolog.

6. Monddza: meg akarod őrizni szíved liliomát? Akkor tégy így: vedd körül mindenekelőtt erős *kerítéssel*. Ha nem védjük kerítéssel, minden tolvaj letörheti, tönkre teheti a liliomunkat. A kerítés az „istenfélelem”. Gondolj mindig a mindenütt jelen levő Istenre! Isten szeme mindenüvé elkísér: iskolába és játszótérre, színházba, fürdőbe, zsúrra, olvasmányaid közé, nappali és hálószobádba. Mindent lát, mindent hall: meg ne bántsod tehát. Ugye nem mernél rosszat elkövetni édesanyád, előljáród vagy gyóntatód szeme előtt? Hát Isten előtt igen? Tőle nem félsz? Az Úr Jézus mosolya vagy bánata, örvendő vagy fájdalmas tekintete neked nem számít? Ez a gondolat vegye körül, mint áttörhetetlen kerítés, szíved liliomát: Vigyázz magadra, az Isten mindig lát!

7. A kertekben a liliom mellé gyakrabban vé-

kony, kis *támaszkarót* szoktak állítani, hogy a szél el ne törje. Legyenek a te támaszaid az Istennek, Egyháznak parancsai s a kongregáció szabályai. Aki ezek szerint rendezi életét, annak nem fog megártani az erkölcstelenség fonnyasztó szele, mely ma az ember szívét, a családok és társadalom életét oly sokszor elhervasztja.

8. A lilium, kedves Húgom, az égnek küldi fel illatát, ahonnét viszont az üdítő, éltető *harmat* száll le reá. Mi is, ha meg akarjuk őrizni szívünk liliumát a hervadástól, küldjük szívünk sóhaját, lelkünk lélekzetét forró imában és szerető fohászokban a jó Istenhez és onnét fog ránk leszállni a kegyelem harmata. Örülünk annak, hogy lelkünk szépségét, szívünk tiszta bájait a lelkek isteni Jegyese élvezi! S imádkozzunk érte naponkint, hogy szívünk liliumát sértetlenül megőrizhessük.

Hallottad már bizonyára. Az ifjú *Chambord gróf*, a Bourbon-család nemes sarja egy ízben papi nevelőjétől egy művészileg himzett Jézus Szíve-képet kapott. A Szent Szívből piros vércsöppek hullottak alá a szebbnél-szebb fehér liliumokra. (A liliumok a Bourbon-család jelképe és címere.) A himzés körül e két szó állt: „*Serva lilia!*” Őrizd meg a liliumokat!

— Érti, hogy mit jelent e kép? — kérdi a nevelő.

— Hogyne érteném! Jézus Szíve, védj a Bourbonokat.

— Igaz, helyes! De nem jelenthet ez még mást is?

— Ah igen, hogyne! Azt is jelentheti, hogy: védj a szívem liliumát! Ó, főtisztelendő uram, — folytatja az ifjú gróf — e miatt ne aggódjék!

És valóban, Európa legnagyobbjai nem győzték csodálni az ifjú tiszta életét, romlatlan, feddhetetlen erkölceit.

9. Kedves Húgom, e lilium *éltető napja* Jézus volt a legdrágább Oltáriszentségben! Ha meg akarod őrizni a szíved liliumát, ez a legfőbb: járulj gyakran, járulj lehetőleg hetenkint, sőt naponkint

Jézushoz a legméltóságosabb Oltáriszentségben. Hidd meg, nincs drágább kincsed, nincs értékebb díszed, nincs szebb virágod, mint a kis lilium a kis szíved közepén! Azért őrizd meg ezt szépen, tisztán, egészen az oltárig vagy a sírig, amint a jó Isten akarja. Sírna a lelkem, ha egyszer rosszat hallanék felőled. Légy jó!

Erre a liliumos, szép, tiszta életre kér téged a Szent Szűz nevében

Laci bácsi

15. A kongregációs érem

Kedves Húgom!

Még ma is örülök annak a „levesnek”, amelyet 1918-ban, az őszirózsás forradalom alkalmával mértek valakinek a „nyakába”, aki ezt megérdemelte. Budapesten, a Rákóczi-úton történt. Egy háborúból visszatért, néhány hadiéremmel ékített hadnagy hazafelé siet. Váratlanul elébe ugrik egy frissen sült sehonnai vörös, hogy letépje melléről a háborús érmekeket. Ez azonban nem volt rest, hanem gondolkozás nélkül kimérte számára a fentemlített nyaklevest. A fiatal katonatisztet megéljenezték, s aztán nyugodtan ment tovább. Kedves Húgom, azt az érmet, amelyet az a suhanc le akart szakítani, nem osztották ingyen: a katonatiszt életét tette kockára édes hazánkért!

A kongregációs éremről szeretnék most néhány sort írni. Az emberek, persze a leányok is, örülnek egy kis emléknek. Egy intézet növendékeiről hallottam, hogy azok az apácák vagy papok cingulumából, magyarul derékövéből, egy kis gyapjúszálal szoktak kitépni. Egy „élelmes” leánykáról még mást is regéltek. Egyszer a főmagasságú Hercegpri-más úr látogatta meg az intézetet, s őt szemelték ki előljárói a magas vendég köszöntésére. A beszéd

fényesen sikerült. De mit tett a kis huncut? Amikor a virágcsokrot átnyújtotta, valami igen csalafinta módon a Hercegprímás úr derékövéből — kezével-e, ollóval-e, nem tudom — lecsípett egy selyemszálat — emlékül. Ebből is láthatod, hogy a szerető emberi szív mennyire vágyódik a szép emlék után. És ha az az emlék nem selyemszál, nem hervadó virág, fakuló fénykép, kiolvasott könyv, tüneményes hajfűrt, nem szomorú emlékű karikagyűrű, hanem igazi értéket jelentő, a Szűzanya képével ellátott szent érem, akkor csakugyan boldogsággal töltheti el szívünket a Mária-érem. *Becsüljük meg!*

Nap-nap után olvashatod az ujságban, hogy az egyik úr ilyen, a másik meg olyan érdemrendet, kitüntetést kapott. Bizonyára valami jelentős, hasznos dolgot tettek az országnak. Nem irigyeljük tőlük. Érdemrendüket azonban csak földi hatalmaságoktól kapták. Mi meg úgy tekintünk kongregációs érmünkre, mintha azt egyenest a Szűzanyától kaptuk volna a mennyből! *Becsüljük meg!*

Nem tudom megindulás nélkül nézni a front-harcosok évenkénti felvonulását. Ott ragyog keblükön a sok kitüntetés. Derék emberek, rászolgáltak az éremre. Becsületükre válik, tiszteletet érdemelnek. Ezek nem a szájukkal, nem mellveregetéssel, nem a hordók tetejéről vagy bársonyszékből állították, hogy ők ilyen meg olyan nagy hazafiak, hanem fegyverrel a kezükben bebizonyították hazaszeretetüket. A kitüntetést megérdemelték. Kedves Húgom, ha eddig nem volt így, de a jövőben olyan szép, hóshöz illő, öntudatos kongreganistaéletet akarunk élni, hogy büszkén viselhessük a Szűzanya érmét! *Becsüljük meg!*

Ugye emlékszel még arra a boldog órára, amelyben ünnepi ruhában a Szűzanya oltára előtt térdeltél és a szertartást végző pap így szólt hozzád: „Vedd a Mária-kongregáció érmét testi-lelki oltalmul, hogy az isteni Jóság kegyelmével és Anyádnak, a Boldogságos Szűznek pártfogásával el-

nyerjed az örök boldogságot." Hogyne emlékeznél! Felejthetetlen számunkra az az óra. Alázatos, imádságos lélekkel kértük felvételünket a kongregációba. Megnyertük. Emlékeztetőül egy szép, szent Mária-érmet kaptunk.

„Testi-lelki oltalmul." Most egy gyönyörű történet jutott eszembe, de nem mondom el, mert jópéldát akarok adni a kurta levélírásban. Minden jót!

Laci bácsi

U. i. Nagyon szép lenne, ha a kongregációgyűlés alkalmával minden kongreganista az éremmel felékítve jelennék meg!

16. Életmentő érem

Kedves Húgom!

Szégyenlem kimondani, de most úgy vagyok, mint az a kisleány, akire valami titkot bíztak. Fúrja az oldalát és addig kínlódik, míg végül csak elrohan a barátnőjéhez s így szól: „Esküdj meg, hogy nem mondogd el senkinek", és ő elmondja, amit titokként rábíztak. Rám ugyan nincsen titok bízva, de egy olyan szép történetet tudok, hogy a bordám veti széjjel, ha el nem mondom.

A francia forradalom idejében történt. Ott ültek Párizs egyik nevezetes börtönében a hit és haza legjobbjai és várták, melyik napon viszik őket a nyaktiló alá.

Egy megmenekült előkelő francia úr, aki szintén bent ült többszáz szerencsétlen haláljelölt barátjával a börtönben, így mondotta el a történetet:

— „Egyik reggel belép a börtönőr és egy listáról vagy 50 nevet olvas fel, akiket rögtön szekerekben visznek a vesztőhelyre. Én is köztük voltam. Voltak, akik sírtak, sőt jajgattak fájdalomukban,

amikor nevüket hallották, mások azonban örültek és hálát adtak a jó Istennek, hogy vége szakadt földi nyomorúságuknak.

Már mind elhagyták a börtönt, csak még én voltam hátra.

— Kérem, legyen egy kis türelemmel, — szoltam a börtönőrnek — ma éjjel elvesztettem az érmemet és e nélkül igazán nem mehetek!

— Érmét vesztette el? Miféle érmet?

— Az én érmemet — válaszoltam és kiűritetem szalmazsákomat és lázasan kezdtem keresni érmemet.

— Előre! — kiált a börtönőr, egy percnyi kétséset sem tűrök!

— Jó ember, legyen irgalmas, — kértem őt térdenállva — egy percnyi időt kérek. Egész életemben nyakamon hordtam az érmet és most utolsó utamra e nélkül menjek?

A fájdalom megtörte a hangom. Azt vártam, hogy az ember irtózatossá haragban fog kitörni, az örséget fogja hívni, hogy erőszakkal kivigyenek. De mennyire csalódtam! Ő teljesen nyugodt maradt és szinte mosolyogva mondta:

— No jól van, ma érem nélkül maradjon életben, holnap éremmel megy a halálba.

Erre sarkon fordult és becsapta maga mögött a börtön ajtaját. Abban a pillanatban megtaláltam az érmet. Kiáltottam is a börtönőr után, de hiába, nem hallotta meg. Én meg oly áhítattal csókoltam meg Szűz Mária érmét, mintha életemet mentette volna meg.

Másnap reggel nyílik a börtön ajtaja és egy idegen börtönőr áll elő, akit azelőtt sohasem láttam. Felolvassa az áldozatok nevét, de én nem voltam köztük. Mi ez? Nem értettem!

Körülbelül 8 nap múlva egyik este a szomszéd udvarban, mely telve volt gyúlékony anyaggal, felhangzott a vészkiáltás: „Tűz van!” Ebben a pillanatban a börtön ajtaja felpattan és egy ember be-

kiált: „Meneküljön, aki menekülni tud!” Ezt persze kétszer sem kellett mondani. Én voltam egyike az elsőknek, akik a börtönt elhagyták. Sajnos, nem sok embernek sikerült elmenekülnie, mert az őrség az első ijedelem után csakhamar észbe kapott és megszállta a kapukat. A sötétség leple alatt én már kint voltam, sikerült elhagynom a várost és rövidesen a Rajna partját is elértem. Boldogult édesatyám egyik barátjával találkoztam Strassburgban, és az minden szükségessel ellátott, hogy feleségemet és gyermekeimet, 10 és 12 éves leányaimat megtaláljam. Feleségem ugyanis a búcsúzásnál, midőn a börtönbe vittek, azt mondta, hogy Németországba, a rajnamenti katolikusok közé vágyódik. Mást nem tudtam róluk. Ők meg bizonyára azt hitték rólam, hogy a jakobinusok már régen kivégeztek.

Két éven át jártam a Rajna partját, minden várost, minden falut felkutattam, hogy kedveseimet megtaláljam. Hiába. A viszontlátás reménye napról-napra csökkent. Egyik nap, szokásomhoz híven egy városkában szentmisére mentem. A szentmise végétével, amikor egyedül maradtam, megnéztem a templom képeit, oltárait. Őrzőangyalom egy oldal-kápolnába vezetett, ahol a Szent Szűz oltára előtt egy gyászruhás hölgy két leányával buzgón imádkozott. 15—20 lépésnyire állhattam tőlük, arcukat nem láttam, de szívem azt súgta: ők azok! Egész testemben remegtem, alig voltam képes lábamon megállani. A templomba mentem és úgy ültem a padba, hogy észrevétlenül megfigyelhessem a ki-és bemenőket. Elmúlik tizenöt perc: nekem örökkévalóság... Végre felálltak és kimentek. Hogy mit érzett a szívem, mikor megláttam forrón szeretett feleségemet és kedves gyermekeimet, nem vagyok képes leírni. Lélekzetem szinte elakadt, szívem hangoosan vert, azt hittem, megreped. De nem volt időm sokat gondolkozni, utánuk eredtem. Megfigyeltem, hová mentek. A háziúrtól megtudtam, hogy „ezek

a jó népek" körülbelül egy éve tartózkodnak itt. Hogy készítsem elő a találkozást: ez volt most a gondom. Szállásomra mentem és elferdítve írásmat egy levelet írtam. „Férjének egy jóbarátja örvendetes hírt akar Önnek közölni. Legjobb tudomása szerint férje kiszabadult a börtönből és két év óta a Rajna mentén keresi Önöket.” Néhány nap múlva egy másik levelet írtam: „Férje megtudta tartózkodási helyüket és már holnap felkeresi Önöket.”

A találkozás boldogságát már csakugyan nem lehet leírni. Hálát adtunk Istennek és a Boldogságos Szűznek, aki szent érme által oly csodálatosan megőrizte életemet. Ne legyen erő, mely az életben megfosszon a drága kincstől! A ravatalon és a sírban szívem fölött pihenjen.”

Igy mondta el a történetet az előkelő francia.

Kedves Húgom, hordjuk mi is örömmel és büszkén kongreganista érmünket.

Szeretettel

Laci bácsi

17. Májusra

Kedves Húgom!

Igen kedves soraidat köszönöm. Boldogsággal töltötte el szívemet nyilatkozatod, hogy leveleimből sok jót tanultál és Szűz Mária igazi, gyakorlati tiszteletére buzdultál. Tehát nem fáradtam hiába. Hidd el, drága Gyermeke, ha ezer pengőt küldtél volna húsvétra, az nem szerzett volna nekem akkora örömet, mint ez a húsvéti leveled. Mondhatom, sok egyéb munkám miatt abba akartam már hagyni a levelezést, de szavadra csak kezembe veszem a tollat, szívembe mártom és megírom: szeressük és tiszteljük továbbra is Szűz Máriát; míg bennünk egy ér mozdul vagy egy csepp vér, áldani jóságát meg ne szűnjünk.

1. *Erre serkentsen most bennünket különösen május hava.* Mindszenthy Gedeon, hírneves egyházi költőnk, kis regében azt beszéli el, hogy panaszt nyújtottak be a virágok Szűz Máriához, melyben elkesergik, mennyire fáj mindnyájuknak, hogy neki, annyira szeretett Királynőjüknek, akit minden tisztelet megillet, május havában semmi ünnepe sincsen, épp akkor, mikor ők legszebben virítanak.

„Születtünk május szép havában
— Úgy rendelé az Isten —
De fáj nekünk, hogy éppen akkor
Csak egy ünneped sincsen.

S kik mind oltárid zsámolyánál
Szeretnénk elhervadni,
Ó hidd, anyácskánk! szinte félünk
Életre fölfakadni!”

Mond a kis pártos angyalnemzet,
„Ők így tovább nem lesznek”
S a harmatcsöppek kelyheikben,
Mint könnyek, rengedeznek.

Az ég Királynéja kegyesen vette e nyilatkozatot s azzal vigasztalta a virágokat: megkérem isteni Fiamat, adja nekem egész május havát. Úgy is lett. És a virágok most már annál szebben virulhatnak, annál kellemesebb illatot áraszthatnak a legszentebb Szűz tiszteletére.

„Csak nyíljatok minden tavasszal,
Ti kedvesek, ti szépek,
És ifjúságtok bimbójával
Oltárim ékesítsétek.”

A selymes rét azzal a száz meg száz virággal, mint egy csodálatosan himzett szőnyeg terül el a Boldogságos Szűz lábai alatt. A fák rügyeznek, virágokat hajtanak, illatoznak, s Mária gyermekeinek úgy tetszik, mintha ez mind a kegyes, a jóságos, a

szép Szűz Mária miatt történnék. A patakok a völgy ölén mintha vígabban csevegnének és azok a kis virágok, melyek föléje hajolnak, az ibolyák és gyöngyvirágok mintha csak Királynéjukról beszél-nének. A pacsirta is, mikor örömteli szívvel repül a májusi reggelen az ég felé, azt csattogja: Sursum corda, fel a szívekkel Szűzanyánkhoz!

Kedves kis Húgom, mi nem vagyunk süketek, mi halljuk a természet hívó szózatát. Mi nem va-gyunk vakok, látjuk az egész természet hódolatát. De tudod-e, mi következik ebből? Virágok módjára mi is hódoljunk meg Szűz Mária előtt. És ugyan milyen virág szeretnél te lenni? „Rózsa?” Akkor jótetteid illatával kedveskedjél neki. „Liliom?” Ne törd meg lelkesen a legkisebb makulát. „Ibolya?” Szerény ruha legyen ékességed és utáld meg azt a csábító, mélyen kívágot, átlátszó, piperés blúzt. Vagy talán —a jó Isten rendelése folytán — „ár-vácska” vagy? Legyen Mária édesanyád! „Nefelejcs” szeretnél lenni? Soha, soha ne feledkezzél meg Szűz Máriáról, és ő sem feledkezik meg rólad.

2. Tiszteljük Szűz Máriát, — erre szólítanak fel bennünket a *szentek*. *Néri Szent Fülöp* volt az első, ki május havában a Boldogságos Szűz tisztele-tére minden vásár- és ünnepnap nyilvános ájtatos-ságot tartott. Maga köré gyűjtötte az ifjakat, gyer-mekeket Róma utcáin, elment velük egy templomba, hol Szűz Mária tiszteletére közösen énekeltek, imádkoztak. A kis Mária-tisztelőkhöz mindig töb-ben és többen csatlakoztak a hívek közül, és rövid idő múlva Róma minden templomában meghonoso-dott e szép szokás. Onnan aztán elindult ez az ájta-tosság hódító útjára Spanyol-honba, Franciaországba, Belgiumba, és ma jóformán nincs templom, nincs kápolna, nincs szobor a föld kerekiségén, melyet e hónapban a Szűz Mária iránti szeretet valami külö-nös módon ne ékesítene.

Nagy Szent Teréz szíve egész melegével vonzó-dott a Boldogságos Szűzhöz. Tizenkét éves korában

meghalt édesanyja, és akkor a kis Teréz odaborult Szűz Mária képe elé, följánlotta magát a Szent Szűznek és kérte, legyen mostantól kezdve édesanyja. Szűz Mária és Szent József volt Szent Teréznek minden időben legédesebb reménysége Jézus után. Később kármelita apáca lett és oly erőt, támogatást nyert az égből, hogy a pokol minden támadásával szemben 32 zárdát tudott létesíteni, hol az apácák a legszigorúbb életmódot követték. Ha egy-egy ilyen zárdaalapítással elkészült, Máriát választotta meg a zárda védőasszonyául és a kolostor kulcsait neki nyújtotta át.

A szentek nyomába lépve, tiszteljük mi is Szűz Máriát; *Szent Szaniszló* naponta elmondta tiszteletére az olvasót; *Szent Kázmér* ajkán nap-nap után megcsendült a szép ének: Mondj szívem dalt és magasztald Máriának szent nevét; *Szent Ignác* leborult a montserrati kegytemplom oltára elé és kardját, tiszti rangját ajánlotta fel neki és ment, hogy megalapítsa Szűz Mária szent Fiának társaságát...

Látod, kedves Húgom, az egyik szent így, a másik meg amúgy tiszteli a Boldogságos Szűzet, de mindegyik örömét, boldogságát leli az ő tiszteletében! És azért azt hiszem, nem csalódom, ha azt állítom:

3. Szűz Mária tiszteletére szólít fel minket katolikus szívünk *természetes vágya, hajlama*.

P. Roh azt szokta mondani: „Öreg vagyok már, de még mindig érzem, hogy *anya* nélkül nem tudok ellenni.” Igen, *anya* után kívánczik szívünk, édesanya kell nekünk, akihez föltétlen bizalommal, odaadó szeretettel ragaszkodhassunk. Ilyen édesanyát adott nekünk az édes Jézus Szűz Máriában.

De, kedves Húgom, ha Mária a mi jó anyánk, akkor legyünk mi Mária jó gyermekei. Ezt megköveteli az igazságosság. És ezért szedd össze magad és vigyázz, hogy *szomorúságot* ne okozz jó Anyánknak.

Szomorúságot okoz mennyei Anyánknak az is,

aki a *bűnre szolgáló* alkalmat felkeresi és elmegy olyan társaságokba, színházakba, mozikba, fürdőkbe, hol lelkének kárát vallja. Szomorúságot szerz jó Anyánknak az a leánya is, aki a mai rossz, romlott, erkölcstelen divatnak lesz akaratnélküli rabszolgája. Csak a karika hiányzik orrukban. No, az ilyenek közé nem mégy, kis Húgom.

Szerezz örömet Szűzanyánknak, mint azon a napon, midőn az ő hűséges szolgálatába szegődtél s Anyádnak választottad. Azért nap-nap után köszönts őt, mondogasd el az olvasót, járulj tiszteletére minél gyakrabban a szentségekhez. De ezzel ne elégedjél meg, hanem iparkodjál minél több lelket megnyerni az ő tiszteletének. Ha jó gyermeke leszel, megkapod tőle jutalmadat, meleg csókot nyom majd homlokodra fönt az égben.

De, kedves Húgom, egy kis történettel már be is fejezem leveletem. Egy páratlan jó édesanyát ismertem. Még serdülő leány korában odatérdelt egy este Szűz Mária fényes, virágos oltára elé és megfogadta, hogy élte végéig minden május elsején az ő tiszteletére elvégzi a gyónását és áldozását. És amit ő fogadott, azt meg is tartotta 5, 10, 15 éven át, már mint asszony. Hanem egyszer a május elseje betegen az ágyban találta őt. Nem mehetett templomba. Mitévő legyek? — gondolta magában — megfogadtam Szűz Máriának és amit fogadtam, meg kell tartanom. „Kérjétek a főtisztelendő urat, így fordult házanépéhez, hozza el nekem az édes Jézust.” És eljött a főtisztelendő úr a legdrágább kincssel. Nagyon betegnek találta az édesanyát s azért mindjárt ellátta a szentkenet szentségével is. Az édesanya három nap mulva, Isten akaratában megnyugodva meghalt. Őt kis síró gyermeke vette körül a koporsót, a legidősebb tízéves volt, én, a harmadik gyermeke csak 6 éves voltam. Boldog vagyok, hogy édesanyám a szentségekkel ellátva, Szűz Mária havában, a 31 napos ünnepen ment át a jó Istenhez. Ki eszközölte ki számára ezt a ke-

gyelmet? Szűz Mária, akinek megfogadta, hogy minden május elsején a szentségekhez fog járulni. Nem fogadhatnád ezt meg te is? Hogy egy kicsit szerelem Szűz Máriát, ezt talán tőle örököltem. Maradj te is mindörökre Mária hű gyermeke!

Laci bácsi

18. A szentolvasó

Kedves Húgom!

Boldogsággal töltött el a jó hír, hogy a leg-szebb Mária-képed alá, ott az asztalodon ezt a sokatmondó kérdést írtad: „Anyám, tetszem-e neked?” Ha komolyan veszed e kérdést, azt hiszem, üdvös hatása lelki életedre nézve nem marad el. Meg vagyok ugyanis győződve, ha állandóan Szűz Mária tetszését törekszünk kivívni, akkor minden feladatunkat jobban, tökéletesebben fogjuk teljesíteni.

Mai levelemben a Mária-tiszteletről szeretnék írni, főleg arról, mikép tehetnéd október hónapját Szűz Mária előtt kedvessé, tetszetőssé, magad számára pedig hasznossá. Azt hiszem, nagy örömet szereznel mennyei jó Anyáknak, ha tiszteletére e hónapban mindenekelőtt a *szentolvasót* szorgalmasan imádkoznád. Mindjárt meg is mondom, miért.

1807-ben a nagy Napoleon Berlinben vizitelt a németeknél. Persze a vendéglátóknak eléggé kellemetlen volt ez a vizit. Berlinből a szomszédos Potsdamba is átlátogatott és bekalandozta az egész fejedelmi palotát. Megnézte Nagy Frigyes lakosztályát is, mely még mindig oly állapotban volt, mint akkor, amikor a halál benne fejedelmi lakóját utolérte. Az érintetlenül hagyott tárgyak között ott függött a falon Nagy Frigyes kardja is. Napoleon észrevette a kardot, leemelte, nézegette; aztán magával vitte Párizsba. „Ez a kard becsesebb nekem, — mondotta Napoleon — mint Poroszország minden kincse.”

A mai szomorú világban, kedves kis Húgom, a kardra és fegyverre mi is ugyancsak rászorulunk. Édes hazánk védelmében nemcsak érc kardra van szükségünk. Ennek a forgatásához ti lányok úgyszem értetek. A zentai „száz lányok” ugyan, az újságok meséje szerint, igazi kardot akartak kötni, de a hadvezetőség bölcsen leintette őket. Mégse való az. Ti a hadseregben legfeljebb a trénhez, meg a hadi szakácsaszathoz volnátok jók, de hát akkor hol maradna a hely a — hogyan is mondjam — a kajlalábú konfiak számára? Van azonban szellemi fegyver is, amelynek bárha láthatatlan az ereje, mégis nagy a hatása, és ezt a fegyvert bátran felköthetitek ti lányok is. Eltalálod-e, mi ez a fegyver? Az ima, főleg: a *szentolvasó*. Erről a fegyverről is elmondhatjuk Napoleon szavát: „Ez a kard becsebb nekem, mint Poroszország minden kincse.”

Kard az olvasó, de nem ám olyan, mely sebet ejt, halált okoz, hanem olyan, mely Szűz Mária által Isten trónjáig elhatol és magát a jóságos Istent bírja rá arra, hogy bennünket meghallgasson, megsegítsen. Ezt a kardot mindenki egyformán forgathatja: az őszbezsavarodott anyóka és a kislány, az aggasztján és az ifjú, a civil és a katona, a férfi és a nő.

S mivel éppen katonákról volt szó: hát bizony akárhány világhírű hadvezért és katonát ismerünk, aki nagyon szerette az olvasóimát.

A mi nagy törökverőnkről, Hunyadi Jánosról tudjuk, hogy olvasó nélkül sohasem ment csatába. Ott volt az a kardja markolatán, és ez a kard vitte győzelemre a keresztény csapatokat a mindent feldúló ozmán hadakkal szemben.

Gróf Koháry István, a Mária-kongregáció tagja, hazánk jeles hadvezére a törökök elleni küzdelemben, azon meggyőződésben volt, hogy jellemeket az országban és igaz szabadságot hazánk számára akkor fogunk csak biztosítani, ha az olvasó elmondása általános lesz.

Szavojai Jenő herceg, a „nemes lovag”, napon-

ként elmondta az olvasót a Szent Szűz tiszteletére. Külseje után ítélve igénytelen ember volt. Rozsdaszínű palást lebegett vállán. Vallásosságából eleinte gúnyt űztek. „No, mondták, ez a barát sem fogja megtépázni a török fejét.” De amikor aztán nem-sokára meglátták, micsoda katonai lángész lakik a kis emberben, mekkora erő karjában, kénytelenek voltak beismerni, hogy tévedtek s hogy az olvasó, melyet Szavojai Jenő minden harc előtt imádkozott, éppen nem tette gyávává.

Tillyről, a harmincéves háború nagy hadvezérééről, száz csatának győzteséről beszélik, hogy három dologtól nem tudott és nem akart megválni életében soha: a kardjától, a fészülettől és az olvasójától.

Midőn 1886-ban Bécsben Radetzky szobrát leplezték, az ünnepi szónokok elmondták róla, hogy ő sem tudott meglenni az olvasó nélkül. „Olvasós generális”-nak csúfolták. De Radetczy nagyobb volt mint ellenségei és a szájhősök: tanú reá a történelem.

De erre talán azt mondod, kedves Húgom, hogy mindez régen volt; most bizony nem imádkozzák a katonák a szentolvasót.

Hát, kedves Húgom! én is tudom, hogy sok tisztelt hadfi jobban szereti, sajnós, a kocsmát, mint a templomot, a mocskos beszédet, mint az Ave Maria-t, a kártyát, mint a bibliát. De viszont örömmel mondhatom azt is, hogy nagyon csalódol, ha azt hiszed, hogy az olvasós katonák ma már csak a mesékben élnek. Halljad csak, máris egész könyveket és könyvecskéket írtak az olvasó szerepéről az elmúlt háborúban. Gyönyörűen és igazán írja *dr. Waitz* tiroli püspök katonáinkról: „Olvasóval kezükben mennek harcosaink a csatába. Hangosan imádkozzák menetközben, imádkozzák ütközet előtt, ütközet alatt, sokszor a tisztekkel együtt a lövészárkokban. Az olvasót látjuk katonáink kezében a kórházakban, a csatamezőn; sőt legtöbbször

még a halott hősök kezébe is olvasót tesznek s úgy temetik el őket. Az olvasó a csata tűzében s a sírban is hitük, reményük, jámborságuk hangos hirdetője. Az olvasó a mi derék vitézeinknek szinte hadifelszereléséhez tartozik."

Midőn katonáink a Kárpátokban a lövészárookban feküdtek, egyikük megalapította pajtásai között az előrózsafűzér-társulatot. Az „Alkotmány” annakidején bőven ismertette ezt a látszólag jelentéktelen s mégis annyira jellemző esetet.

Egy másik katona szerzetes bátyjának a következő sorokat írta: „Tegnapelőtt gyóntam és áldoztam. Elhiheted, hogy az imádságot még nem felejtettem el. Azt kérdezed, megvan-e még az olvasóm és az érmem? Persze hogy megvan! Ezek nélkül nem is tudnék meglenni. Mikor úgy órákhosszat a lövészárookban lapultunk és fejük fölött csak úgy sivitott az ellenség golyója, bezzeg akkor nemcsak én, de olyanok is buzgón előkotorták pajtásaim közül az olvasót és az imakönyvet, akik egyébként meglehetősen békét hagytak a mennyei hatalmasságoknak."

De maga ő felsége, IV. Károly királyunk is kedvenc ájtatosságai közé számította az olvasóimát. Midőn b. e. királyunk, I. Ferenc József ott feküdt a ravatalon, Károly, az új király, áldottlelkű hitvestársával egyetemben egyideig halkan imádkozott. Akkor aztán elővették az olvasót, Zita királyné hangosan *előimádkozta* és fenséges férje *felelt rája*: „Asszonyunk, Szűz Mária . . ."

Az ilyen fölséges példaképek mellett, kedves Húgom, ügyebár ugyancsak elbújhatnak azok az üresfejű, tisztelt úrilányok, akik az olvasóról hetykén nyilatkoznak s csak amúgy foghegyről odavetik, hogy „a rózsafűzér vénasszonyoknak való!"

Hát hogy a t. leendő vénasszonyok a fenti nagyságokat: Hunyadit, Koháryt, Tillyt, IV. Károlyt is maguk közé sorolják, ez ellen tiltakozom. A fentebbiekből magad is láthatod, mennyire nincs iga-

zuk. És magunk között legyen mondva, a dolog fordítva sem igaz. Nagyon sok igazi vénasszony van, aki nem szereti az olvasót. S valószínű, hogy ezek a vallásgúnyoló kisasszonyok akkor sem fogják nagyon morzsolni az olvasót, ha majd az egyetlen foguk úgy fog lötyögni a szájukban, mint nagy tarisznyában a kis bicsak. Mert amit az ember nem tanult meg fiatal korában, azt rendesen vénségére se igen tanulja meg.

Azért, ha az ilyen tulipirosajkú hösnők azt mondják neked, hogy az olvasó „vénasszonyoknak való”, te csak mondd rá bátran, kis Húgom, hogy a vaktól nem szoktál véleményt kérni a virág szépségéről, sem süketről a zene andalító hatásairól. Vagy még jobb: egyáltalán ne felelj neki. Süketnek kár dikciózni: úgysem érti meg.

Bécs egyik templomában volt, a monda szerint, egy Krisztus-kép, amely egy hüvelykkel mindig nagyobb volt annál, mint aki előtte állt. Ha gyermek imádkozott előtte, a Krisztus-kép leereszkedett és csak éppen egy hüvelykkel volt nagyobb a gyermeknél. Ha egy óriás állt eléje, a Krisztus-kép megnőtt és egy hüvelykkel megint csak nagyobb volt az embernél. Amit a legenda erről a Krisztus-képről mond, annak az alapgondolata színigazság. Krisztus a picinyeknek csakugyan oly kicsi, hogy ők is megértik és szeretik. A nagyoknak és tudósoknak pedig oly fenséges és magasztos, hogy eléggé ők sem foghatják fel. Ugyanezt elmondhatom az olvasóról is. Az olvasót elmondták a Szent Tamások és Suarezek, a tudománynak e lánglelkű bajnokai, a Mallinkrodtok és O'Connellek, a keresztény politikának e vezérférfiai, a Recamier-k, az orvosvilágnak legelső tekintélyei, a Haydn-ok, a legnagyobb zenei lángelmék, és elmondja azt a kis iskolásgyermek, a cselédleány, a földműves, meg az iparos, és... és... no igen, a jámbor, megtörődött, Isten előtt talán érdemekben dúsgazdag lélek is,

azok, akiket a „vénesszony” címmel tüntetnek ki a — leendő vénesszonyok.

De még egy ellenvetésre meg kell felelnem, ha a rózsafüzérről szólok. Azt mondják, az olvasó „unalmas, szellemölő, mert az ember benne örökké ugyanazt mondja”.

Nos, kedves Húgom, azt hiszem, nem annyira az olvasó gondolatszegény, mint inkább az, aki unalmasan imádkozza. Az olvasót lángelmék, tudósok, hadvezérek, szentek, államférfiak imádkozták és ezek lelki erőt, lelki élvezetet találtak benne. Mert *értelemmel* és *szívvel* imádkozták. Persze, aki csak szájjal darálja le, olyan, mint egy vak, aki gyönyörű remekmű előtt áll, de nem érti, nem tudja élvezni. Mondd el az olvasót te is gondolkodva, hitünk titkairól elmélkedve, s akkor az rád nézve is felemelő, művészi ima lesz. De hát hogy kell ezt csinálni? — kérded. Elmondom. Mielőtt elkezdjük az olvasót imádkozni, mondjuk oda a világi gondoknak, barátoknak, regényeknek: „alászolgája, most nem érek rá veletek foglalkozni”, és úgy lásunk az imádsághoz. Aztán állítsuk magunk elé világosan azt a hittitkot, amelyről az olvasó „titkai” szólnak. Pl. az angyali üdvözetet, a betlehemi jászolt, az ostorozást stb. s mélyedjünk el ennek szemléletébe. Így mondjuk el aztán az üdvözetet a Boldogságos Szűzhöz s így kérjük az ő közbenjárását: „Üdvözlégy... Imádkozzál érettünk...” Ha így járunk el, tapasztalni fogjuk, hogy az olvasóban bő táplálékot fog találni szívünk, lelkünk, és ahogy az étvágy nemritkán étkezés közben jön meg, úgy az áhítat is a törekvő imádság alatt fokozatosan fog minket eltölteni.

Kedves Húgom, nagyon jól esnék, ha néha egy olvasót elmondanál értem is. Szűz Mária szeretete kísérjen.

Laci bácsi

19. A jókedvű kongreganista

Kedves Húgom!

Te bizonyára oly szép vörösbarnára süttél a vakációban, mint a kacsza déli tizenkét órára a sütőben. Gratulálok. És persze jól is mulattál! Néha ugyan majd elolvadtál, akár a vajaskenyér a kezében, port is nyeltél többet, mint amennyit a patikában szoktak adagolni, de azért ha a nap forrón nem szeretett sugarai előtt elbújhattál, akkor annyiit mókáztál, nevettél, hogy majd megpukadtál.

Tudod mit, kedves Húgom? Hozd magaddal jókedvedet az iskolaévbe, a kongregációba is. Feltételezem, hogy te nem a bűnben, nem kétesértékű dolgokban találtad örömet, hanem ártatlan mókákban, szellemes tréfákban, illő játékokban, melyek nem bántották az Istent, nem homályosították el szíved fényét, nem szennyezték be lelked lilíomát. És ha azt mondom, hozd magaddal jókedvedet az iskolába, a kongregációba, akkor nem azt értem, hogy az előadások alatt nevetgélj, hanem, ha itt van az ideje, légy vidám, jókedvű, kedélyes, barátságos itt is. Nem szeretem, ha a kongreganista úgy néz, mint az a bácsi, aki a Lysoform után kérdezősködik, vagy olyan kimért, mint egy vonalzó, és olyan feszes, mint egy divatbáb a kirakatban.

Ha valakinek van oka örülni, jókedvűnek, boldognak lenni, akkor elsősorban a kongreganistának van.

Nem is tudom, elmondtam-e már, hogy egy ízben megkérdezték az öreg P. Roh-t, aki Németországban sok éven át misszionárius volt, hogy általában miért oly vígak, jókedvűek a katolikusok. Mire ő szellemesen így felelt: Ha egy családban az anya még él, a gyermekek vidáman vannak, mert van, aki szereti őket s gondoskodik róluk; ha meghalt, akkor oda az öröm, jókedv. Mi katolikusok

örülhetünk, mert van *édesanyánk*, a protestánsok búsulhatnak, mert árvák, nélkülözik a legjobb mennyei Anyját.

De azért is örülhetünk, mert sokan vagyunk *jó testvérek*. Egy nagy családot alkotunk. Mária a mi anyánk, mi meg gyermekei vagyunk. Illik tehát, hogy egymást szeressük. És ha valahol a világon vannak még jó leányok, bizonynál a kongregációkban vannak. Nem is mondom, hogy ezek már most mind szentek — nem mind arany, ami fénylik — (pl. a kopasz fejem sem az), de mindenesetre a legtöbb jóakarat és a legtöbb erény bennük található. Ez is örömmel töltheti el szívünket.

De örülhetünk a *sok jó oktatásnak* és a *sok jó példának*, melyet itt élvezünk. Örül a lelkünk, ha a gyűlések alkalmával mennyei jó Anyánkról hallunk, és örülünk, ha látjuk, miként buzgólkodnak, apostolkodnak, tervezgetnek, tanácskoznak kedves kongreganista testvéreink az ő szeretetében.

Kedves Húgom, ez az öröm *helyes és jogos*. Búsuljon az, akinek a lelkén halálos bűn rágódik, aki a bűnnel addig játszott, míg beléesett. Sirjon csak az ilyen, van oka rá. De Mária gyermeke, aki vigyáz a szíve lilomára, küzd a csábító kígyó ellen, szereti az Istent s megőrzi lelkét a bűnöktől, boldogan allelujázhat akár reggeltől estig, kacaghat, mint a napsugár, ficáncolhat, mint az aranyhal a nap-sütéses vízben.

És mivel ez az öröm *jogos*, épp azért a világért sem szabad ezt a jókedvet lerombolni, tiltani; sőt ellenkezőleg *fokozni kell*, állandósítani, szorgalmazni. Hogy érhetjük ezt el?

A gyűlések előtt és után, hacsak lehetséges, töltsünk egy-egy félórát víg, közvetlen, kedélyes beszélgetésben. Ismerjük meg egymást, közeledjünk prézesünkhöz, tárjuk eléje kérdezni- és mondani-valónkat. Ha nincs alkalmunk az ilyen beszélgetésre, megtörténhetik, hogy egy év is eltelik s még mindig nem ismerik egymást a kongregáció tagjai.

Vegyünk élénk részt a *szakosztályok gyűlésén*, a munkadélutánokon, énekpróbákon, színijátékon. A közös munka legjobban összeforrasztja az egymáshoz illő lelkeket.

Rendezzünk hébe-hóba egy-egy kellemes szó-rokoztató, tréfás *összejövellt*, közös búcsújárást, kirándulást, haboskávés, fagyaltos uzsonnát. A fesztelen, kedélyes társalgás közelebb hozza egymáshoz a szíveket.

Nagy jótevője a kongregációnak, aki az öröm és tiszta jókedv megőrzésén közreműködik. Csak maradjon is ez az öröm mindig összhangban annak a tetszésével, aki a mi legfőbb és legigazibb „örö-münknek oka”.

Hát csak tégy meg te is, kedves Húgom a ma-gad részéről mindent, hogy a kongregációban az örömet, a kedélyességet és így a testvéri szeretetet megerősítsd.

Isten veled!

Laci bácsi

20. Szent János levele

Kedves Húgom!

Jézusnak kedvelt tanítványa, Szent János evan-gélista, egyizben levelet írt a kisázsiai híveknek és levelében szeretetreméltó gyöngédséggel így szól: „Fiacskáim, ne szeressétek a világot, sem azokat, mik e világban vannak, mert mind, ami e világon vagyon: *a test kívánsága, a szemek kívánsága, az élet kevélysége.*” (Ján. I. 2, 15. 16.) Ugyan mit akar a szeretet apostola ezzel mondani? Az ember úgy hirtelenében meg sem érti. Ha nincs ellenedre, a mai levelemben lefordítom ezt a te nyelvedre.

Bevezetésképen hadd elevenítsek fel egy régi, kedves emléket. Gyermekkoromban a vakációban nagy örömöm telt a kis csibékben. Szinte kacagott

a lelkem jókedvében, midőn láttam, mint örülnek, futkároznak azok az aranyos kis jószágok és majd egy virágról, fűszálról kapnak el egy-egy kis szünyogot, majd a kerítésnek, falnak mennek egy-egy kis légyért, majd meg komolyan kaparászva a földön keresik a morzsákat éhségük csillapítására. És mit mondjak ruhácskájukról? Nem lehet tagadni, gyönyörűen festenek aranyos, finom, pelyhes kis ruháikban. Szép továbbá az is tőlük, hogy anyjuktól nem szakadnak el, vagy ha egyik el is tévedt, addig és akkora csip-csip-csipegést csap, míg anyját és testvérkéit meg nem találja.

Nem is tudom, helyesen szólok-e vagy sem, de úgy nézlek titeket az élet forgatagában, kedves Húgocskáim, mint a tyúk szárnyai alól kiszabadult aranyos kis csibéket. Szabad az élet, szabad a pálya, és ti nekironotok a nagyvilágnak.

Örültök! Örüljete csak! Rendben van. Ezt senki rossznéven nem veheti tőletek. Sőt rossz lenne, ha valaki mindig lehorgasztott fejjel, orral, szájjal, füllel járna-kelne, mint a kisleány, akinek hét szekunda ül a bizonyítványában. Légy víg, jókedvű. Ulj oda a zongorához és játsszál, és ha erre kis testvéred előkapja a söprűt, hogy táncra perdüljön vele, még azt se bánom. *Néri Szent Fülöppel* azt tartom: „Legyetek jókedvűek, vígak, és akkor akár a hátamon is táncolhattok (persze ne a söprűnyéllel!), csak ne vétkezzetek!”

No de mit csinál sok lány otthon? Henyél, lustálkodik és a cselédet bosszantja. Egy derék szolgáló elkeseredésében gyönyörű jellemrajzot küldött vakációzó kisasszonyáról. „Én soha nem látam ojan lusta kisasszonyt, mint ez vót, mert mindig 11 órakor kelt fel, vagy 12-kor. Kipiperészte magát, kikente magát és ment az utcára, vagy regényt olvasot, de soha nem kézímukált. Parancsolni jótudot, meg fütülni, meg cigaretázni... Nagyon rendetlen vót, minden sarokban az ő ruhája vót, nem győsztem elrakni a lomját. És ojan szokása vót, ha

felkelt az ágyból, egy ingben nyaka közé vete a pokrócot és kikönyökölt az ablakba, csak úgy repült a feje. Roppant kacér vót, pedig a zárdában nevelődött ő is mint a töbi. Én montam a kisasszonynak, mijen gazdasszony lesz, ha ijenkor kel fel! De még mijen préda! Akár mijen divatot meglát, neki mingyá kel." Hogy tetszik ez a fénykép? Látod, ez *a test kívánságának* hódolt! Ez egy csöppet sem hasonlít a fürge, kaparászó kis csibéhez.

A kis csibékről azt mondtam előbb, hogy gyönyörűen festenek aranyos kis ruhácskáikban. Sajnos, sok leányról ezt nem lehet mondani, mert szánakozást keltenek a jóízű emberek között inséges öltözetük, agyonlyukasztott, szűnyoghálónak se használható ruhájuk miatt. Sok nőnek a ruhája nem egyéb, mint arculcsapása a keresztény erkölcsnek. És most, mivel már a ruháról beszélek, megemlítem, hogy egy igen előkelő helyről, Szűz Mária egyik buzgó tisztelőjétől, ki a neked szánt leveleket türelemmel szokta elolvasni, levelet kaptam, amelyben nagyon kér, írjak a nyár előtti számban okvetlenül egy levelet a fürdőzés szertelenségeiről. Megvallom, nagyon rosszul hatott rám e kérés, inkább kértek volna tőlem pénzt, ami nincs, vagy tanítónői állást, ami felett nem rendelkezem, csak ilyesmit ne. De legyőztem első felhevülésemet és a levelet nyugodtan végigolvastam: elmondja, hogy mi indította őt erre a furcsa kérésre. „A Balaton partján és Abbáziában a vegyes, közös, nyilvános strandfürdők nemcsak nagyvilági hölgyek, hanem intézeti nagyobb növendékek, sőt kongreganisták is, persze öntudatlanul, behódoltak, és pedig oly ruhákban, melyek nem nagyon különböznek a teljes ruhátlanságtól. Francia és svájci nők mozgalmat indítottak az ízléstelen, a női testet csak hiányosan betakaró ruha ellen. Nem tehetnének ilyesvalamit a fürdőhelyeken a keresztény nők, akik adnak még valamit az igaz nőiességre, erkölcsi tisztaságra? Azokat a testhezálló, kívágott, rövid, egy darabból való tri-

kókat hadd hordják csak a lipótvárosi, Király-, Dob- és Rombach-utcai hölgyek, de ne a keresztény nők, ne a Mária-lányok. Kérem, kedves Laci bácsi, írja meg ezt nyíltan.”

Kedves Húgom, őszintén szólva, nem tudtam, higgyek-e a szememnek. Hát ilyesmi is lehetséges? Nem tudom és nem akarom föltételezni, hogy csak egy Mária-lány is akadjon, aki olyannyira meg tudjon feledkezni minden szeméremről, tisztességről, és ott a partokon ilyen pojácaruhában, ily cigánykosztümben mutogassa magát. Hallom, hogy azok a demimond alakok azt mondják: „a vízben mindent szabad”. Hát ezt kitől hallották, erre ki tanította őket? Hát az Isten parancsai nem egyformán kötelezők szárazon és vizen? Ez a test bölcsesége! Jaj de jól és helyesen mondja Szent János: Húgocskáim, ne szeressétek a világot, mert minden, ami e világon van, a test kívánsága, *a szemek kívánsága és az élet kevélysége.*

Az élet kevélysége? Hát ez mi fán terem, kérded talán tőlem. Nem fán terem a kevélység, hanem az emberi szívben gyökeredzik, ott nő nagygyá. Eritis, sicut dii, — olyanok lesztek, mint az istenek — ezt suttogta az ördög a paradicsomban Éva anyánk fülébe és ezt írta be sok modern asszony, leány emlékkönyvébe. Ők nem szorulnak az Egyház gyámkodó kezére; nekik ne prédikáljon senki vallási kötelességekről; nem gyerekek, kiket bubusokkal meg lehet ijeszteni, tudják ők, hogy mi illik és mi nem illik. Igen, értem, ti büszke, kevély teremtések, olyanok lesztek, mint az istenek! Eritis, sicut dii! Jól írta az ördög, éspedig nem is közönséges tollal, hanem vésővel írta a szívetekbe. Ime, ez az élet kevélysége!

Kedves Húgom! Sajnálom ezeket az eltévedt kis csibéket. A vércse, a héja, a pokoli karvaly leselkedik rájuk. Jaj, ha lecsap! Jaj, ha erős karmait, erős csőrét testükbe, lelkükbe vájja!... Mit kell annak tenni, aki veszélyben forog? Csíp! csíp! csipeg-

nek kétségbeesve a kis csibék és keresik anyjukat. Vissza, vissza az édesanyához, aki aggódó szeretettel vár és hí benneteket. Szűz Mária megvédett, megtaltalmazott, ő nem hagy el ezután sem, ő Anyátok.

Drága kis Húgom! Előtted az élet pazar fénnel, ragyogással, csábbal, ezernyi ingerével. Az ördög talpon van, ő nem tart pihenőt. Tehát egyre kérlek: Szűz Máriáról, jó Anyádról ne feledkezzél el soha, soha! Ha itt-ott hogylétedről, buzgólkodásodról, tevékenységedről, szentáldozásaidról írsz egy-két sort, örülni fogok; én viszont megígérem, hogy naponként fogok érted imádkozni.

Maradok őszinte szeretettel

Laci bácsi

B) ÉLETPÁLYÁK

1. Szabadság

Kedves Húgom!

Lábad már az iskola küszöbén, egyet lépsz és kint vagy a nagyvilágban, vagy legalább is a vakációban. Az iskola órarendje, törvényei, tanárai, előírásai téged már nem izgatnak. Lekeféled magadról az iskola porát, kezdődik az élet: *szabad vagy!*

Jónéhány évvel ezelőtt a kalocsai börtönben a rabokkal is foglalkoztam egy keveset. Néhány cigánnyal is találkoztam.

— Hej, cigányok! — mondtam tréfálkozva — volt-e nektek valamikor olyan jó dolgok, mint most? Vigyázott-e valaha édesanyátok úgy rátok, mint ezek a szép szál örök? Mikor aludtatok ilyen finom szalmazsákokon, mint most? Volt-e valaha olyan sátorotok, amely benneteket úgy megvédett a fújó szélről, esőről, hidegtől, hótól, fagytól, mint ez a hatalmas, kőből épült palota? Mikor voltatok oly nagy urak, hogy pontos időre meghozták nektek a főtt ebédet? Mi hiányzik még nektek?

Egyhangúan azt felelték:

— A sábadtság!

Ez a szabadság vár rád is, édes Húgom! Mielőtt megkezdéd a rég óhajtott szabadságot és kilépsz a sokat ígérő, keveset beváltó szép világba, útravalóul egy-két tanácsot szeretnék neked adni.

Először is azt mondom neked: Ne hagyd magad megszedíteni a világtól! Mint a méhek, darazsak,

bogarak és lepkék a kis virágot, úgy röpdösnek majd téged körül a különféle csábítások, hízeltételek, kísértések, ígéretések és rossz gondolatok. Helyén legyen az eszed és ne ülj fel. A városok sokszor nagy hangon kínálják portékájukat, a felülmúlhatatlan kelméket, a páratlan húsdarálókat, prima perzsa szőnyeget, csak azt felejtik odatenni: „hitvány, vacak”. Ne essél a hibába, hogy egy rézgyűrűt végy meg aranygyűrű helyett, hogy egy hitvány könyvet, ujságot vásárolj egy jó könyv vagy lap ellenében, hogy egy léha mozi, szindarab vagy kirándulás ragadja meg figyelmedet egy szolid, szép, kedves szórakozás helyett! Vigyázz, hogy a „hitvány, vacak” világ meg ne szédítsen!

Másodszor, meg ne feledkezzél az életszent-ségről!

„Jaj, hát nem imádkoztunk már eleget, nem járultunk elégszer a szentáldozáshoz, nem iratkoztunk be mindenféle egyesületbe, gárdába, szövet-ségbe, kongregációba? Mit tegyünk még?”

Most elhamarkodtad a dolgot. Nem az általad említett szép és üdvös dolgokat akarom sürgetni, hanem pusztán csak a *vasárnapi szentmise becsületes hallgatását!*

„De hisz ez magától értetődő dolog!”

Mennyire igazad van, kedves Húgom, és mégis, mégis egy szombatesti multság, a késői kelés, vagy egy vasárnap reggeli korai kirándulás miatt, egy látogatás vagy egy vendég kedvéért, aki maga sem hallgatott még szentmisét, hányszor marad el a vasárnapi szentmise!

A nagykanizsai Notre Dame-gimnázium kongregációs termében *Salga Lilike* bájos fényképét láttam. E derék, jó kisleány 21 éves korában, 1939-ben halt meg. Róla tudják, hogy a gimnázium nyolc éve alatt soha egy órát és *soha életében egy szentmisét sem mulasztott!* Csak ennyit kérek tőled, kedves Húgom, most, midőn kilépsz az életbe. Ez a szentmise heti lelkiismeretvizsgálatot jelent szá-

modra és az a lelkiismeretesség komoly életszentségről beszél majd nekem.

Harmadszor a pogány bölcs szavát juttatom eszedbe: „Quidquid agis, prudenter agas et respice finem!” Bármibe kezdesz, okosan járd el, gondold meg a végét!

Összetört csontokkal, bekötözött fejvel és tagokkal feküdt egy ember a kórházi ágyon. Betegsége folyamán meglátogatta egyik jóbarátja: „Mondd csak, testvér, hogy is volt az, amikor leugrottál a toronyból?”

„Jaj, barátom, felelt a merész vállalkozó, nagyszerű volt a dolog! Mikor repültem a föld felé, oly szépen, simán ment, azt gondoltam, bárcsak mindig így érezném magamat; a vége, a zuhanás a földre, jaj, az rettenetes volt!”

No igen, épp ez a baj, hogy a vége rossz volt! Mit használ az iskolának nyolc éve, mit használ minden nevelés, mit használ a világ minden öröme-gyönyöre, a fényes köröm, a festett arc, a tánc és a dzsessz, a szerelem és a partifürdőzés, *ha bukás és pokol a vége?! Ettől a végzetes bajtól mentsen meg az Isten!*

Ezért imádkozik érted

Laci bácsi

2. A hivatás jelei

Kedves Húgom!

Utóbbi leveledben azt kérdezted tőlem, hogy *miről is lehet a szerzetesi hivatást megismerni?* Erre a kérdésre szeretnék most válaszolni, mert sokan vannak, akik ezen a ponton sehogy se tudnak eligazodni.

Mindenekelőtt elmondom, mi az, ami *nem* szükséges az igazi hivatáshoz.

Némelyik azt hiszi, hogy csak annak van hiva-

tása magasabb, tökéletesebb életpályára, aki régtől fogva és ingadozás nélkül bizonyos *ellenállhatatlan vágyat* érez a zárdai élet felé. Ez *tévedés*. Nagyon kiváló szolgálói és szolgálói Istennek éltek már igen boldog szerzetesi életet s műveltek igen nagyot a lelkek üdvének előmozdításán, akik éppen nem éreztek valami érezhető, lelkendező vágyat a kolostor után. Egyszerűen látták és érezték, hogy ez az életpálya jobb, tökéletesebb, szebb, tisztább, boldogabb; s mivel úgy érezték, hogy Isten segítségével ők is le fogják tudni küzdeni az útjukba torlódó nehézségeket, hát bátor elhatározással követték ezt a tökéletesebb utat. Ha nem követték volna, nem vétkeztek volna, de bizonyos, hogy a jobb részt választották így. Ezeknek igenis volt hivatásuk. Mert a hivatáshoz elég a szándék tisztasága és a testi-lelki alkalmasság. Akkor a hivatás már megvan; ha nem is lehet azt mondani róla, hogy akiben ilyen hivatás van, az mindjárt *köteles* is volna szerzetbe lépni. A hivatás nem jelent szükségkép *parancsot*, hanem esetleg csak bizonyos benső nógatóst, meghívást, *tanácsot*, hogy „ha tökéletes akarsz lenni”, kövesd.

1. Az igaz hivatást meg lehet ismerni először is a *szándék tisztaságáról*. Ha valaki azt gondolná: otthon sokan vagyunk, szegény szüleimnek nehéz a megélhetésről gondoskodni, meghozom életem áldozatát, elmegyek apácának. Tudod, mit mondanék neki: Kérlek, maradj otthon. Egy másik: Mit törjem, zúzzam magamat, mit legyek élethossziglan másnak keze-lába, sokkal kényelmesebben megélek a zárdában! Ennek is azt mondom: Kérlek, maradj otthon! Egy harmadik: Csalódtam a szerelemben; mostanáig vártam rája, de most, hallom, más körül csapja a szelet, félek, hogy hoppon maradok; legjobb lesz, ha beállok a zárdába, az a kis imádság nem fogja lekoptatni térdeimet, és így legalább öreg napjaimra is biztosítva leszek. Ennek is azt mondom: Kérlek, maradj otthon, nálad hivatásról szó sincs!

Zárdába végelemzésben azért lép be az ember, a leány, hogy biztosabban elérje utolsó célját, hogy Istent jobban megismerje, szeresse, neki szolgáljon, és ezáltal üdvözljön, a mennyországba jusson. És ha valakinél nem ez a döntő érv, annak aligha lehet igazi hivatása. Egy fiatalember például egyszer nagyon jelentkezett a jezsuita rendbe, mert hogy neki nagyon tetszik a jezsuiták papsapkája, különösen az a kicsiny, dárdaszerű cipfli a birétumuk tetején. Persze hogy kihajították a rendből, még mielőtt a noviciátust megkezdhetné volna. Ilyen szándék nem elég a szerzetesi hivatáshoz.

2. A hivatásnak második ismertetőjele a *testi-lelki egészség és alkalmasság*. A zárdában minden egyes tagnak komoly munkakört kell betöltenie Isten nagyobb dicsőségére és azért, akárcsak a hadseregben, itt sem lehet untauglichokat használni. Van-e a felveendőben tehetség, rátermettség a tanulmányokra vagy a házimunkákra? Van-e lelki egészsége, józan ítélete, erényes törekvése annak, aki zárdába óhajt lépni? Van-e fogékonysága a lelki dolgok iránt? Fog-e tudni rendszeres lelki életet élni? Mert az, hogy valaki egyszer-egyszer valami „Szentkútra” vagy „Remetére” zárandokolt, még nem elég bizonyítéka a hitbuzgó lelkületnek, sem a kellő lelki készségnek.

3. Aki zárdába akar lépni, nézzon be egy kicsit a *szívébe is*. Ez a harmadik tanácsom. Van-e szívében szeretet, gyengédség, odaadás, nagylelkűség, lelkesedés az Isten ügyeiért?

Mit keresne a szerzetben, akiben nincs *Isten iránti szeretet*? Ami a mozdonynak a gőz, az a szerzetesnek a szeretet. E nélkül nem lehet magasztos kötelességet teljesíteni, betegeket ápolni, tudatlanokat oktatni, bűnösöket megtéríteni. Az lesz jó szerzetes, aki magáról meg tud feledkezni, hogy Istenért másoknak éljen.

Mit keresne a szerzetben, akiben nincs *felebaráti szeretei*? Hisz aki felebarátját nem szereti, Istent

sem szereti! Boldog itt csak az lesz, aki tud másokkal szíves, előzékeny, áldozatkész lenni s el tudja másnak a gyengéjét viselni. Aki egy sértő szót sem tud elfelejteni, akinek nincs szíve másnak baja, szenvedése iránt, az itt csak boldogtalan lenne.

Aki szerzetbe akar lépni, *őrizze meg tisztán a szívét*, minden bűntől menten. Ha az ártatlanság él szívében, akkor és csak akkor lesz erős, bátor, jókedvű, vállalkozó. A naponkinti szentáldozás csak a szárnyait fogja növesztetni, hogy a mennybe emelkedhessék.

No de tovább nem is folytatom, mert végkép elalszol e szalmánál is szárazabb levél felett. (Bocsáss meg érte; de ez oly komoly tárgy, hogy másképp erről nem tudok írni.) Kárpótlásul és hogy bocsánatot nyerjek tőled, egy kis ide illő történetet mondok el.

Egy németországi falunak, Nassenbeurn-nek templomában ódon kép látható. Ez a kép eredeti módon tünteti fel az emberek különféle hivatásait és az azokkal járó kötelességeket. Ott a pápa teljes ornátusban és alatta e szó van írva: „Én mindenkit tanítok.” Ott a király koronával és jogarral, és alatta olvasható: „Én mindenkit kormányzok.” Mellette a generális: „Én mindenkit megvédek.” Odébb áll a földműves az ekére támaszkodva: „Én mindenkinek kenyeret adok.” Ott látjuk a háziasszonyt, kőtenyére írva: „Én mindenkit kiszolgálók.” Szerényen, szemlesütve áll ott végül egy apáca, és a festő azt írta ruhája szegélyére: „Én mindenkivel jót teszek.” Egészen lent pedig, a kép sarkán, ott áll az ördög, amint egy talicskát tol és azt mondja: „Én meg mindenkit a pokolba viszek, aki nem teljesíti hivatása kötelességeit.”

Ime, kedves Húgom, bárhová helyezzen bárkit is a jó Isten, bármily hivatást is adjon nekünk, mindenütt az Ő akaratát kell teljesítenünk, hogy hozzá jussunk fel az égbe. Ha ezt nem tesszük, akkor elvisz a fekete! A fő tehát, hogy iparkodjunk meg-

ismerni az Ő akaratát s lelkesen követni hívó szójátát.

Milyen pályára hitt téged a jó Isten? És miként akarsz hívásának megfelelni? Hogy e két kérdésre okos, lelkiismeretedet kielégítő választ adhass, ezt kívánja neked szerető szívvel

Laci bácsi

3. A zárdai élet

Kedves Húgom!

Igaz örömmel töltött el azon határozott óhajod, hogy a *zárdai életről írnak*. De talán nem veszed rossznéven, ha tudni szeretném, hogy is jöttél erre a gondolatra? Isten kopogtat talán szíved ajtaján? Vagy csak úgy érdeklődöl? Akármint vagy is vele, sietek eleget tenni felszólításodnak.

Azon kezdem, hogy *Napoleon* 1799-ben a Tábor-hegyen kivívott győzelme után elzarándokolt Názáretbe és az ottani kolostorban az egyik tiszteletreméltó szerzetesben egyik régi barátját ismerte fel. Átölelte és megkérdezte, tehetne-e valamit érdekében, mert tetteleg szeretné bebizonyítani régi baráti érzelmeit. A szerzetes e szép feleletet adta: „Sire, a Szentföld elég számomra, és én mást a világból nem kívánok.”

A derék szerzetes e szavaiból világosan kitűnik, hogy oly megelégedett és boldog volt, hogy boldogságához még a nagy *Napoleon* sem adhatott hozzá semmit. És éppen ez az első, amit a szerzetesi hivatásról meg lehet állapítani: *ha valaki igazi hivatással lép szerzetbe, az boldog*.

1. „Lehetetlenség!” — mondja a világ. — „Boldog akkor vagyok, ha színházba, moziba, kabaréba, kávéházba, vendéglőbe mehetek, ha kedvem szerint ehetem, ihatom, mulathatok, ha világos virradatig

húzza mellettem a cigány és én bolondulásig táncolhatok.”

Nos, édes Húgom, ha ebben áll az igazi boldogság, akkor egyetlenegy szerzetes, egyetlenegy apáca sem lehetne boldog. Ilyenben ők nem vesznek részt és nem is akarnak résztvenni. S mégis boldogok. *Boldogok azért, mert erős, szilárd, megdönthetetlen a meggyőződésük, hogy a jó, a helyes úton járnak*, hogy Isten kedves gyermekei, hogy ha mindvégig kitartanak, bizonyosan üdvözülnek, megmentik halhatatlan lelküket, a mennyországba jutnak.

Világ gyermekei, fényes paloták lakói, kétes mulatóhelyek patkányai, ti bezzeg nem vagytok, de nem is lehettek arról meggyőződve, hogy a helyes úton jártok, melyen, ha mindvégig kitartotok, biztosan üdvözülni fogtok! Nemde, ennek a meggyőződésnek épp az ellenkezője él bennetek? Ime, az örömcsepp, mely minden örömtöket keserűre fordítja.

2. Az igazi, hivatásos szerzetest boldogítja továbbá a tudat, hogy *Jézus szavát bírja*: aki elhagyja atyját, anyját, testvéreit, az százszorosát kapja mindenek már itt a földön, és ráadásul az örök életet. És a szerzetesek, ha úgy élnek, amint élniök kell, tényleg megtalálják a rendben a „százszoros” jutalmat: a családi melegséget, szeretetet, gondosságot, anyagi ellátást; nem aggódnak a számlák, házbér, adó miatt. Mindettől nem fáj a fejük. És ennek tetejébe még a nyugodt lelkiismeret és az örök boldogság lesz a jutalmuk.

3. Boldogságukat továbbá növeli a felemelő tudat, hogy a szegénység, tisztaság és engedelmeség fogadalma által *Jézust követik*. Jézus is gazdag volt, az ég és föld, világ és a mennyország volt tulajdona és ő miattuk mégis szegénnyé lett. Mije volt Betlehemben, Názáretben, a Golgotán? A szerzetes is szabadakarattal lemondott mindenről, csakhogy Jézushoz hasonló lehessen.

Boldog a jó szerzetes azért is, mert tudja, hogy a tisztaság fogadalma által Jézus szeretetét megnyeri. Jézustól semmi sem állt oly távol, mint a világ gyönyöreinek keresése, kicsinyes, földies célok hajszolása. Benne csak a lélek legtisztább vágyai éltek: Isten szeretete s a lelkek üdvének munkálása. A test, az érzékek Őbenne a lélek engedelmes eszközei voltak. Anyául is tiszta Szűzet választott s legkedvesebb tanítványa a szűzies ifjú, Szent János volt. Mekkora lehet Jézusnak öröme, ha ma is akadnak olyan lelkek, akik a legnagyobb gonddal őrködnek szívük lilioma fölött, és a testet teljesen alárendelik a lélek vágyainak. Nem boldogító gondolat-e ez?

Végül isteni Megváltónk nem azért jött le a földre, hogy saját kénye-kedve szerint töltse idejét, hanem hogy annak akaratát teljesítse, aki őt küldötte. A szerzetes ebben is követi Jézust. Egy nagy gondolat szolgálatába állítja életét, s annak áldozatul hozza egyéni, kicsinyes kedvteléseit. Viszont éppen ebben a tudatban nem fogja-e ő is élvezni az *engedelmesség* édes gyümölcseit, a lelki örömet és a lelki békét?

*

Eddig, kedves Húgom, az éremnek csak egyik oldaláról beszéltem. Van persze másik oldala is, amit nem szükség tagadni. Az t. i., hogy a szerzetes élete nemcsak boldogság, hanem *áldozat* is.

Könnyelmű emberek nemritkán azt mondják: legjobb dolguk a világon a papoknak és apácáknak van. Nos, ha oly jó dolguk van, miért nem követik akkor többen őket? Miért nem sietnek barátcsuhát öltetni? Miért nem ácsorognak a szerzetesrendek ujoncházai előtt csapatostul bebocsáttatásért tülekedve, mint most a lisztesboltok meg a trafikok előtt? Miért fél annyi ifjú a szerzetesélettől és annyi leány a zárdától? Ha olyan fenéig tejföl a szerzetesi élet, miért nincsen éppen csak ezen a pályán túltengés? Ugye azért, mert a rendi élet *áldozatot követel*.

1. Áldozattal jár már a *közös élet* is. Ha szerzetes vagy, nem kelhetsz fel és nem fekhetsz le akkor, amikor kedved szottyan, hanem csak akkor, midőn a csengetyű erre szólít. Nem ehetsz akkor, amikor épp egy kis torkoskodási kedved támad, hanem majd akkor, midőn itt lesz az ideje. Még csak imádkozni sem imádkozhatol akkor, mikor épp ellep az áhítat, a buzgóság, hanem akkor, amikor a napi-rend ezt előírja.

2. Áldozatot követel a többekkel való *együtt-élés* is. Ugye, a közös élet a legszebb és legideálisabb valami, de azért ahol emberek vannak, — még a legjobb katolikus családokban is így van — előfordul néha egy kis nézeteltérés, az izlések ellenkezősége stb. Itt is áll tehát, hogy „egymás terhére kell viselnünk” s azért áldozatot kell tudni hoznunk.

3. Áldozatot követelnek a *fogadalmak*. A *szerzetesség* maga a lemondás. A szerzetes nem tarthat autót, de még egy könyvet sem vásárolhat magának, nincs fizetése, nincs zsebpénze, semmit se kereshet, semmit se gyűjthet engedély nélkül, még ha ruhára, tollra vagy levélpapírra van is szüksége, azt is csak engedéllyel szerezheti be.

Áldozatot követel a *tisztaság*. Angyali életet kell élnie, ami önuralom, önmegtagadás, az ösztönök legyőzése nélkül nem lehetséges.

Némelyiknek az *engedelmesség* esik legnehezebben. Az ember a saját kedve, feje, akarata szerint szeret eljárni s nem szereti, hogy dolgába más is beleavatkozzék. A szerzetben pedig parirozni kell. Nem azért lépett be, hogy főnöknő legyen, hanem hogy engedelmes gyermek legyen. Nagy Szent Gergely mondja: Az embernek nem oly nehéz azt feláldozni, amiye van, de nagyon nehéz áldozatul hozni önmagát.

Ha azonban valakinek igazi hivatása van, akkor ezeket az áldozatokat viszont játszva és örömmel fogja meghozni. Örülni fog, hogy Jézusnak feláldoz-

hatja a szegénység által a külső javakat, a tisztaság által testét, az engedelmesség által lelkét s akaratát.

*

XV. *Lajos* francia király leánya, *Lujza hercegnő* kármelita apáca lett. Épületes, mily szeretettel ragaszkodott hivatásához. Életrajzírója azt mondja róla: „Sokszor beszélt arról, milyen boldog a szerzetben, de sohasem beszélt áldozatokról. Azt tartotta róluk, hogy szóra sem érdemesek. És ha néha említést is tett előbbi életéről, csak azért tette, hogy hangoztassa, mily keveset hagyott el és mily nagyot nyert. „Higgyék el, — így szólt egy ízben — én sokkal boldogabb vagyok, mintsem azt megérdemellem. Mióta idejöttem, testileg-lelkileg igen sokat nyertem. Az udvarban mindenki boldogságot ígért nekem és azt nem találtam fel; itt viszont minden azt a látszatot kelti, mintha természetünket szomorítani akarná, és én boldog, nyugodt vagyok.” — Hogyne lenne gazdag és boldog az, akit a jó Isten az ő legbizalmasabb szolgálatára méltat és mintegy udvartartásának tagjává emel!

De ne gondold, hogy azért írom e sorokat, hogy téged a zárdába kergesselek. Nem én! Akinek nincs hivatása, az ne is tegye be oda a lábát; viszont akinek van, az repüljön és ne hagyja magát e szándékától eltántoríttatni semmi által a világon.

Hogy miről lehet megismerni az igazi hivatást, erről a legközelebbi levelemben írok. Jó lesz?

Laci bácsi

4. A zárdai boldogság

Kedves Húgom!

Világos, a világ hangulata nem szól a mellett, hogy én ma a *zárdai életről* írjak. A világfelfordulás következtében, melynek idestova 25 éve immár szem- és fültanúi vagyunk, a törtető életben új el-

helyezkedési lehetőségek, befolyásos állások, jövedelmező munkaterek nyílnak meg az emberek előtt. Épp azért ki fog visszahúzódni ez izgalmas, szép, fényes jövőt ígérő világtól és ki az, aki a zárda négy fala mögé kíván rejtőzni?

Vannak ma olyan emberek is, akik nagyon haragszanak a szerzetesekre, s azért minden ebédre egy papot és kompót gyanánt egy apácát szeretnének felfalni, pedig közelebbről nem is ismerik a szerzetesek életét, legfeljebb regényekből és rágalmazó fércmunkákból. De ha meg is pukkadnak a zárdai élet ellenségei, én azért is a szerzetesek életéről akarok írni, közelebbről meghatározva tárgyamat, pont a *szerzetesélet boldogságáról*.

Nem esik nehezemre. Az idén épp 50 éve annak, hogy a szerzetbe léptem. Fiatal voltam, senki sem tétélezte rólam fel, hogy jezsuitának megyek. Mindíg jókedvű, tréfás, mókás fiúnak ismertek. A tudós könyveket nemigen szerettem, de verseket tanulni, köszöntőket mondani, szavalni, színházat játszani, a templomban ministrálni, prédikációt hallgatni, imádkozni, azt szerettem. „Engedjétek, hadd menjen papnak, két hét múlva úgyis itthon lesz.” Csalódtak, de én nem csalódtam, és ha újból kellene kezdenem az életet, megint így vagy még egy kicsit jobban csinálnám.

Halljad csak, kedves Húgom, mily gyönyörűen szól a zárdai életről a mézajkú Szent Bernát: „A zárdában az ember tisztábban él, ritkábban vétkezik, gyorsabban kel fel, óvatosabban jár, biztosabban nyugszik, több kegyelemben részesül, nyugodtabban hal meg és végül bővebb jutalmat nyer.”

Ha szívesen fogadod, hadd magyarázzam meg e gyönyörű mondatot legalább egy-két szóval.

A zárdában az ember *tisztábban él*. Hisz erre fogadalom által kötelezi magát a szerzetes. Pénze sincs, hogy kirúgjon a hámból. Nap-nap után lelki dolgokkal foglalkozik, tanít, nevel, szegényeket, árvákat, beteget gondoz. Mindezt a legtisztább

szándékkal, önzetlenül végzi, mindenkit szeret, de szívét az emberekhez nem köti.

A szerzetes *ritkábban vétkezik*. Igaz, az ember a szerzetben is csak ember marad. Sőt megtörténhetik, hogy egy szerzetesre az ördögnek még jobban fáj a foga, mint egy világra, mert az jobban el tudja rontani az ördög dolgát, mint a világban élő ember. De mégis ritkábban vétkezik a szerzetes, mert nem lát, nem hall botrányos dolgokat, távol él a bűnös alkalmaktól. — A világi a világgal él. Naponkint a fülébe trombitálják: amíg fiatalok vagyunk, addig éljünk; a fiatalságnak ki kell tombolnia magát; ráérünk imádkozni, majd ha megvénülünk. Ilyen elveket a zárdában nem hall az ember, ilyeneket nem is követ.

A szerzetes *gyorsabban kel fel*. Megtörténhetik, hogy ő is vétkezik, hibázik, hisz bűnrehajló testét magával viszi a zárdába. De ha a legkisebb hibát követi is el, siet a heti szentgyónás által lelke nyugalma, békéjét megtalálni. — Hányszor fordul elő a világban, hogy egyesek éveken át ki nem kecmergnek a bűnükből?

A szerzetes *óvatosabban jár*. Ismeri saját természetét. A mindennapi elmélkedések és a gyakori lelkiismeretvizsgálat által belelátott lelkébe. Tudja, hogy halhatatlan lelkét meg kell mentenie. A szabályok a várfalak, az előljárók szemes vezérek, a legkisebb hiba is szembeötlük. — Mily vigyázatlan sokszor a világban élő ember. Ismeri bűnös hajlamait, a bűnös veszélyeket, de ezeket igen sok nem kerüli.

A szerzetes *biztosabban nyugszik*. A világiak a háborgó tengeren élnek, a szerzetesek a békés kikötőkben, azok a szenvedélyek tüzeiben, ezek Krisztus keresztyének árnyékában; azok a megélhetés gondjaival küzdenek, míg a szerzetben az egyes tagoknak ezzel nem kell törődniök.

A szerzetes *több kegyelemben részesül*. Ki tudja felsorolni, mennyi kegyelmet nyer az ember a szer-

zetben a mindennapi szentmise, szentáldozás, elmélkedés, lelkiismeretvizsgálat, a sok jópélda által? Minden kegyelmet felhasznál és ezáltal új és újabb kegyelmeket nyer. Ó mily kevés jut mindebből sokszor a szegény világiaknak!

A szerzetes *nyugodtabban hal meg*. Liguori Szent Alfonz mondja: „Három dolog okoz az embernek nyugtalanságot a halálos ágyon. Először a ragaszkodás a mulandókhoz, másodszer a lelkiismeretbeli furdalás, harmadszor az Isten ítéletétől való félelem.” A jó szerzetest a halálos ágyon e három dolog nem bántja. Ő *lemondott a világról*. Egy fillérje nincs, még az az ágy sem az övé, amelyben meghal. *Lelkiismerete nyugodt*, hisz annyiszor gyónt, annyi lelkigyakorlatot végzett! *Az ítélettől sem fél*. P. Suarez, a tudós jezsuita mondotta halálos ágyán: „Sosem hittem volna, hogy a halál oly édes, oly kellemes lehet!” Vajjon a világnak gyermekei is így nyugodtan hálnak meg? Mennyi aggodalom száll a lelkükre a sok elkövetett bűn miatt! Mily nyugtalanok sokszor, hogy elhanyagolták az imát, a szentmisét, a böjtöt, az alamizsnálkodást! És hogy fognak félni az igazságos, rettenetes, mindenható Birótól?!

A szerzetes végül *bővebb jutalmat nyer*. Erről biztosítja őt Jézus: „Mindaz, aki elhagyja házát vagy atyafiait vagy nővéreit vagy atyját vagy anyját vagy feleségét vagy fiát vagy szántóföldjeit az én nevemért, százannyit nyer, és az örök életet fogja bírni.” (Mt. 19, 29.) Ezzel a nyereséggel még e háborús világban is meg lehetünk elégedve.

*

Kedves Húgom, boldog az a leány, akit a jó Isten e szép, ideális életre hí! „Nincs vőlegény, — mondja Szent Alfonz — aki oly szép, oly gazdag, oly hatalmas, oly jó, oly gyengéd, mint Jézus, akit a szerzetesnő magának választott.

Amit eddig írtam, nem akar ugratás lenni: na most menjete, lányok, mind a zárdába. Sőt határo-

zottan kimondom: ne menj, ha nem vagy odavaló, ne menj oda komoly, előzetes vizsgálat nélkül! Erről már írtam régebben. Most még csak annyit említek, ha valaki zárdába szeretne lépni, kérdezze magától a következőket:

Mindenekelőtt: tud-e *engedelmeskedni*? Ha valaki ehhez nem ért, az ne is próbálkozzék a szerzetesi élettel. Ha valaki azt mondaná, hogy nagy tehetséget érez magában arra, hogy főnöknő legyen, annak még a zárdá kapujában megmondanák, hogy akkor menjen csak szépen haza, a zárdába nem parancsolni, hanem engedelmeskedni kell.

Másodszor, aki zárdába akar lépni, kérdezze magától: tud-e *szeretni*? A szeretet tartotta össze az apostolokat, a szeretet forrasztotta össze az első keresztényeket, a szeretet fűzze egybe a kolostor lakóit. Azért az olyan ideges, zsémbes, zsörtölődő, duruzsoló kisasszony, aki otthon már a felkelésnél kezdi a veszekedést és este a lefekvésnél a cseléd fejéhez szeretné vágni a cipőjét, az maradjon csak szépen veszteg és ne próbáljon apácának menni. Örüljön, ha valamelyest megállja a helyét a világban.

Aki zárdába akar lépni, gondolja meg továbbá, ért-e egy kicsit az *önmegtagadáshoz*? A múlt év elején egyszer egy kommunistával utaztam. Elmondta, hogyan gondolja ő az „egyformaságot” az emberek között. No ha igazán azt akarják elérni, akkor a világot egy nagy rendházzá kell átalakítaniok. A szerzetben mindenki dolgozik, de fizetést nem kap; az utolsó is azt eszi, amit az első, valamennyi egyforma ruhát hord, senki mulatságokra nem jár, mert már reggel fél öt körül fel kell kelnie. Mindezt önmegtagadás nélkül nem lehet megtenni. Az önmegtagadásról azonban persze nem akart tudni az én elvhű kommunistám.

Végül *alázatosság* is kell a zárdában. Nem vagyunk szentek, hibátlanok. A zárdában nem teketóriáznak, ha valaki hibázik, hát fejére olvassák, és

ha ezért megharagszik, hát nincs alázata. Nem szentek jönnek a zárdába, hanem olyanok, akik gyarlóságokat elkövetnek. Épp ezért, ha rendreutasítanak, valamit tûrni is kell tudnunk.

Vannak olyanok, akik azt mondják: „Én elmenék apácának, csak attól félek, hogy nem tartok ki!”

Ez ne tartson vissza a belépéstől, ha különben tisztában állsz hivatásoddal, mert akkor egy leány se mehetne férjhez, mert biz’ előre nem tudja, vajjon kibírja-e az életet a férje mellett?

„De ujjal mutatnak az emberre, ha visszajön!” Épp azért, akinek nincs hivatása, ne menjen be. Ha pedig hivatása van, ne jöjjön vissza. Ha nincs és visszajön, még mindig kisebb a baja, mint annak, akinek férje volt és elvált tőle. Sajnos, sok ilyen van a világban.

Némelyik visszajön; lehet, hogy a jó Isten nem követeli tőle egész életének áldozatát. Egy kis időre ott volt, sok jót tanult, ez mindenkor nagy hasznára lehet. Van, aki azért jön vissza, mert nem tudja magát alávetni más akarátának, mert nem tud más jelleműekkel megférti, mert nincs az előljárókkal, az előljárók meg övele megelégedve, mert a felvételnél nem volt őszinte, eltitkolta betegségét vagy hogy már más zárdában is próbált szerencsét.

Mindezekből láthatod, kedves Húgom, komoly dolog a zárdába lépés. Akinek nincs hivatása hozzá, ne lépje át a zárda küszöbét; akiben pedig van, az csak siessen vele, nehogy a világ piszkos, szennyes árja elragadja; repüljön Jézushoz, hogy lelkét, életét neki szentelje, hogy Isten szeretete, békéje éljen mindörökké szívében.

Mármost csak azt mondom: kérd az Istent sokszor és buzgón, hogy akármit szánt neked a jövőben, odavezessen, ahol a legtöbbet tehetsz lelked üdvösségére s boldogulására, és Isten országának terjesztésére. Mert nem az a fő, hogy milyen ruhában s milyen főkötőben szaladod végig az élet útját, hanem hogy ott légy mindig, ahol az Isten

akarja, és életed igazi, egyetlen célját igazán és biztosan elérjed.

Ezt kívánja neked tiszta szívből jóakaród,
Laci bácsi

5. Hivatás — házasság

Kedves Húgom!

Ma egy kis élményemet szeretném elbeszélni. Tompáékat ismered. A multkor meglátogattam őket. Míg az előszobában letettem a kalapomat, felöltömet, bent hangos beszéd folyt.

— Hallotta már? Szende Mariska zárdába akar lépni!

— Csak nem?

— Azt mondják, egész határozottan ez az akarata.

— De mi jutott eszébe?

— Valami lelkigyakorlatot vagy mi a csudát végeztek a zárdában nemrég...

— No azok az apácák!

— És valami beszédes jezsuita kiforgatta az eszét.

— No azok a jezsuiták!

— Beszélhetnek most neki amit akarnak, ő azt mondta, hogy megy.

— De csak nem engedi el az édesanyja?

— Már hogy is engedné! Csak nem temeti el leányát élve négy pusztai fal közé!

— Kár ilyen csinos leányért. Nem volna szabad az ilyent véka alá rejteni. De ha az édesanyja nem vezeti be a világba, még bizonyára apáca lesz!

— Szörnyűség!

*

— Hát azt hallottátok-e már, hogy Vidor Erzsi-kének szerencséje akadt?

— Ugyan?

— Egy daliás, okos fiatalember érdeklődik iránta.

— Csak nem az az ügyvédbojtár?

— De éppen az. Mondhatom, összeillenek. Nagyszerű párti lesz!

*

Én kint voltam az előszobában és nem akartam megszakítani a beszélgetés fonalát, hát csak vártam; de látva, hogy ennek estéig se lesz vége, kopogtattam.

— Tessék! Ah, hozta Isten, Laci bácsi! — szólítottak bizalmasan. Gárdos Andorné volt bent, hangja után nem ismertem meg.

— Hallotta-e már, milyen lakzi van készülöben? — kezdte ő ismert bőbeszédűségével. Vidor Erzsikének egy ügyvédbojtár erősen csapja a szelet stb., stb. Remek fiú stb. — Elmondják az egészet.

— Bocsássanak meg, kedves Hölgyek, ha bele-szólok ebbe a kényes ügybe. Én már csak úgy hig-gadtan szeretem nézni az ilyen fontos ügyeket. Na-gyon szeretném tudni például mindenekelőtt, miért nem tette le az az ügyvédjelölt még most sem az utolsó szigorlatot? Hisz úgy látszik, már megvolna a kora.

— Tetszik tudni, a mai fiatalság!

— Talán csak nem lumpol?

— Ó kérem, szó sincs róla! Irtózatosan javul, csak úgy dühöng benne a szolidság.

— Pénze is van?

— Volt.

— Hová tette?

— Úgy mondják, hogy eljátszotta.

— Kártyázik?

— Nem mindig. Az igaz, édesapja ki is mondta, hogy tovább már nem fizeti az adósságait.

— Még egy kérdést, ha nem leszek terhükre.

— Kérem!

— Vallásos az a fiatalember?

— Ó igen, én már többször hallottam, amint fel-

sóhajtott: *Ó Istenem*, hogy nem tudnak ezek az emberek a számlákkal várni!

— Római katolikus?

— És hozzá: *jó katolikus!*

— De ugye, ezt a „jó” szócskát nem úgy érti, mint azt mi szoktuk érteni, midőn némely madárkát „jó” madárnak nevezünk?

— Jaj, de gonosz maga, Laci bácsi...

És így tovább.

*

Kedves Húgom! Ugye, milyen furcsák, milyen csodálatosak néha ezek a fehérnépek! Ha egyszer arról van szó, hogy valaki apáca legyen, nem győznek elég nehézséget csinálni. Ha pedig házasságról van szó, akkor meg mindenki jó, csak nadrágos legyen. Ha apáca akar valaki lenni, akkor garma-dával szórják feléje a jó tanácsokat: ó vigyázz, fontold meg, egész életedre négy fal közé zárod magad, és az ábécé minden magánhangzóján csodálkoznak: áá! meg éé! meg íí! meg óó! meg úú! Ha pedig házasságra akar lépni, akkor nem gondolják meg, hogy az szintén csak leköti az embert egy egész, hosszú, sokszor igen keserves életre. Ha zárdába megy valaki, akkor istenszerető lelkek közé kerül; ha férjhez megy, akárhányszor egy vallástalan, talán durva, önző, kicsapongó, részeges, kártyás emberhez szegődik élettársul és kénytelen holtomiglan-holtodiglan úgy táncolni, ahogy az füttyül neki. Hát annyival könnyebb volna ez, mint a szerzetesi élet?

Igaz, ez sem könnyű dolog. Éveken, évtizedeken át a szerzetben élni, sok mindent elhagyni, reggeltől estig lelkiismeretesen dolgozni, engedelmeskedni nem tréfaság; de vajjon könnyebb-e egészen a sírig ugyanazon egy férfi oldalán élni, annak minden szeszélyét eltűrni, a családi élet s a gyermeknevelés gondjait viselni?

Azért nem azt mondom, hogy mindenki hübeleböske módjára szerzetbe lépjen, hanem igenis, hogy

mindenki kövesse hivatását! Ha valaki házasságra akar lépni, tegye meg! De ha valaki szerzetbe akar lépni, az csak lépjen be bátran. Ha Isten valakit a zárdába szólít, az ne szegüljön ellen az Isten akaratának és más se próbálja őt erről letéríteni.

Világos, kedves Húgom, hogy nagy bolondság volna valakit a zárdába kényszeríteni; ha azonban valaki ott véli megtalálhatni boldogságát, akkor csak kövesse a belső sugallatot, imával s tiszta léttel érdemelje ki a felsőbb hivatás kegyelmét és ne hagyja magát semmi által se eltántoríttatni.

*

Néhány évvel a francia forradalom kitörése előtt egy jobb családból származó fiatalember fölvetelért esedezett a Szent Ferenc-rend főnökénél. Ez kikérdezte szándéka felől és meggyőződött, hogy az ifjú csak a kegyelem hívására hallgatott, midőn fölvetelét kérte. Egy kis levélkét adott a kezébe, és ezzel a noviciátusba küldte. Örömmel ment haza a derék ifjú és jelentette, hogy beteljesedett szíve vágya. Csakhogy otthon nehéz küzdelem várákozott reá. Rövidlátó szüleinek s rokonainak nem volt sürgetőbb teendője, mint hogy megrontsák annak boldogságát, akit boldogítaniok kellett volna. Ostromuk nem is volt sikertelen, az ifjú elállt szándékától. De vesztére. A noviciátus helyett elment Párizsba jogot hallgatni és nemsokára keresett ügyvéd lett. És mi lett belőle később? Egyre mélyebbre siklott a lejtőn: élénk szelleme szertelenségekbe tévedt s így lett az egykori noviciusjelöltből az, akit borzadva említ a világtörténelem s utálattal nevezünk meg a francia forradalom vérszomjas alakjai között: az, aki magát gyalázatba, hazáját a szerencsétlenség szédítő lejtőjére lökte: *Robespierre*. Forradalmár, aki végre maga is ugyanazon a nyaktilón pusztult el, melyet ezrek vérével festett be.

Ó, ha ez az ember hű marad hivatásához, nem tehetett volna akkor éppannyi jót hazája javára, mint amennyi kárt okozott hűtlensége folytán?

Kedves Húgom, hogy téged mire hívott a jó Isten, nem tudom. Csak arra akarlak kérni már most, mikor még nem késő, hogy tekintsd életpályád megválasztását nagy, komoly, az örökkévalóságra nézve is fontos feladatnak. Ne hamarkodd azt el léha, külsőséges szempontok szerint. És akárhová hí a jó Isten: akár a világba, akár a szentélybe, te kövesd bízó szívvel az Ő szavát. Mert ez a legbiztosabb út a boldogságod felé. Élj boldogul!

Laci bácsi

6. Ismerkedés

Kedves Húgom!

Nagy örömmel értesültem, hogy az idén sok egyéb méltányos, nemes és döntő okon kívül azért sem vesztek részt semmiféle táncmulatságban, mert „untauglichokkal” nincs kedvetek táncolni. Ez a ti egyéni gusztustok, amelyet respektálni kell. Eljárások érthető. Kinek is volna kedve azzal a sok csámpás, görbe, kanccsal, ó- és x-lábú, hajlott orrú, lúdtalpú zsidógyerekkel vagy effajtákkal ugrálni? Voltak ugyan lányok, akiket semmi sem zsenírozott, és majd Rosenduftéknál, majd Goldbergeréknél szívesen rendeztek egy kis batyubált, s még hozzá mesésen mulattak. Persze baleket, akarom mondani vőlegényt akartak fogni. S érthető ez is. Végtére „a tavasz eljár, a rózsának lehullik a levele”, s némely kislány aggódva mondja: „25 év, az idő hogy eljár... Cserebogár, azaz: vőlegény, jössz-e már?... ”

Kedves Húgom, ha jönni találna, nem szeretném, ha meglepetésszerűen érne, és azért jónak látom a házasságra vonatkozólag jóelőre neked egy kis útbaigazítást adni. Tudod, ha egyszer kigyúlt a ház, akarom mondani a szív, akkor már késő az intézkedés. Jobb előrelátónak lenni!

Szólok tehát, drága Gyermequem, a házasság

előtti ismerkedésről, de úgy, hogy liliomtisza lelkeden kár ne essék. Tán ez még nem is neked való téma? Akkor tedd félre a levelemet és várj, míg egypár hüvelykujjnyit nősz és akkor olvasd el. Ha azonban azt hiszed, hogy ez éppen kapóra jön, akkor lassan, megfontolva, akár tízszer is elolvashatod.

Sok leányban nagyon hamar felébred az a titkos gondolat: „Jaj, csak minél hamarább én is főköttő alá kerülnék!” Éspedig annál hamarább ébred fel bennük e gondolat, minél többet hallanak ilyen dolgokról beszélni, minél több ilyen tárcát, regényt olvasnak, és végül, ha lelküket más komolyabb gondolat nem tölti be. Nem meglepő ez? Sok leányszívben nincs komoly gondolat, nincs Isten, nincs felebaráti szeretet, de annál több hiúság, léhaság, önteltség. Nem csoda tehát, ha tanulás helyett ostoba ábrándozással foglalkoznak. Az ilyen bakfis-lányoknak szokták mondani, hogy „kiállhatatlanok, hóbortosak”. Nem ezekről beszélek. De hogyha jóra való kisleány komoly megfontolás után tisztában van azzal, hogy nincs hivatása szerzetesi életre, és arra sem érez erőt, hogy egyedül és kizárólag a jó Istennek éljen a világban, meg azután a kora is megvolna már, akkor egészen helyesen teszi, ha házasságra gondol. Házasságra lépni jó dolog, a házasság nemcsak nem bűn, de szentség. Frivolság és éretlenség volna, ha valaki a házasság isteni intézményéről nem tudna tisztességesen gondolkozni.

A házasságot az ismerkedés előzi meg. De azt már kevés leány tudja, hogy az ismeretségekötés a leány életének egyik legfontosabb pillanata. És mégis, mit tapasztalunk? Alig van ügy, amelyet oly könnyelműen vennének a leányok, mint ezt. Sok átok, sok bűn, sok boldogtalanság és sok szerencsétlen házasság került ki innen.

1. Azért, drága Húgom, *első tanácsom* odaszól: kedves szüleidnek tudta nélkül ne menj sehova, ne kezdj ki senkivel. Ezt parancsolja a józan ész, ezt parancsolja a becsületed. Becsületed, akárcsak lel-

ked: egy van! A megszólás veszélyének nem teheted ki magadat. Lehet, ha csak egyszer is rossz híreket költik, senki sem fog tudni rád jó szemmel nézni. Légy okos és tartózkodó az emberekkel szemben! Hányszor hallottad, hogy az élet: viharos tenger. De jól megy dolgunk, míg szüleink kormányozzák életünk kis hajóját! Senki olyannyira nem óhajtja, hogy a biztos kikötőbe jussunk, mint ők. Az élet földi zarándoklás. Jó szüleink adták meg nekünk az útirányt! Azért azt gondolom: ha egy becsületes fiatalembernek komoly szándéka van, hogy valakit elvegyen, az nyilvánítsa ki azt az édes szülők előtt és ne járjon lopva a ház körül, mint az éhes kutya a konyhaajtó előtt.

2. Másodszor meg a mondó volnék, kedves Húgom, ha valakivel össze akarnál boronálódni, ne azt kérdezd elsősorban: szép-e, gazdag-e az illető, hanem jó-e, vallásos-e, erkölcsös-e, *van-e hite?*

Erre azt fogja mondani egynémely szeles leány meg világias mama, hogy „az mellékes!” Kedves Húgom, azokhoz, akik így beszélnek, nincs szavam. Ezek vakok, örültek. Azt gondolják, hogy az ember hit nélkül is boldog lehet! Pedig hogy milyen ingatag a hit nélkül kötött házasság, abból is meglátszik, hogy hány ilyen házasság bomlik széjjel már a legelső években, legelső hónapokban! Az elválások száma éppen a hitükben meggyengült osztályoknál évenként légió.

Egy nagyobb városban történt. Egy fiatal párocska elment a kötelező jegyesoktatásra.

— Tud-e imádkozni? — kérdezte a pap a vőlegénytől.

— Hogyne tudnék, még a vadak is imádkoznak.

— Akkor mondja el, kérem, a Miatyánkot!

És rákezd az imádságra a vőlegény — de, Uram, bocsásd, biz ez rettenetesen rosszul sikerült.

— Az Üdvözlégy kurtább, — szól barátságosan a tisztelendő úr — az tán jobban fog menni!

De a fiatalembert emlékezőtehetsége megint

cserben hagyja. A menyasszony szégyenkezve súg neki. Az após irul-pirul.

— Hát a Hiszekegyre tetszik-e még emlékezni?
— kérdi szeretettel a pap.

— Bocsánat, azt már egészen elfelejtettem!

A leány apja nem tudta tovább türtöztetni a mérgét:

— Gyere, kedves lányom, ilyen ostoba emberhez nem méész!

Ez az édesapa okos ember volt. Neki nem volt „mellékes”: van-e a vőlegénynek hite vagy nincs! Tudta jól, hogy akinek nincs Istene, annak nem lehet becsülete sem.

3. *Harmadszor: tudd meg jókor, hogy milyen vallású az illető?*

De ez már csakugyan mellékes! mondják sokan; hiszen mindannyian egy Istent imádunk, és csak nem akarja Laci bácsi a másvallásúakat mind a pokolba küldeni?

Dehogyan akarom! Ellenkezőleg! Én valamennyit a mennyországba szeretném vezetni. És ha ők nem jutnak oda, annak bizonytalannal nem én leszek az oka. Aki jóhiszeműen, menthető tévedésből s nem rosszakarattól vagy nemtörődésből van hamis hite, az szívében voltaképp katolikus s így üdvözülhet. De még ezeket is végtelenül sajnálnunk kell, főleg mert az üdvösségnek két nagy segítőeszközét nélkülözik: a szentgyónást és a szentáldozást.

Az se menti ki őket, hogy „egy Istent hiszünk”. Ezt hiszi a zsidó meg a török is. De mi azonkívül még mást is hiszünk, mert Jézus mást is tanított s más igazságokban való hitet is követelt. Hisszük, hogy a katolikus Egyház az egy igaz Egyház, hogy Krisztus Urunk hét szentséget rendelt és köztük a házasságot. A másvallásúak ezt nem hiszik. Az a kibúvó, hogy egy Istent hiszünk, csak frázis, amely mögött a vallástalan hitközöny lapul meg. Akinél a vallás csak arra szorítkozik, hogy „egy Istent imádunk”, az már katolikus szempontból vallástalan

ember. A hitközöny és vallástalanság pedig alá-
ássák a házaselet boldogságát.

4. Az ismeretkötéseknél *negyedszer* arra kell figyelni, van-e az illetőnek, aki a leányhoz közeledik, *komoly szándéka* és megvannak-e benne az *egyéb szükséges követelmények*?

Komoly szándék? Egy diáknál? Egy csupasz-
állú fiatalemberkénél! Még magának se tud kenye-
ret keresni! Még a katonáéknál sem volt! S ez akar
családot alapítani? Megvannak-e benne a többi
szükséges követelmények? Korra, műveltségre,
vagyonra nézve?

A nagy korkülönbség nem szokott beválni. Épp-
így nehezen fér meg művelt, iskolázott egy ke-
vésbbé művelt élettárssal. Az egyiknek vagyona
álljon arányban a másiknak jövedelmével. Elütő,
eltérő jellemek nem fogják egymást megérteni.
Közeli rokonság igen nagy bajoknak szokott forrása
lenni. Beteges egyének ne lépjenek házasságra; nem
lesz boldog a házasság, ha feltűnő hibák csúfítják a
vőlegény jellemét: ha részeges, kártyás, ha kifogás
alá esik erkölcsé.

Persze a legtöbb lány, ha belegabalyodott egy
fiúba, lehet az mégoly gyenge jellem, sőt mégoly
cégéres gazember, a lemondásról hallani sem akar,
s inkább azt hiteti el magával, hogy ő „majd meg-
téríti” a vőlegényét. Majd ha fagy! A vőlegény fogja
őt eltéríteni, nem ő a vőlegényét. Ez már így szokott
lenni csaknem mindig.

5. Még egy *ötödik* pontra kellene figyelmeztet-
nem azokat, akik ismeretséget kötnek vagy akár
jegyet váltanak: *Nunquam solus cum sola*. Sose légy
egyedül övele! Hosszú magyarázatra ez nem szorul.
Hallgass lelkiatyád szavára! Minden tisztességes
leány fogja tudni kötelességét, ha tiszta szívvel, hó-
fehér ruhában, liliomos koszorúval akar egyszer
megjelenni Isten oltára előtt.

Ha egy fiatalember szép rózsát akar a mellére
tűzni, az nem dobja majd a rózsát előbb a sárba.

Ha egyszer nyugodt lelkiismerettel tiszta örömeket akar élvezni, akkor a legnagyobb tisztelettel merjen csak közeledni életének választott rózsájához. A kölcsönös megbecsülésből fakad az igaz szeretet. Tűzzel, fegyverrel, szerelemmel játszani nem szabad. A zöld gyümölcs megárdhat az egészségnak; várjuk, míg megéri. A fiatal bimbót ne tépjük le; várjunk, míg kinyílik.

Lám, kedves Húgom, ezek olyan dolgok, melyeket jó már előre tudni, különben csak annyit érnek, mint eső után a köpönyeg, mint halál után a jó orvosság. És hány százezer fiatal leány maradt volna meg sok súlyos büntől tisztán, ha ezekre a dolgokra kezdettől fogva vigyázott volna!

De ha már ennyit mondtam arról, mire kell a lányoknak vigyázni, hogy egykor boldogtalanok ne legyenek, gondolom, helyénvaló lesz, ha egy-két jótanácsot adok azon komoly törekvésű fiatalembereknek is, akik az örök eskü szempontjából az eladó-lányok körül kezdenek sötétenkedni. A lányok is érthetnek belőle.

Okos fiatalember nem vesz el olyan lányt, aki mindig az utcán, mindig a korzón pávaskodik. Nem vesz el olyat, akinek az esze mindig a színházon, mindig a mulatságon jár. Nem vesz el olyat, aki mindig a legújabb divatnak bolondja, de olyat se, aki ruhájára nem ügyel, aki azt tisztán, rendben nem tartja. Kerüli az üresfejű kislányt, aki a vallással nem törődik és aki édes szüleit nem tiszteli.

Nézzen a szemébe, és ha nem kihívó, ha szerényen lesüti: jó jel.

Nézzen a szájára, és ha hallgatni tud, midőn korholják és illően felelni, midőn kérdik: jó jel.

Nézzen a kezére, és ha az gyakran kulcsolódik imára és ügyes házi dologra: jó jel.

Elmondom még, hogyan tett szert egy fiatal-ember igen derék, jó kis feleségre.

Édesapja, egy gazdag földbirtokos, nem sokra becsülte a felsőbb iskolai leánynevelést és azért

gyakran mondogatta a házaselet felé evező fiának: „Nekem becsületes háziasszonyt hozz ám a házhoz és ne valami divatbábut, aki még a söprűnyélben is megbotlik.” A szép május egyik napján az apa nagy ebédet adott, és gyönyörű szép vendégsereg verődött össze. Ebéd után a feketére majd a kertbe mennek. Az ebéd ideje alatt a fiatalembernek az az ötlete támadt, hogy most itt volna az ideje, hogy ő is feleség után nézzon. Hogyan tegye? Eszébe jut atyja szava. Lesietett a lépcsőházba és a kertbenyíló ajtó közelében egy söprűt fektetett a földre. És midőn a társaság az asztaltól felkelt, hogy a feketére a kertbe menjen, ő félrehúzta egyik barátját és azt mondta neki: „Ez a söprűnyél fog nekem asszonyt szerezni. Az a lány, aki nem szégyelli magát, hanem lehajol és felveszi a söprűt, az lesz az én feleségem.” Mindketten odaálltak, mintha várnának valamire és figyelték a szépeket. Jöttek a csinosak, a kedvesek, a cicomásak, a beszédesekek. Az első észre sem veszi a söprűt, belebotlik, de otthagya. A másik látja, kecsesen átlépi, de fel nem emeli. A harmadik rúg egyet a söprűn, de nem nyúl hozzá stb. Végre egy szép, egyszerű, házias fiatal lány jött, aki fölvette a söprűt és a sarokba állította. A földbirtokos fia megtartotta a szavát és élete párjában nem is csalódott: jó és szorgalmas feleségre tett szert benne.

No de most veszem észre, kedves Húgom, hogy ma egy kicsit messzire elkalandozott a tollam. Remélem, legalább javadra válik írásom s tiszta, komoly lelked csak megerősödik általa a jóban. Légy jó ezután is, mert a jó, erényes élet a legbiztosabb alapja a jövőndő boldogságnak.

„Expressz-ajánlva.”

Laci bácsi

7. „Életem párja”

Kedves Húgom!

Köszönöm a bizalmat. A problémát megértettem, értsd meg te is rövid, megfontolt válaszzal.

1. A lányoknak legfőbb törekvésük, hogy megtalálják *életük párját*. Ebben megegyeznek a fiatalemberekkel, mert azoknak is ez a törekvésük. Éppen ezért egy nősülési korban lévő fiatalember abból a szempontból figyeli meg a lányokat, hogy milyen feleség válik belőlük. Minden értelmes fiatal meg van arról győződve, hogy a házassághoz elsősorban kölcsönös megértés kell, lelki közösség s ezért ez az első, amelynek alapját keresi a leányokban. Akik nem ezt keresik elsősorban, azokkal ne törődjél, mert ilyenekhez úgysem tudnál férjhez menni.

De az is bizonyos, hogy aki élettársat keres, olyan után néz, aki nemcsak lelkileg, hanem testileg is tetszik neki. Az aztán ízlés dolga, hogy kinek milyen tetszik.

a) Lesz, akinek a festett szájú, lakkozott körmű, tépett szemöldökű, bagószagú, zsiráfnyakú lány tetszik. Elvégre ki milyen rózsát szakít, olyat szagol.

b) Nem kell a „csín”-talan, rosszul öltözködő, fésületlen, elhanyagolt külsejű lány, mégha napiáldozó volna is.

c) Keresik a komoly, házias, csinosan és ízlésesen öltözködő, mindig tiszta és rendes leányt, mégha nem is világszépe, de egészséges, kisportolt, ügyes, talpraesett. Csoda-e?

d) Fiatalembereknek, akik nem házasságra, hanem inkább kalandra készülnek, jók a démonjelöltek is, de nem feleségnek, legalább is nem örökre.

2. A másik panasz az, hogy minden második férfi hiúságában megsértve vonul vissza, ha leányismerősenek más véleménye mer lenni, mint neki.

Nem gondolom. A komolyak között sokkal több

gondolkozik úgy, mint egyik fiatal barátom, aki azt mondta nekem egyszer: „Mi azt szeretjük, ha a leány nemcsak nő, hanem ember is, akivel gondolatainkat éppúgy kicserélhetjük és megbeszélhetjük, mint a férfiakkal. Lehet egy leány szép, mint Diana, jó, mint a falat kenyér, de ha mindenre igent mond, akkor otthagynom, mint Szent Pál a macedónokat, mert az vagy buta vagy számító, de semmiképen sem egyéniség.” Mert az már igazán ritkaság a férfiak között is, akinek minden szavát helyeselni kell, mivelhogy annyira okos.

3. A harmadik panasz az, hogy a mai férfiak dicsérik a modern lányokat szembe, hátuk mögött azonban kinevetik őket. Biztosan vannak férfiak, akik ilyen kétszínű játékot űznek a lányokkal, de az ilyenek jellemtelen svihákok, akikre kár szót vesztegetni. A ma házasodó komoly fiatalembernek nem mond az sokat, hogy a lány „modern”-e, hanem az, hogy jólelkű-e, házias-e, kedves-e, vallásos-e, tiszta-életű-e, hűséges-e és hogy milyen anya lesz belőle remény szerint. A komoly fiatalembereknek nem tetszenek a komolytalan lányok, akárhogy festik magukat, akármekkora dekoltázssal bódítanak, akármennyire tartják a divatot. Hogy pedig a komolytalanoknak mi tetszik, azzal ne törődjél, mert a komolytalanokra a komoly lányok úgyis fütyülnek.

Remélve, hogy a problémát jól oldottam meg, szeretettel várom szíves értesítésetek esküvődről.

Maradok, aki voltam

Laci bácsi

8. A szerelem

Kedves Húgom!

A mai levelemben — no de ne ijedj meg — a *szerелеmről* szeretnék szólni. A társaságokban napokint beszélnek róla, többször léhán és felülete-

sen, mint tapintatosan. A regények pedig csaknem kizárólag erről írnak, sokszor szépet, többször csúnyát, de legtöbbször bolondot. Erről a tárgyról minden okos fiatal leánynak kell, hogy határozott elvei legyenek.

Sok intézetben, mikor fiatal leányoknak lelki-gyakorlatokat adtam, megengedtem, hogy felírják egy nyolcadivra kételyeiket, hogy aztán a kijelölt időben azokra megfeleljenek. Ilyenkor szinte matematikai biztossággal beérkezett a többi kérdés közt mindig az is, amit bizonynyal nem kis irulás-pirulással vetett papírra valaki, hogy: „*vajjon bűn-e a szerelem?*” Sok leány, sőt sok felnőtt is van, aki nem tud tájékozódni e kérdésben: bűn-e a szerelem vagy sem? A feleletet e kérdésre jó tudni nemcsak minden szülőnek és nevelőnek, de minden leánynak, mert ezáltal sok lelki aggálynak, sőt sok szerencsétlenségnek is útját lehet állani.

Mindenekelőtt mi a különbség *szeretet* és *szerelem* között? Az első tudvalevőleg keresztény erény és parancs; a második sok bűnnek forrása, de azért magábanvéve szintén nem rossz, sőt jó és helyes dolog a maga helyén. A kettő közt ugyanis a különbség az, hogy míg a szeretet inkább nyugodt érzelmet, vonzalmat, nagyrabecsülést és jóindulatot jelent valaki vagy valami iránt, addig a szerelem mindig egy erősen felfokozott nemét jelenti a szeretetteljes vonzalomnak: olyat, amelyben a lélek lángolása áttérjed a kedélyre és képzeletre, sőt esetleg az érzéki vágyóképességre is és azt is erős hullámszásba hozza.

Mármost ennek a fokozódottabb szeretetnek vagy szerelemnek is kétféle fajtát különböztetjük meg: ez is lehet merőben földi és lehet természetfölötti szerelem. A szentek szívében például ez az égi, isteni szerelem égett és lángolt. *Szent Pál* érezte, hogy ez hevítő, tüzesítő, lángba borítja szívét; ez bírta őt arra, hogy mindent eltűnjön, hogy mindenkinek mindene legyen. Hasonlóképen *Páli Szent Vince* szívét is ez a lángoló szerelem hajtotta a fele-

baráti szeretet bámulatos műveire. Minél silányabb, minél nyomorultabb volt az ember, annál kedvesebb volt előtte. *Lisieuxi Teréz*, a kis kármelita apáca valóságos ditirambusokat írt erről a mennyei szerelemről isteni Jegyese, Jézusa iránt:

Ó örök Szeretet fényszóró szikrája,
Gyujtsd fel a szívemet, hadd lobogjon lángja!
Nem vágyom én élni, — nem aggaszt halálom,
Csak Téged szeretni az én boldogságom!

Máskor meg így szól Jézushoz, lelke Jegyeséhez:

*„Szerelmet szomjazom, mondhatlant szenvedek,
Hozzád menni vágyom, hisz nagyon szeretlek!”*

Lám, kedves Húgom, a szentek is szerettek, éspedig nagyon! S ezt az Isten iránti lángoló szerelmet önti gyönyörű költészetbe nálunk *Sík Sándor*, egyik legkiválóbb katolikus költőnk.

De én nem erről az égi, mennyei szerelemről, hanem a földiről fogok írni, éspedig arról, mint nyilatkozik az meg a kisebb, a nagyobb és a még nagyobb lányok szívében.

A pici kislányok szívében is különbözőképen nyiladozik a vonzalom virága. Ártatlanul és állhatatlanul. Ablakom előtt elnéztem, ahogy egy három- négy éves kislány nagy szeretettel játszadozott egy kiskutyával. A kiskutya meglehetősen mogorván viselkedett a kislánnyal szemben, de ez őt látnivalóan nem bántotta, sőt annál kedvesebben hívogatta: „Kutyuska, kutyuska, potyszem!” Ha a kutya nem jött, hát ő ment hozzá, leült melléje, és most egyforma nagyok voltak, simogatta és a szó szoros értelmében átölelte, egészen a nyakába borult. Egyszer azonban a kutya kézcsók helyett a kislánynak a kezébe harapott. Lett nagy bőgés és — még gyorsabb szakítás! Vége volt az első szerelemnek!

Más pici lánynál kutyus helyébe a játékbaba lép. Nézd csak, mily gondos, odaadó, önfeláldozó

szeretettel viseltetik iránta! Ragaszkodik hozzá, de nem annyira azért, hogy vele játsszék vagy rajta mulasson, hanem hogy róla gondoskodjék, neki örömet szerezzen. Felöltözteti, szórakoztatja, eteti, lefekteti, elaltatja. Sohse mond neki egy goromba, kemény szót. Ha szomorú, vigasztalja, ha rosszul van, gyógyítja, ha ruhája piszkos, kitisztítja. Ha rossz öcsikéje kitépi a baba lábát, és a fűreszpor kiömlik belőle, vagy ha ő maga leejti és eltörik a baba porcellánfeje, akkor vigasztalhatatlan és keservesen sír. Ez voltaképpen igen szép vonás már a kicsi kisleány babaszerelmében is: az önzetlenség vonása, melyet a Teremtő fektetett a női szívbe, hogy egyszer mint anya és feleség meg tudjon felelni hivatásának. E téren már a kisfiú „szeretete” egészen más. Ő is kap „Paprika Jancsit”, de nem azért kapta, hogy mulattassa, hanem hogy mulasson rajta és mulat is rajta, főleg ha cintányér van a markában! Addig dzsinadrattáztatja a Jancsikáját, amíg csak győzi szusszal; ha pedig nem szól többet, akkor megnézi a belsejét. Aztán feldobja, elkapja. Gyönyörködik a bukfenceiben. Majd előre, majd hátra, majd a sarokba csapja és végül otthagyja. Esetleg szakértően kicsavarja a nyakát. Felnégyeli, pozdorjává zúzza vagy félholtan behajítja a ládafiába vagy a szekrény tetejére. Ime, ez a szeretet követelő, önző és erőszakos.

Amint a gyermekek nőnek, szívükben nő a szeretet is. Boldog gyermek, akinek szeretetét jókor irányítják nemes, tiszta s igazán szép célpontok felé. De boldogtalan viszont az a gyermek, akinek a szíve nevelésével ilyenkor nem törődnek. Hányszor történik meg, hogy a serdülő leány szeretete, sőt szerelme mint egy vadvirág nő a magasba s helytelen irányokba téved! Ebben az időben veszi kezdetét soknál egyik vagy másik rossz szokás is, amelytől alig tud a szegény később is megszabadulni.

Azt szokták mondani, hogy a lányok 14 éves koruktól 18 éves korukig a „legostobábbak”. Tudni-

illik, ebben az időben kezdik magukat nagylányoknak érezni: még nem nagyok, de már nem kicsinyek s ez az átmenet főleg a kedélyükben érzik meg leginkább. De azért ezek közt is sok és nagy különbség van. Két főcsoportra osztanám őket. Az egyik csoportot kedves, félénk madárcákhhoz szeretném hasonlítani, melyek a fának, ligetnek sűrű ágai közé menekülnek és titokban onnét kandikálnak kifelé. Ott lakik szívükben a szeretet; néha már csaknem szerelemmé fokozódik; de uralkodnak rajta, vagy ha megnyilvánul is, akkor sem vonatkozik az holmiféle durva, tolakodó, nyegle tacsókra, akiknek szemtelen viselkedése legfőljebb undorral tölti el őket, hanem inkább olyanokra, akik fölényükkel, tudásukkal, modorukkal, külsejükkel nekik imponálnak; például egyik-másik tanítónőre vagy tanárra, aki persze mindent tud a világon, vagy valamely ismerősrre, aki oly szellemesen cseveg, nagyszerűen bókol nekik a tánciskolában és fess nyakravalókat köt a kráglia alá. Egyébként ez a felfedező vonzalom nem irányul semmi rosszra s undorral fordulna el minden helytelenségtől, bárki részéről jönné is az. Ami idáig ez a szeretet vagy akár „gyermekszerelm”, még magában véve nem rossz, csak vigyázni kell rá, hogy érzékiessé ne fajuljon. Ez veszedelmes lehetne, mert ha egyszer a képzelet és a kedély fel van izgatva, az akarat ellenállóereje, sőt az értelem ellenőrzőképesége is jelentékenyen meggyöngül.

Vannak azonban az említett korban olyan leányok is, akiknek ébredező vonzalmairól éppen nem lehet enyhén ítélni. Ezek azok, akik könnyelmű szeretkezésből virtust csinálnak s ész nélkül keresik is annak alkalmát. Viseletük feltűnő, kihívó, kokett, öntetszelgő. Kamaszkodnak s úgy tesznek-vesznek, mintha fejükben eggyel több lenne kellesténél a kerék. Gondolkozásukat elcsavarta a sok ostoba olvasmányon kívül nem egy könnyelmű barát s szertelen, mód nélküli barátkozás.

Megadom, kedves Húgom, elsősorban is ennek

a pajtáskodásnak az ismertetőjeleit. Ártatlan dolgon kezdődik. Egy ártalmatlan ismerkedésen, amely után az illető kissé túl sokat jut a mi derék kis hösnőnk eszébe. Többször beszélgetnek egymással. A napról, holdról és a csillagokról. A piaci kofákról és a tavalyi őszi. Aztán csak egymással beszélgetnek, egy harmadikkal unottan. A beszélgetésre keresik az alkalmat. Ha nem szólhatnak egymáshoz, akkor írnak egymásnak — ömlengősen, vagy ha azt sem tehetik, legalább látni óhajtják egymást. Ártatlanul kezdik. Egymásért „imádkoznak”, néha csaknem sokat is. Kölcsönösen emlékképeket adogatnak egymásnak. Boldogok, ha egymásmellett lehetnek, ha egymást csak ujjuk hegyével is érinthetik stb. Lasankint aztán bizalmaskodás fejlődik ki köztük, esetleg olyan tónusban is, ahogy azt a mama biztosan nem helyeselné.

Bűnös dolog ez a „szerelem”?

Hát bizony, kedves Húgom, ez már nemigen van meg hiba nélkül. El is mondom, miért tartom ezt már legalább is veszélyes játéknak. Elsősorban azért, mert az ilyen barátkozás rendszerint teljesen *elvonja a fiatal leány figyelmét a jó Istentől*. Hasonlít ez a leány a zsidókhoz a pusztában. Míg Mózes kitárt karokkal imádkozott a Sinai-hegyen, addig a zsidók az aranyborjú körül ropták a táncot. Míg ennek a kislánynak barátnői imádkoznak, misét hallgatnak, az örök élet gondolatai iránt érdeklődnek, addig az ő számára semmi más nem létezik, csak az — aranyborjú, a bálvány.

De a túlságos bizalmaskodás *a szülőket és társnőket* is joggal sértheti. Az ilyen kis szerelmes ugyanis sokkal nagyobb bizalommal viseltetik barátnője vagy korai „udvarlója” iránt, mint akár az édesanyjához. Azzal olyan dolgokat közöl, amihez annak semmi köze sincsen, emezek előtt még oly dolgokat is eltitkol, amelyeket ezekkel mindenekelőtt illenék közölnie. Társnőire rá sem hederít, mintha nem is volnának a világon; ő csak *egyét*

ismer. Kedves Húgom, annyi bizonyos, ha vak vezet világtalant, akkor mind a ketten a kátyúba pottyannak. Ettől félttem a kis szerelmeseket.

Azt sem lehet tagadni, hogy az ily bizalmaskodás *zavarólag hat a kötelesség teljesítésére*. A tanulás nemigen megy, mert hisz a kis szerelmes esze másfelé kószál. Az engedelmességet nem gyakorolja, mert ez keresztezi a terveit. Mindent csak sebtiben, csak félig végez, csakhogy minél előbb megint összebújhasson párjával.

E szeretkezések helytelen volta kitűnik még abból is, hogy az ilyen leány, mert az önuralmat nem tanulta meg, a legnagyobb valószínűség szerint, és ha ez ellen most még kézzel-lábbal tiltakozik is, *felül az első gyütt-ment csábítónak*, s majd nagyobb hibákba, bűnökbe is esik. Aki a kezdetnek nem áll ellen, maga lesz szerencsétlenségének kovácsa.

Lehet az ilyen leányon segíteni? Hát bizony, ameddig senkire sem hallgat, csak saját szeszélyeire és ösztöneire, nagyon nehezen. Mily szerencsés az, aki jókor megszokta, hogy *mindenben*, szívének ügyeiben is, megkérdezze édesanyját vagy lelkiatyját!

Még egy szót a 18—21 év körüli leányokról (Ebbe a csoportba tartoznak a 28 évesek is, mert ők is csak 18-nak látszanak!) Tudod, kedves Húgom, vannak leányok a világon, akik iránt *még* nincs érdeklődés és vannak olyanok, akik iránt *már* nincs érdeklődés; mondjuk, úgy valamivel a hatvanon innen. Az említett korbeli leányok az érdeklődés tárgyát képezik. S ami a fő, ők ezt nagyon is jól tudják. A világban mindenki meglátja őket. A társaságokban folyton róluk esik szó. Sokszor elég éretlen megjegyzések kíséretében taksálni kezdik őket, persze nem a belső értékük, nem a lelkük kincsei, szívük tartalma szerint, hanem csak úgy, ahogy az állatokat szokás taksálni: külső, szembe-tűnő előnyeik, használhatóságuk szerint. Ha valamikor, úgy ebben a korban legyen helyén a leány

esze és szíve. Ne vezettesse magát félre üresfejű bókolóktól. Nem a külszin értékes a leányon. Ha a leány szemes, eszes, ha imádkozik, ha buzgó Mária-gyermek, akkor a férjhezmenetel ügyében is bízvást számíthat a jó Isten különös segítségére s áldására. Persze akkor nem is megy hozzá akárkihez, hanem aranymérlegre teszi, ki az, akivel egész életét együtt akarja tölteni, s csak azt veszi tekintetbe, aki vele főleg a legfontosabb pontban: a vallás terén tökéletesen megegyezik. Hitetlennek, részegesnek, erkölcstelennek, kártyásnak már az első pillanatban úti laput köt a talpára. Aki azonban felül a flörtölő lovagoknak, aki csak az érzékeivel és szívével nézi a fiatalembereket s elfelejti konzultálni a józan eszét is, nagyon félek, hogy az ilyen egész életére szóló hibát követ el.

Kedves Húgom, ha aztán a fiatal leány csakugyan megállapodott a választásban, a szerelem új stádiumba lép, t. i. menyasszonyi szerelemmé lesz. Ilyenkor a leány szíve nem érzeleg, nem álmodozik többé, hanem csendesesen örül, vigad s boldog reménnyel néz a jövő elé. De vigyáznia kell, hogy a szerelem ilyenkor is nemes, tiszta maradjon, s ne érzékiségeken, hanem kölcsönös megbecsülésen, tiszteleten s őszinte jóakaraton alapuljon.

Hogy ebben az időben ugyancsak rászorul a leány az édesanyjára s a jó gyóntatóatyára, a napnál is világosabb. Hány leánylélek szenved ilyenkor hajótörést. Hány teszi magát előre méltatlanná Isten áldására, ha a földi szerelem hevében Istenről megfeledkezik s tán olyantól sem riad vissza, ami bűn és gyalázat! A *szerелеm* maradjon mindig keresztény *szeretet* is. Az igazi szeretet pedig sohasem tesz szerencsétlenné, sohasem lépi túl a megszabott határokat. Az igaz szeretet felemel, a vak szerelem, a szenvedély mélységbe dönt. Az igaz szeretet boldogít, a másik szerencsétlenné tesz. Ó bár megértenék ezt a jegyesek. Mily boldogok lesznek, ha sikeresen eveznek át a veszedelmes szirtek között s méltókká

lesznek Isten áldására, amikor az oltár elé lépnek. Azért ha valamikor, jegyességük idejében szorulanak leginkább a szentségek gyakori vételére.

No de most már Isten veled, kedves Húgom! Kérlek, légy jó és vigyázz a szívedre, nehogy a gonoszlélek hatalmába kerítse. Tiszteld jó Szűzanyánkat és imádkozzunk egymásért!

Laci bácsi

9. A házasság

Kedves Húgom!

Ma olyan tárgyról írok, amelyről különösen a nagylányok nagyon is szeretnek hallani, olvasni. Eltalálad-e? Röviden kimondom: a *házasságról*. Szólok erről, mert az Egyház minden évben a farsangi időben olvastatja az evangéliumot a kánai menyegzőről, amelyben Jézus a házasságot megszentelte, sőt egyes hittudósok szerint ez volt az az alkalom, midőn azt szentségi méltóságra emelte; szólok erről másodsorban azért, mert sok nagyleánynak maholnap döntenie kell e kérdésben; de szólok erről annál is inkább, mert ha a leány ebben az esetben csak egyszer is elsózza a levest, hát akkor egész életén át elsózott levest kell kanalaznia.

Midőn a házasságról szólok hozzád, nem kell a messze idegenbe kalandoznod példák után, hogy megértsd, miről van szó; elég, ha csak édes szüleidre gondolsz, akik szintén Isten akarata szerinti házasságot élnek.

Az első, amit tudomásodra szeretnék hozni, kedves kis Húgom az, hogy a házasság, nem emberi találmány, mint sokan hiszik, hanem *isteni intézmény*. Maga az Isten adta össze, áldotta meg az első emberpárt, vagyis jobban mondva az első házaspárt. Isten volt az első eskető pap.

Továbbá tudnod kell, hogy azt a házasságot,

melyet Isten a paradicsomban létesített, Jézus az ő Egyházában szentségi méltóságra emelte. Ezért hirdeti Szent Pál országnak, világnak: „A házasság nagy szentség!” Erre aztán gyönyörűen kifejti a házasság keresztény gondolatát egy hasonlat keretében. Azt mondja, hogy amint Krisztus *szereti* az Egyházat, úgy szeressék egymást a hitvestársak: amint Krisztus *hű* az Egyházhoz, oly hű legyen egyik házaspár a másikhoz; amint végül Krisztus *segíti* az Egyházat, úgy segítsék egymást a házastársak is.

Kedves Húgom, én azt tartom, hogy erről a hasonlatról érdemes volna minden kisleánynak egy kicsikét gondolkodnia, aki valaha férjhez akar menni. Némelyik leány bizony azt gondolja, hogy ő csupán azért ment férjhez, hogy ura keressen, ő meg költsön. Vagy hogy mint nagyságos vagy ténsasszony parádézhasson az ismerősei között meg a cselédek fölött. Hát biz a házasságnál nem ez a fő.

1. Szent Pál első gondolata: Krisztus *szereti* Egyházát, mint menyasszonyát, s ugyanígy kell szeretniük egymást a házaspároknak is. Jézus úgy szerette Egyházát, hogy érette jött le a földre, itt dolgozott, tanított, fáradozott és végül feláldozta életét és vérért is érte. Szeretete ezek szerint *áldozatokban* nyilvánult.

Áldozatkész szeretet jellemezze tehát a keresztény házastársakat is. Az új házastársak rendesen elhagyják a szülői házat, ahol eddig mint a család gyermekei, anyai szeretetben és gondozásban részesültek. Ez biz néha nem csekély áldozat, de meghozzák egymásért. De ez az áldozat még csak a kezdet. Ennél sokkal nehezebb az a mindennapi áldozat, mellyel el kell viselniük egymás gyengeségeit, hibáit. Áldozatkész szeretetet kell a nőnek tanúsítania, ha például a férj néhanapján víg cimborák közt felejtí magát és hazajövet széles jókedvében így énekel:

Nekem olyan asszony kell,
Ha beteg is, keljen fel...

Bizony, ez nem csekély áldozat, kivált, ha a férj kívánsága szerint jó arccal kell őt fogadni és az iszos pajtásoknak még valami „feketét” is kell főzni! De hisz ez csak egyetlen tréfás példa. Azonban hány ezer komoly és folytonos áldozatnak a jelképe, melyet a szent béke érdekében egyiknek is, másiknak is meg kell hoznia!

2. Az Apostol azt mondja, hogy Krisztus *hű* az ő Egyházához. Midőn az Egyháznak évszázados üldözéseket kellett szenvednie, Krisztus *vele* szenvedett: „Saul, Saul, miért üldözöl *engem?*” És ha a pokol minden hatalma az Egyház ellen is tör, az Egyház bírja Jézus hűségi ígétét: „*Én veletek* leszek mindennap, a világ végezetéig.”

Ily *hű* legyen minden időben a hitves is hitvestársához! No de mit látunk az életben? A hűség fogalmát ugyancsak meglazították a regények, színházak, tárcák, traccsok. Mily szeszélyesek sokszor a fehérnépek. Akkuráte úgy tesznek, mint a csirkék. Ha a csirkéket kiengedik az udvarra, hogy szabadon járjanak-keljenek, akkor igen sokszor odamennek a csibeólhoz és annak a rácsozatán be-bedugják a csőrüket, hogy egy-egy szemet kicsípjenek. És ha beteszik őket a ketrecbe, akkor meg a rácson folyton kifelé dugdossák a fejüket. Így vannak a házassággal is sokan. Mikor még mint szépreményű fiatal leányok szabadon élnek, akkor mindig a főköti után vágynak s a házasságra gondolnak, mikor pedig bekerültek a házasságba, akkor meg szabadulni szeretnének a „ketrecből”. Ohó! Nem úgy verik ám a cigányt! Ha hűséget esküdtél, hűnek is kell maradnod ahhoz az egyhez, akinek Isten előtt élettársa lettél.

3. A harmadik gondolat, melyet fel akarok neked jegyezni, ez: Krisztus Urunk folyton *segíti* is Egyházát. Kölcsönös segítséget nyújtsanak egymásnak a hitvestársak is. Az asszony neve a magyar családban: feleség, azaz: fél-ség, fele-segítsége a férfiúnak. Ő tehát a férj jobbkeze. Némelyik asz-

szony azonban még balkéznek sem illik be. Tőle bizony felfordulhat a család. A szobák délig sincsenek rendben, ágy nincs megvetve, szoba nincs ki-söpörve, por letörölve, az ebéd nincs meg pontos időre. A pestiek az ilyet „slampet” asszonynak mondják, én kerékkötőnek nevezném a hitvesi és családi élet szekerén.

A hitvestársak főleg a gyermeknevelésben tartoznak egymásnak segítséget nyújtani. Ez a leg-szebb, legnőiesebb, leggyönyörűbb foglalkozás. Ez a lényeg a házasságban. Aki nem akarja magát e cél-nak szentelni, az ne menjen férjhez. Akinek nincsen szíve a gyermekek iránt, aki nem szereti őket, aki nem akar velük foglalkozni, az maradjon inkább otthon a mamája szoknyáján.

Kedves Húgom, házasságra lépni szent dolog: szentség. (Igaz, hogy az evangélium szerint még szentebb dolog, ha valaki örök szüzességben él.) Azonban könnyelműen lépni házasságra: bűn és ostobaság, amit megtenni sohasem volna szabad. Azért azt mondanám: nézd meg jól, ki közeledik feléd! Hogy meglepetés ne érjen, hadd állítsak eléd néhány való esetet.

Jön egy *házasember*! Mit akar? El akar venni. Mert hogy holtig szerelmes beléd. Lépre ne menj! Ne kezdj ki vele! Ne is érdeklődj utána. Hisz már van felesége. De hogy ő roppant boldogtalan, felesége nem érti meg stb. Te melletted iszonytató mód boldog lenne, mert hogy te megérted őt! Megható! Hízelgő! Hát ha te oly boldogító erővel bírsz, miért veszi ezt csak most észre? De vigyázz, mert tán észre sem veszed, hogy elsőrangú nőbolondítóval van dolgod. Mert ahogy ő az első, a törvényes feleségét elhagyná te miattad, úgy kész lesz téged is egy harmadik miatt a faképnél hagyni. Különben hiába is minden okoskodás, egy embernek két felesége nem lehet. Tehát menjen a maga útján.

Jön egy *elvált ember*! No, mily szerencse, ennek már „nincsen” felesége. Igen, ez már egyet

szerencsétlenné, földönfutóvá tett. Most rád vetette szerelmes szemét. Csak aztán valamiképen meg ne vakuljon. Kérlek, mondd meg neki: Ha száz miniszter választotta is el Isten törvénye szerinti hitvértársától, az elválasztás egy lyukas mogyorót sem ér. Amit Isten egybekötött, ember azt szét ne válassza. Elvált emberrel keresztény házasságot kötni nem lehet. Annak egészen más az igazi neve. Tehát add ki a szűrét és mutass az ajtóra. Ott kint tágasabb!

Jön egy *református* vagy *mondjuk: zsidó fiatal-ember!* Ez is eltévesztette a házszámot. Legyen ő bár a legfessebb fiatalember, szolid, képzett, úri gavallér, azt mondd neki: ott vannak a református vagy zsidó leányok, csapja azoknak a szelet, azokat tisztelje meg szépen kivasalt bókjaival és ne hagyja őket hoppon. Ő sejti, hogy te a másvallásút látod benne. Ő kész 50 százalékra megalkudni veled. Te erre azt mondod: az Egyház ellenzi a vegyesházasságot. De ő azt mondja, hogy kész „kikeresztelkedni”. Csak az a kérdés: őszintén mondja-e ezt s az áttérésnél az igaz megtérés gondolata vezeti-e, vagy csak kibúvó az egész? Az elvált református ember akkor sem köthet veled házasságot, ha katolikus lesz. A zsidó, ha kikeresztelkedik, szóba jöhet, de az ilyen házasság legtöbb esetben igen kétes kimenetelű.

Egy igen rátartós leánykát ismertem, aki nem állt volna szóba a falu legjobb legényével sem. Tizenhét éves korában már a harmadik polgárit is elvégezte. Püh! Egyszer egy temetésen vett részt, ahol jelen volt egy aranyos óraláncú, *hitetlen* demokrata is. Itt látták egymást a boldogok először. A demokrata azt hitte, hogy ő a városligetben van és odasompolyogva a lány mellé, azt súgta neki: „Én szeretem magát.” És ez az ostoba bakfis úgy látszik az aranylánctól elkápráztatva, azt felelte vissza: „Én meg magát.” Nem is tartott sokáig, egybekeltek, a leány legnagyobb szerencsétlenségére. A mesés lakodalmi multság után jött a hitet-

len embernek brutalitása, vadsága. „Jaj, de siralmas ennek a fiatalasszonykának a helyzete!” — fejezte be előadását barátom, aki mint szemtanú az esetet elmondotta.

Kedves Húgom, ha ilyen hitetlen fiatalember jönne feléd, ki nem hisz se Istenben, se Krisztusban, se mennyországban, se pokolban, kinek nem kell se gyónás, se áldozás, kérlek: ne késsél előtte kijelenteni, hogy keressen magának valami magához illő „jó pipát”, te nem vagy hajlandó olyan emberrel összeakaszzkodni, aki gúnyolja vagy legalább nem tartja a legszentebbnek azt, ami a te szemedben mindenekfölött szent és való.

No végre egy *katolikus* fiatalember vetődik hozzátok. Hát csak azért lassan ám! Ne hidd mindjárt, hogy no most ez biztosan jó lesz. Miért? Mert a házasság komoly dolog s nem szabad elhibázni. Ha egyszer elhibázod, halálodig megsínyled. Tehát nagyon helyénvaló lesz, ha ezt a lépést jól megfontolod. Ha a rántást egyszer elégeted, kilököd és csinálsz újat. A férjeddal nem tehetsz így. Ha ruhára való kelmét veszel, azt nem veszed vaktában, hanem jól megnézed, nehogy rongyot kapj. Legalább is ilyen óvatosnak illik lenned, ha a te boldogságod megalapításáról van szó. Késő bánat: eb gondolat.

Többször megesik, hogy a jó rokonok, a kedves ismerősök hamar megijednek, hogy pártában marad a leány, mint a jó Milka néni, és majd ezt, majd azt kommandálják, hogy „ez nagyon jó lesz”. Nos, én még ilyenkor is azt mondom: inkább légy nagyon válogatós, mint szeleburdi.

Mert utóvégre, ha nem mész is férjhez, ez még mindig kisebb baj, mint ha rosszul mész férjhez. Manapság annyi tisztességes pálya nyílik meg a nők számára, hogy másképp is boldogulhatnak. Szent Pál apostol meg azt mondja, hogy *jobb* azoknak az állapota, kik nem mennek férjhez, mint azoké, kik házasságra lépnek. Ez utóbbiak ugyanis rendesen inkább azt keresik, ami a világé, férjüké, míg az

előbbieket inkább tudják keresni azt, ami a lelküké,
ami az Istené.

*

Vannak virágok, kedves Húgom, melyek gondozott parkban díszlenek és vannak, amelyek a patak mentén vagy a réten virítanak; az egyik fent a magas hegyen, a másik lent a mély völgyben — mindegyik szép a maga helyén, a maga nemében. Isten egyik lelket a szerzetesi életre teremtette: a gondozott parkba, a magasba helyezi, a másikat a világi életben hagyja: a patak mentén, lent a völgyben. A fő, hogy megismerjük Isten tetszését, akaratát és azt kövessük, amit ő szánt nekünk. De ezt *ésszel* és *imával* kell keresnünk, nem hübelebözsi módjára.

Azért, drága kis Húgom, száz szónak is egy a vége, ha házasságra akarsz lépni, ezt a lépést el ne hamarkodjad, mert igen könnyen megeshetik, hogy úgy jársz, mint az a fiatal párocska, amelyiknek esketési beszédét a plébános úr így kezdte: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.”

Hasonló rossztól mentsen meg az Isten!

Laci bácsi

Akik házasságra lépnek, okvetlenül olvassák el könyvecském, mely már 6 ezer példányban forog közkezen: „*Hetedik a házasság.*” Irta: Jámbor László S. J.

10. Házasság kellékei

Kedves Húgom!

Derűre-borúra, nyakra-főre férjhez mennek most a lányok. Egyetlenegy nagyobb magyar községben az egyik vasárnap 112 házasságot hirdetett a káplán úr. Nem lesz a 112 között elhamarkodott házasság?

Egy zalamegyei kis faluban történt. Hazajött a

harctérről egy csinos és külsőleg egészséges katona. A póstáskisasszony szerelmesen szemet vetett rája, és egy hét múlva megvolt a lakzi. Azóta a fiatalasszonyka — így beszélik — naponta legalább egy zsebkendőt sír tele. Nem ment ez a házasság is nyakló nélkül?

Magam voltam szem- és fültanúja, miként sikerült egy különben tisztességesnek látszó hadi-özvegynek jó kétórai utazás alatt, Budapesttől Székesfehérvárig férjet szerezni. Egy 31 éves, nagy sóprúbajusszal ellátott csendőrmestert pillantott meg és ráfogta, hogy szakasztott mása az urának. És addig csapta a szelet a férfi körül, míg végre a kissé lassúbb gondolkodású őrmester kijelentette, hogy akkor most nem megy Siófokig, hanem vele leszáll háztűznézni, és ha úgy van, amint az asszony mondja, hát akkor nem bánja. Derűre-borúra, egykettőre kötődnek ma a házasságok.

De mit is írok, mit is bolygatlak téged, kedves Húgom, ma is ily világi, csak nagylányokhoz való gondolatokkal? Hát csak azért, édes Gyermeke, hogy ily bolondul ne menj a falnak, akarom mondani: férjhez. A férjhezmenetel nem pogácsasütés. Ha ez nem sikerül egyszer, újat süthetsz. Így nem tehetsz a házassággal. Ha egyszer csehet fogtál, csehül állsz. Azért azt gondoltam, ha már úgyis minden lányos háznál erről beszélnek, miért ne szólhatnék én is a házasságról az én kisebb-nagyobb Húgaimnak?

A házasságra úgy nézek, mint virágültetésre, egy kis palántának új talajba való helyezésére. Vajjon a virág fog-e boldogulni az új talajban, először: a talajtól, másodszor: a harmattól, harmadszor a napsugártól függ. Ha a három kellék közül csak egy is hiányzik, akkor több mint bizonyos, hogy a kis virág elpusztul, tönkre megy.

Hasonlóképen áll az ügy a házassággal is. Ha azt akarjuk, hogy a házasság sikerüljön, akkor a kis virág: a menyasszony csak úgy fog boldogulni,

ha a talaj: a *hit*, a harmat: a *remény*, a napsugár: a *szeretet* kellő mértékben érvényesül.

A boldog házasságnak első kelléke: a *hit*. A házastársaknak hinni kell először is az *Istenben*. Ha a férj nem hisz, mi jót lehet attól remélni? Egy borsodmegyei faluban a menyasszony megtudta, hogy vőlegénye azt mondta: nincs Isten. Édesanyjával együtt kérdőre vonták a fiatalembert. Ez nem tagadta. Erre a leány visszaadta neki a gyűrűt e kijelentéssel: „Ha te nem hiszesz az Istennek, akkor én nem hiszek neked.” És a partinak vége volt.

De, kedves Húgom, nem elégszem meg azzal, hogy csak az egy Istenben való hitben egyezzenek meg a házastársak, hanem igenis kívánom, hogy hitbeli eltérés ne legyen köztük. Miért? Mert tudnunk kell, hogy a vegyesházasság bizonyos mértékben ellenkezik a természettel, az Egyházzal és az Istennel. Tudom, édes Húgom, nagy szó ez, de kétségbe nem vonható. *Természetellenes*, mert a női, az anyai szív természete ellen van, hogy valaki saját gyermekét más hitben nevelje, mint amit ő igaznak, helyesnek, egyedül üdvözítőnek tart. *Egyházellenes* a vegyesházasság, mert úgy az édesanyjának, mint a gyermeknek hite veszélyben forog, amit az Egyház közömbösen nem nézhet. Sőt 1918 május 19-e óta az Egyház csakis oly vegyesházasságot ismer el törvényesnek és *érvényesnek*, amelyet a felek (katolikus és nemkatolikus személyek) saját katolikus papjuk előtt, két tanú jelenlétében kötnek. Minden, bármely más módon kötött házasság nem érvényes házasság. *Istenellenes* a vegyesházasság, mert Istennek nem tetszhetik, ha a házasságban, ahol a legnagyobb egységnek kellene uralkodnia, épp a leglényegesebb dologban, a hitben van szakadás. (V. ö. Prohászka Ottokár: Világosság a sötétségben. A házasságról 112. l. stb.)

Hinni kell a házastársaknak nemcsak Istenben, hanem egymásban is. Hinni kell az oltárnál álló menyasszonynak, hogy ez a férfi nem játszik szavá-

val, hogy ez tényleg férje, gondozója, legjobb barátja akar lenni. De hinni kell az oltár előtt álló vőlegénynek is, hogy ez a leány nem üz komédiát, hanem tényleg felesége, hitvestársa, legjobb, odaadó barátnőnél többje kíván lenni. Ha ezen hitük megingana, ha attól kellene félniök, hogy 2—3 év múlva, mint ahogy a kommunisták tervezték, ott-hagyják egymást a faképnél, oda volna minden boldogságuk.

Ime, kedves Húgom, a boldog házasságnak a hit az alapja, talaja. Egy hitetlen vagy másvallású emberhez azért te sohasem mész férjhez! Megígéred? ... De menjünk tovább!

A boldog házasságnak második kelléke a *remény*. A remény, a bizalom éltesse a jó házastársakat az élet különféle viszontagságos körülményei között. A mézeshetek elmúltával, sajnos, nem ritkán, a kiábrándulás, a kijózanodás napjai következnek. Ilyenkor bújik ki a szög a zsákból, ilyenkor látszik meg, hogy a legszebb rózsának is megvan a tüskéje, hogy a liliomnak is van árnyéka, egy szóval: hogy emberek vagyunk és nem angyalok. Kedvünket veszíteni nem szabad. Ekkor, de később is minden bajban, szenvedésben a házastársaknak a reményre, a bizalomra éppoly szükségük van, mint a kis virágnak, a növénynek a nedvességre, az esőre, a *harmatra*. A jó kertész kiülteti a kis virágot és reméli, hogy az Úristen küld majd esőt, napsugarat — és nem csalódik. Így bizakodjanak a jó házastársak is.

Bizalmuk legyen elsősorban *Isten iránt*. Ha a házasulandók ifjúsága ártatlanságban, imádságban, az Isten szolgálatában telt el és ha ők később is megteszik a magukét, akkor teljes joggal remélhetik, hogy a jó Isten nem fogja őket elhagyni, hanem áldását adja rájuk. Ha vétkeztek, de igaz szívből megbánták gyarlóságukat, kétségbe esniök nem szabad.

De bizalommal kell viseltetni a házastársaknak

egymás iránt is. Bizni kell a nőnek, hogy ez a férfi, és viszont a férfinak, hogy ez a nő nem hagyja el. Isten oltára előtt, Istenre, Krisztus keresztyére fogadták, nem 2—3 hétre, nem 2—3 évre, nemcsak addig, míg fiatalok, szépek, erősek lesznek, hanem öregségükre is, ha már botra támaszkodva mennek, hogy nem hagyják el egymást!

Manapság bizony megtörténik, hogy kerül-fordul a menyecske, egyet-kettőt gondol a férjecske, és otthagyja az ő kedves életpárját.

Halljad csak, kedves Húgom, hogy is gondolkoztak régente az ilyen elválásról az emberek. Zürich városában a tó partján egy őrtorony állott. Az őrtoronyban egy szoba azon házastársak számára volt berendezve, akik a törvényszékhez beadták válóperüket. A tárgyalás előtt, a törvények értelmében, két hétig együtt kellett még lakniok a válni készülőknek az említett szobában. A szobában egy ágy, egy asztal, egy szék, egy kés, egy villa, egy tányér, egy kanál, egy törülköző és így tovább, minden darabból csak egy volt, úgyhogy a kötekedő, válásra elszánt házastársak mindenben egymásra voltak utalva, és így erős kényszer alatt álltak, hogy egymás iránt elnézők legyenek. Többízben megtörtént, hogy a meghasonlott házastársak e tizennégy nap alatt egymással kibékültek és válóperüket visszavonták. Ha azonban e két hét alatt a közeledés nem állott be, úgy a törvényszék helybenhagyta az elválást. A zürichi őrtorony arra intette a házastársakat, hogy amit ők ünnepélyes, szent órában fogadtak, azt hűségesen meg is tartsák. Ne azt keressék a házasságban, ami őket elválaszthatja, hanem azt, ami a kölcsönös bizalmat növelheti.

A boldog házasságnak harmadik, de legfőbb kelléke: a *szeretet*. Szeretet nélkül, drága kis Húgom, házasság el sem gondolható. A szeretet a házasságban az, ami a természetben a virág számára a *napsugár*. A napsugár ad színt, ad illatot a virág-

nak. A szeretet ad színt, ad illatot a házaseletnek, ez teszi azt széppé, kedvessé, vonzóvá.

A szeretet azonban — ezt előre kívánom jelezni — *ne legyen vak*. Az ember necsak szívvel, de fejjel is házasodjék. Azért azt mondom: beteges egyének, nagyfokú idegességben, tüdővészben, epilepsziában szenvedők ne kössenek házasságot. Hasonlóképen ne kössenek házasságot rokonok, mert ezt ellenzi az Egyház és a tapasztalaton nyugvó józan ész. De azok se kössenek házasságot, akiknek a szívében nincsen szeretet.

Nemrégiben egy derék alföldi legénnyel utaztam, aki eldicsekedett vele, hogy az ő falujukban virágzik a kongregáció. Ezmondotta el, hogy volt a falujukban egy leányka, aki nagyon szeretett volna férjhez menni. „Férjhez megy ő akárkihez, — ez volt a szavajárása — csak *gazdag* legyen; nem bánja ő, ha aztán mindennap háromszor is megveri az ura. Nemsokára szerencséje akadt a leánynak. Jött egy gazdag, de rém goromba fiatalember. Az édesapja óva intette leányát, de kárba veszett minden szava. Leánya csak azt hajtogatta, hogy ő tovább nem vár. „Na jól van, drága leányom, ha már mindenáron menni akarsz, hát menj: amilyen virágot szakítasz, olyat szagolsz. Ha egyszer sírva eszed is kenyered, hozzám aztán ne gyere.” És bizony az asszonyka — ígymondotta a fiatalember — nemcsak háromszor, de többször is kap napjában ütletet... Érdeemes volt férjhez mennie — akárkihez?

No, kedves Húgom, mit ér a leggazdagabb férj, feleség szeretet nélkül?

Az igazi szeretet, úgy gondolom, a kölcsönös *nagyrabecsülésen* alapszik. Tévednek, csalódnak azok, akik *csak* a külső után indulnak. Az arcbőr finomsága idővel elmúlik, a szemek ragyogása lassankint megtörik, az ajkak mosolya a korral el-lankad. A természetnek bájai nem képezhetik az igazi, mély szeretet alapjait. De ha a leány látja: ez a férfi kész értem fáradni, dolgozni, erejével meg-

védni, támogatni, velem minden keresetét megosztani, más örömeiről lemondani: akkor szívében a tisztelet, az elismerés, a nagyrabecsülés, az odaadó szeretet érzelmei fognak ébredni, amely a nemes, áldozatos, vallásos szív iránt az idővel még növekedni, fokozódni fog. Hasonlóképpen gondolkodik a férfi: ez a leány kedvemért elhagyja atyját, anyját, testvéreit, magára vállalja ellátásom, háztartásom minden gondját; segíteni, vigasztalni, bátorítani óhajt engem, gyermekeim nevelésével ő akar bibelődni: mindezért megérdemli nagyrabecsülésem, tisztelettel párosult, őszinte, igaz szeretetemet.

A házasság nem jóra való restség, hanem áldozatra való készség! Máskor kurtábban! Szervusz!

Laci bácsi

U. i.: Ha férjhez mész, kinek fogok akkor levelet írni?

11. Vegyesházasság

Kedves Húgom!

Súlyosan érintett kedves leveled, amelyben azt újságoltad, hogy Szántó Mártus reformátushoz ment férjhez és az esküvőt is református templomban tartották. Ez a hír úgy hatott rám, mint a derült égből lecsapó villám. Hát megint egy, akin a vallásosság csak öntudatlan külsőségnek bizonyult. Ő tette meg ezt a lépést, aki egykor oly gyakran járult a szentiségekhez, aki Szűz Máriát annyira szerette, aki telve volt jóakarattal s hitünk tanaiban is elég képzettséggel bírt! Sajnálom őt, hiszen oly derék, jó leány volt.

Kedves Húgom, te meg tudod érteni, miért bánt engem annyira Mártusnak ballépése. Sajnálom őt, hogy *vegyesházasságot* kötött. Ez — nemcsak sze-

rintem, hanem az élet tanúsága szerint is — mindig nagy baj.

1. A „vegyes” szó a jelen kapcsolatban kavardást, nézeteltérést, véleménykülönbséget jelent, és pedig abban a dologban, amelyben mint a legmélyebb frigyben a legnagyobb egyességnek volna helye. A vegyesvallású házastársak közt már a házasság fölfogásában sincs meg az egység. A református a házasságot pusztán szerződésnek nézi, a katolikus szentségnek. A református szerint fölbontható, a katolikus szerint pedig fölbonthatatlan. Továbbá természetszerűleg nincs meg az egység a hitben. Mi hisszük, hogy a katolikus Egyház az igaz, Krisztus-alapította Egyház; hisszük, hogy Krisztus hét szentséget rendelt. A protestáns ezt nem hiszi. Egy protestáns mondta, midőn feleségével gyermeke halálos ágyánál állott: „E pillanatban érzem csak, midőn gyermekünkért nem tudunk közösen imádkozni, mily messze állunk mi egymástól. Minden vegyesházasságot törvény útján kellene betiltani.”

Már csak ez egy okból is érthető, miért ellenzi a katolikus Egyház a vegyesházasságot. De van rá több oka is.

2. A katolikus Egyház azért is ellenzi a vegyesházasságot, mert félti az ő híveinek lelki üdvét. És joggal félti. Ugyebár a református fél vagy hisz vagy nem hisz?

Ha nem hisz, hát akkor elejétől kezdve semmi jót nem várhat tőle. Egy hitetlen ember oldalán egy egész életet eltölteni — rettenet! Ilyen emberhez került Mártus?

Ha hisz, hát akkor mi lesz? Mi azt tartjuk, hogy a protestánsok a XVI. században elszakadtak a katolikus Egyháztól és eretnekségbe estek. Ők meg azt hiszik, hogy a katolikusok eltorzították a tiszta evangéliumot és irtózatos babonásokban tévelyegnek. Mi azt tartjuk, hogy az üdvösségre nem elégséges pusztán hinni, hanem ha üdvözülni aka-

runk, nekünk hitünk szerint is kell élnünk. Ők meg azt vallják, hogy a hit egyedül üdvözít.

De ugye, te szereted Mártust és védelmezed velem szemben? Azt mondod, majd csak elkerülik a hitvitákat! Jó! Tegyük fel. De mi lesz a hit gyakorlatával, a *hit szerinti élettel*?

Ha Mártus letérdel, keresztet vet és egy Mária-kép előtt elvégzi esti imáját, akkor annyi tördöfést ad egy hívő református ember szívébe, ahány szót én leírtam. Ha ő pénteken tartózkodni akar a húseledeltől, ha vasárnap a szentmisére akar menni, ha a szentgyónáshoz akar járulni, csupa oly dolgokat akar elkövetni, amelyeket egy hívő protestáns — különösen később, ha a szerelem holdja fogy, avagy talán már utolsó negyedében áll — nem fog szó nélkül hagyni. Mi lesz ezen összeszólalkozásoknak a következménye?

Vagy hű marad Mártus a hitéhez, Istenéhez, Szűz Máriához, vagy nem. Ha hű marad, akkor meg lesz osztva szíve Isten és férje között. Ha ez a megosztás bekövetkezik, akkor egy-két szóváltás, elhidegülés, „bár sose láttalak volna”, „nincs rád szükségem”, „menj a papjaidhoz” és így tovább. Az aszszonynak is van nyelve, „ha csak ez a baj, hát akkor megyek”, és kész a válás.

Megtörténhetik az is, — és ez a rendes — hogy a katolikus fél megunja hallgatni a sok ellenségeskedést és hűtlen lesz hitéhez. Meglesz ugyan a külső béke, de a szívben ott lesz eleinte a nyugtalan-ság, a lelki harc, az elégedetlenség, később — miután a szív a sok küzdelemben elfásult — a legdermesztőbb *vallási közöny*. Ez a vegyesházasságok rendes befejezése. Boldog vegyesházasság ritka, mint a fehér holló.

És mi lesz, ha egy ilyen gyászkatolikus a halálos ágyra kerül? Megtér? Talán! Hiszed, hogy a református környezet gondoskodni fog katolikus papról, szentségek föl vételéről? Egyes esetekben talán, legalább ha a haldokló maga nagyon kéri.

De tán még akkor is azzal okoskodnak, hogy „minek ezzel is (!) izgatni a beteget”, hiszen „nincs oly komoly baja” stb. Mindenesetre maguktól nem jönnek rá, s akárhány ilyen „vegyesházasság katolikus” megterés nélkül hal meg!

Ennyi ok után igazán nehéz megérteni egyik-másik rövidlátó leány türelmetlen és meggondolatlan kérdését: hogy ugyan minek is ellenzi a katolikus Egyház a vegyesházasságot? Azért ellenzi, mert a vegyesházasság természetszerűleg háttérbe szorítja a katolikus vallás gyakorlatát az egész vonalon.

3. De ellenzi az Egyház a vegyesházasságot a születendő gyermekek szempontjából is. Mert mi lesz ezekből? A tapasztalat szerint hitközönyös katolikusokká válnak, akik nem szégyenlik azt mondani: Minden vallás egyformán jó, mindannyian egy Istent imádunk, az a fő, hogy az ember becsületes legyen, mindegy, hogy melyik vallást követjük — mintha becsületes dolog volna, ha nem követjük az egyetlen igaz vallást. S nem is csoda, ha a gyermekek hitközönyösek lesznek. Mert mi jót is tanulhattak, láthattak otthon? Mondjuk, az anya buzgó, katolikus nő, aki Isten iránti kötelelességeit lelkiismeretesen törekszik teljesíteni, imádkozik, eljár a szentmisére, gyónásra, áldozásra stb. Az apa mindezt nem teszi, szerinte ez mind fölösleges, mellékes; ő neki más a „meggyőződése”. A gyermek látja, hogy édesanyja így tesz, atyja meg úgy. Hát ő mit fog tenni? Természetesen a dolognak könnyebb végét fogja és a legjobb esetben is alig lesz jobb, mint a mai világban az oly gyakori „jó katolikus”, aki karácsonykor és húsvétkor még talán templomba is megy, de a szentségekhez már nem járul.

Mondd csak, nem tesz-e tehát helyesen a katolikus Egyház, midőn a vegyesházasságot ellenzi?

4. De hát ha már Mártus nem tudta elkerülni azt a vegyesházasságot, legalább *ne ment volna a református templomba esküvőre!* De, Laci bácsi, mondod te, ezt nem lehetett elkerülni; a vőlegény és

különösen annak szülei kötötték magukat ehhez, mert ők „erős reformátusok” és az „ő családjukban ez *mindig* így volt”. Kedves Húgom! Nem szeretem az ilyen üres frázisok puffogatását! „Ez mindig így volt!” 16 századon át ez nem volt így, hiába köpik a markukat! Mert hiszen ők csak a 16. században jöttek a világra. Akkor rúgta fel Luther Márton a tisztság fogalmát, akkor dobta le magáról a barátságát, akkor állt össze az ő eszméi által megbódult, kiugrott apácával, akkor hagyta el Kálvin Jánossal együtt a római katolikus Anyaszentegyházat. Ilyen embereknek nyomába lépni nem valami nagy dicsőség! Most még azzal kérkednek, hogy ők „erős kálvinisták, erős lutheránusok”! Hozzánk pedig az illik, hogy még erősebb katolikusok legyünk. Az ősi hit nálunk van! Ilyennek kellett volna lennie Mártusnak.

„Nem esküdhetek katolikus templomban, mondd, mert a katolikus pap nem akarta őket megesketni, s Mártus még csak meg sem gyónhatott.”

Helyesen járt el a pap, mert a református fél nem adott reverzálist. Azaz, Mártus és vőlegénye nem kötöttek szerződést a közjegyző előtt a gyermekek vallását illetőleg. Mártustól, ha már vegyesházasságot akart kötni, ez lett volna a legkevesebb, amit elvárhatott volna az Egyház! Legalább a gyermekek katolikus nevelését biztosította volna. A legnagyobb bűn a hit és a természet ellen, hogy katolikus anya tudatosan hamis hitben nevelje gyermekét. De meg aztán azt is kell tudnod, hogy az új Egyházi Törvénykönyv megjelenése, 1918 május 19-e óta érvénytelen az a vegyesházasság, melyet nem kötnek a katolikus pap előtt két tanú jelenlétében.

A protestánsoknál ez egészen másként áll. Szerintük úgyis minden hit egyformán jó, nekik tehát nem lehetne elvi nehézségük a gyermekek katolikus nevelése ellen. Ha mármost a vőlegény beleegyezett volna a gyermekek katolikus neveltetésébe, akkor

Mártuska meggyónhatott volna és a katolikus templomban meg is esküdhettek volna. Ha nem tette: a saját bűne volt.

Fölöslegként még azt is megemlíthetem, hogy a reformátust nem is lehet, nem is szabad arra kényszeríteni, hogy ő a gyermekek református nevelését követelje, mert ez szerintük „lelkiismereti kényszer” volna, ők pedig ez ellen 1912-ben is egyhangúlag tiltakoztak debreceni konventjükön.

Kedves Húgom, nemcsak a katolikus Egyház ellenzi a vegyesházasságot, hanem (persze nem elvi, hanem hatalmi és terjeszkedési szempontból) maguk a protestánsok is. Maga a reformáció megkezdője, *Luther Márton*, továbbá *Kálvin János* is kárhoztatták a vegyesházasságokat. Az 1563-i református lyoni zsinat csak azon esetben engedte meg a reformátusoknak a katolikus hívekkel való házasságot, ha az utóbbi a református vallást felvette. A montpellier-i református zsinat 1598-ban a vegyesvallású házastársakat egybeadó lelkészeket hivatalvesztésre ítélte. Hasonlóképpen a debreceni gyűlés 1757-ben hivatalvesztési büntetést szabott azokra, akik a vegyesvallásúakat egybeadni merészelik. (Kazaly Imre: Egyházjogtan I. 442. l.) Egyik legtekintélyesebb *protestáns* egyházi jogi tankönyv, Richter-Dove ezt írja: „A házasság közös életre való szövetkezés. Ebből következik . . . hogy a vegyesházasságban van valami, ami egy egyháznak sem lehet kedvére. Az *evangélikus egyház csakúgy, mint a katolikus Egyház nem helyeselheti a vegyesházasságot*. És ezért kötelessége a papoknak, hogy hozzátartozó híveiket visszatartsák e lépéstől.” Tény az, hogy a vegyesházasság mindkét fél szerint helytelenség: túlságos engedékenység az emberi ösztönök fékezetlenségének.

Az Egyház nem akarja, hogy katolikus fiatal emberek református lányokat vegyenek el, mert ezt a református fiatal emberek jogosan zokon vehetnék. De azt sem akarja, hogy a református fiatal emberek

vegyenek el katolikus lányokat, mert akkor a református lányok maradnának hoppon. Ez pedig, szerintük, nagy baj! Ez oly egyszerű és világos, mint a kiterített palacsinta.

Kedves Húgom, untattalak ezzel? Lehet, mert hiszen te még nem vagy menyasszony, talán kicsi is vagy hozzá. De némely fontos dologról akkor kell prédikálni, mikor még nem aktuálisak, mert mire aktuálisak lesznek, addigra a hosszú haj mögött rejlő kicsiny észhez begyöpösödnek az utak. Ha a kislány egyszer beleszeretett a másvallású bajuszkába, hogy csakúgy csuklik a roppant nagy szerelemtől, ha talán már megfontolatlan ígéreteket is tett, akkor ugyan alig fog rajta a jó szó, akár a tinón a filozófia. Hát azért írtam inkább jókor előre! Mert biz' a lelkem mélyéig megszomorítanál, ha valaha meg kelene élnem, hogy te is behódolsz a modern elvtelenségnek s Egyház ide, Egyház oda, olyan végzetes hibát követnél el, mint szegény barátnőd. Ha igazán jó vagy és igazán vallásos, akkor az maradsz s annak bizonyulsz életed legfontosabb kérdéseiben is. Igazam van?

No, de tovább nem folytatom.

Laci bácsi

12. Óvakodjunk a vegyesházasságtól!

Kedves Húgom!

Évekkel ezelőtt többször írtam arról a témáról, mely benneteket szükségképen érdekel: a házasságról. Sőt a *vegyesházasságról* is írtam és óva intettelek ettől. A vegyesházasság ellen felhozott érveimet eddig még egyetlenegy nagytiszteletű úr vagy kisasszony sem tudta megcáfolni. A düh nem cáfolat. Ma ismét erről a tárgyról szeretnék néhány sort írni, nehogy feledésbe menjen e fontos igazság.

Ilyenkor januárban, a bálozások idején szövö-

getik a szálakat az édes szülők, miként adhatnák férjhez kedves leánygyermeküket. Ezért rendezik javarészt a bálakat is. Módot, alkalmat akarnak adni a fiataloknak a közelebbi *ismerkedésre*. Ezt persze egy kicsit furcsának, komikusnak találom, mert ha egy leány vagy fiú ismerkedni akar, az nem fogja pont a bál napját megvárni... Másodszor, ha valahol, hát akkor a bálban nem lehet igazában megismerni az embert, mert ott mindenki másképp fest (némelyik leányka rémesen fest), mint amilyen ő hétköznapiokon civilben. De végül azt is mondom, százan és ezren mondták, jobb lett volna ott egyáltalán nem megismerkedni, mert az ilyen báli ismerkedések igen sokszor a legnagyobb bajnak, szerencsétlenségnek szoktak forrásai, okozói lenni. — Különösen a *felekezeti bál*ok rejtegetnek ilyen veszedelmeket ölükben! Ha egyszer jó szívvvel kimondják, hogy protestáns bál, hát akkor mit keres ott a katolikus fővédnök és a katolikus fiatalság? És ha kimondják, katolikus bál, — de ennek a katicizmushoz annyi köze, mint Hunyadi Jánosnak a keserű vízhez — hát akkor miért hoznak oda protestáns fővédnököt és protestáns fiatalságot? Minek kell egy bálnak hamis cégér? Dobják a hamis cégért sutba és mulassanak, ahogy tudnak és ahogy illik. — Ha pedig a *bemutatkozásra* kerül a sor és nem akarod megkérdezni, hogy „milyen vallású Ön”, hát kérdezd meg, hogy „melyik templomba szokott vasárnap járni?” Ha az illető azt mondja, hogy ő nem szokott vasárnap a templomba járni, hanem csak szombaton, hát akkor tudjuk már, hányat ütött az *orra*! Ha pedig azt mondja, hogy ő egyáltalán nem szokott templomba járni, úgy számodra, kedves Húgom, ez döntő kijelentés, mert egy ilyen alaktól semmi jót nem várhatsz, lett légyen ez különben bármilyen vallású. Ha azt mondja, hogy ő katolikus templomba is szokott járni, tudhatod, hogy nem-katolikus fiatalemberrel állsz szemben. Hogy ilyenkor mi a teendő, mai levelemből majd megérted.

Hogy azonban sokáig kétségben ne hagyjalak, rögtön kijelentem, hogy én a *leghatározottabban ellenzem* a másvallásúakkal való komoly ismerkedést és házasságot.

De Laci bácsi, mit csináljunk, ha a *katolikus fiúk nem jönnek* értünk? Kedves Húgom, veled együtt szídom azokat a katolikus fiatalembereket, akik a protestáns berkekben keresik életük párját. Megvakítja őket a vagyon, az állás, a kilátás, pillanatnyi előny. Hogy mily ingatag alagra építik a családi életnek lelki harmóniáját, mely oly végtelenül fontos a házaselet békéjére nézve; hogy mily bajba sodorják saját lelküket, mily kárt okoznak a katolikus Egyháznak, sőt nem utolsó sorban a katolikus lányoknak, ezzel sajnos, nem törődnek. Nagy baj, hogy nem voltak a Manrézában, hogy nem tettek szert egy kis katolikus öntudatra! Egyszer azonban, ha nem előbb, hát halálos ágyukon tudatára ébrednek majd annak, mily végzetes hibát követtek el. Akkor azonban már nem tehetik jóvá bűnüket a szerencsétlenek, hitüket megtagadták gyermekeikben.

Ha katolikus fiatalember nem kopogtat be nálatok, akkor azt mondom, jobb pártában maradni, mint másvallásúhoz menni.

De Laci bácsi, hisz ma *protestánsoké a világ!*

No, ezt talán mégsem lehet mondani. Legfeljebb szeretnék, ha az övék lenne. És ha az övék lenne, mi következne ebből? Egyszer a pogányoké volt a világ és? És a keresztények szöges gonddal kerültek a másvallásúakkal való házasságot. Gondolj csak Szent Cecilia szép, regényes történetére. Vőlegényét katolikus hitre térítette, sőt annak bátyját is, és mind a hárman Krisztus hitéért haltak vértanúhalált.

De jobb egy *jó protestáns*, mint egy *rossz katolikus!* Erre meg azt mondom, kedves Húgom, hogy egy *jó protestáns* nem vesz el katolikus leányt... Ő szentnek, jónak tartja a saját vallását, miért ve-

gyen magára egy katolikus leánnyal örökös bajt, kellemetlenséget? De azért egy *rossz katolikushoz* sem kell menned. Hadd csak az ilyet szaladni, míg egy magához illő jó madárra nem tesz szert. Hogy aztán meddig tart a boldogságuk, azt most ne firtassuk. De mi lesz velem? Vársz és imádkozol. Jobb pártában maradni, mint az életet végigsírni!

Mert tudnod kell, kedves Húgom, és már régen tudod is, hogy egy katolikus leány Isten és Egyház előtt érvényes házasságot csak a katolikus templomban, az illetékes pap és két tanú jelenlétében köthet. Másvallásúval a katolikus templomban legfeljebb akkor, ha a polgári kötés előtt ez a városházán *írással biztosítja* a gyermekek katolikus neveltetését, azaz *reverzálist ad!* Ezt látnod, olvasnod kell, nem elég a szó!

Két szempontot szeretnék különösen megvilágítani.

1. A megértő, belátással bíró protestáns fiatalember, aki igazán szereti katolikus menyasszonyát, a reverzális dolgában nem fog nehézségeket csinálni. Neki tudnia kell, hogy *nem vét saját lelkiismerete, sem egyháza ellen*, ha beleegyezik a gyermekek katolikus neveltetésébe, de nagyban megkönnyíti menyasszonyának helyzetét, mert annak így nem okoz lelki tépelődést és örökké tartó kínoakat. Lássuk csak!

a) Nem vét saját lelkiismerete ellen. Az igazi protestáns saját egyházában olyan vallási gyülekezetet lát, amilyen az övéhez hasonló több is létezik a világban. Nézete szerint ezek a vallási társaságok mindazt megadják az embernek, amire szüksége van, hogy örök üdvösségét elérje, nevezetesen a hitet és a reményt Jézus Krisztusban. Ezt a hitet és ezt a reményt a katolikus Egyház is beülteti gyermekei lelkébe még talán jobban, mint azt némely helyen a protestáns tiszteletes megteszi, aki még Jézus Krisztus istenségében is kételkedik. E szerint világos, hogy nem vét saját lelkiismerete ellen.

b) De a protestáns félt *egyháza* részéről sem érheti joggal semmi bántódás, onnan ki nem zárható, ha bele is egyezik gyermekeinek katolikus neveltetésébe. Ha ezt mégis megtennék, akkor felrúgnák ők a szabadság elvét, amelyre egész felekezetük épült.

2. *Mennyivel nehezebb a katolikus félnek a helyzete?* Ha a katolikus féltől azt követelik, hogy a protestáns templomban esküdjék és egyezzen bele gyermekei protestáns keresztesítésébe és nevelésébe, akkor ezzel azt követelik tőle, hogy mondjon le a mennyországról. Neki szakítania kell eddigi katolikus meggyőződésével, az egyedül üdvözítő Anyaszentegyházzal; le kell mondania a szentségek vételéről; ő többé, ha még úgy bántja is lelkiismerete, nem mehet gyónni, többé Jézus Krisztust az Oltárszentségben nem veheti magához; ha halálos ágyra kerül, az utolsó kenet szentségében nem részesülhet, hacsak meg nem tér és meg nem ígéri, hogy legalább a maga részéről mindent jóvá tenni igyekszik. Ellenkező esetben még katolikus módon el sem temethetik. A katolikus félnek, ha beleegyezik gyermekei protestáns neveltetésébe, soha nyugodt lelkiismerete nem lehet, és kénytelen férjét úgy tekinteni, mint aki lelke boldogságát örökre tönkre tette. Igazi, őszinte, Istenen alapuló hitvesi szeretetről többé szó sem lehet.

Ez okokból belátó, megértő protestánsok beleegyeznek gyermekeik katolikus neveltetésébe, és ezt nem kell megbánniuk. Egy protestáns hölgy mondotta: „Még sosem bántam meg, hogy gyermekeimet a katolikus hitre engedtem. Sok örömet szereznek nekem, sokkal többet imádkoznak az édes Üdvözítőhöz, mintha protestánsok lennének.” Ha egy katolikus protestáns hitre engedi gyermekeit, szólhat-e az így?

Ha a protestáns fél azonban szomorú előítéleteknek a rabja, ha a szentségek vételét, a szentmisét, Szűz Mária és a szentek tiszteletét babonának, bál-

ványimádásnak tartja és gyermekeit ily szörnyűségek-től óvni akarja, akkor mindenre, ami előtte szent: Istenre és édes szülei emlékére kérem, ne vegyen el katolikus, hanem saját hitebeli protestáns leányt, és legyen azzal boldog.

Érdemes volna egy kissé jobban részletezni azt is, hogy *milyen kárt okoz az a katolikus édesanya gyermekei lelkének*, aki beleegyezett gyermekei protestáns nevelésébe! Hiszen végtelen értékű lelki tápláléktól és erőforrástól fosztja meg gyermekeit.

1. Ezen gyermekek lelkébe nem áradhat a kegyelem ánya, mely főleg az Oltáriszentségből fakad, és mely a szentmisében ezer és ezer oltárról csörgedezik.

2. Ők nem részesülhetnek Krisztus drága szent testében és vérében a szentáldozásnál. És ha a katolikus fiúcskák szép ünneplőben és a kislányok fehér ruhában, koszorúval ékítve az első szentáldozáshoz készülnek, hogy a kis Jézust fogadják kicsiny szívükbe, a katolikus édesanya kénytelen távortartani gyermekeit, mert ő saját boldogulását, földi gyönyört, jólétet keresve lemondott édes gyermekeinek katolikus neveltetéséről — és talán örök boldogságáról.

3. Elveszi gyermekeitől annak lehetőségét, hogy a gyónás szentsége által lelküket a rátapadt bűnöktől valamikor megtisztíthassák és élvezzék azt a boldog lelki békét, amelyet egy jó gyónás teremt.

4. És ha meghal az édesanya, gyermekei, ha következetesek akarnak maradni, nem fognak esténként érte imádkozni, mert protestáns tanítás szerint a halál után vagy a mennybe jut, és akkor nincs szükség az imádságra, vagy a pokolba megy, akkor úgysem használ az imádság. A tisztítóhelynek vigasztaló tanítását nem ismerik.

Kedves Húgom, szívem összeszorul, ha a rettenetes bűnre, lelketlenségre gondolok, melyet egy ily édesanya elkövet. Mert az ilyen vagy hisz még Krisztusban vagy nem hisz. *Ha nem hisz*, akkor se

nem katolikus, se nem protestáns, hanem csak szerencsétlen teremtés, aki éli világát, míg a pokol tüzeiben nem ébred annak tudatára, hogy mily üres, hitvány, léha is volt életében.

Ha hisz, nem érdemli meg az „édesanya” szép nevét, mert rosszabb annál a nőnél, aki gyermekét rongyokba takarva az utcára teszi. Ez gyermekének testét dobja el, ő meg gyermekének lelkét veti le az Egyház sziklájáról a bizonytalanság feneketlen mélységébe. Nem a protestáns fél a gonosz az ilyen házasságnál, hanem a katolikus, mert ez tudva, akarva elzárja gyermekei és késő unokái elől az igaz hitet, és igen könnyen megfosztja őket az örök boldogságtól.

Kedves Húgom, már nem untatlak tovább hosszú, komoly, bár fontos fejtegetéseimmel. Halottál már valamit Dávosról? Svájcban van és a tüdőbetegek világhírű gyógyhelye. Mindenféle rangú, rendű, vallású ember megfordul ott. De ha bármelyik ezek közül a templomba megy, a templom előcsarnokában azt a nagybetűs írást kénytelen elolvasni, mely korunk veszedelmes betegségére figyelmezteti: *Óvakodjunk a vegyesházasságtól!* Ezt már szeretem. Ha másutt azt írják, hogy óvakodjunk az inficiálástól, a bacillusoktól, melyek egészségünket, a zsebtolvajoktól, akik vagyonunkat tehetik tönkre, mennyivel fontosabb azoktól tartózkodni, akik lelkünket, gyermekeink és késő unokáink lelkét dönthetik az örök veszedelembé!

Megértetted, kis Húgom? Kigyulladt fejecskédben az igazi felvilágosultság? Akkor gyujts más leányfejben vagy akár katolikus férfifejben is egy kis világot!

Erre kér

Laci bácsi

13. Tisztviselőnő

Kedves Húgom!

Azt írod, hogy nagy változás állt be életedben. Megszűntél csitri kisleány lenni, belevitorláztál a küzdelmes életbe, kenyérkereső pályára lépsz és újdonsült tisztviselőnő lettél. Azt akarod, hogy ebből az alkalomból írjak néhány sort s adjak némi jó-tanácsot. Meg is adom szívesen: ingyen és bérmentve.

Kedves tisztviselő Húgom! Engedje meg Magasságod (ezt nemcsak magassarkú cipődre értem), hogy új hivatalában hódolva üdvözljem, s miután ezzel eleget tettem a nagyleánynak, sőt hölgynek kijáró tisztelet követelményeinek, megint csak — kis Húgomként vegyelek leckébe.

Először: nagyon helyes, hogy tisztviselőnő lettél. Mi a szöszt is ülnél örökétig a mamuskád szoknyáján? A nehéz megélhetés, a szomorú társadalmi viszonyok, az ijesztő drágaság minden épkézláb embert és következésképp minden leányt, asszonyt arra kényszerít, hogy komoly kenyérkereseti pályára lépjen. Műhelyek, gyárak, irodák, hivatalok megtelnek sokszor még serdületlen leányokkal is. Persze ennek a helyzetnek is megvannak a káros oldalai, rossz hatásai, következményei. Ha az önálló, kenyérkereső leányok csak nőhöz illő, nőhöz mért, kézi ügyességet, figyelmet, gyöngédséget igénylő munkát végeznének, a helyzet még tűrhető volna. De uramfia, mit keresnek leányok oly munkakörben, ahol még a férfiak is csak nehezen állják meg helyüket? Mennyi veszély fenyegeti a tapasztalatlan gyermekeket az életben! Micsoda gyanús alakokkal kell sokszor egy teremben, egy szobában dolgozniok! No de, ne elégedjünk meg az általános szólamokkal, nézzünk Szűz Mária oltalma alatt magyaros nyíltsággal a veszélyek szemébe, amelyek

a fiatal leányt a hivatalnoki pályán környezni szokták.

Az első veszödelöm, mint Göre Gábor bíró uram mondaná, az új tisztviselőnőre nézve a szükséges *protekció*. E nélkül, sajna, az ember a mai világban aligha boldogul. És íme, ahonnan az ember segítséget, támogatást várna, onnan jön leginkább a legnagyobb baj. Sírva panaszkodott nem egy leány, hogy nem kapott állást, mert nem akart rossz lenni. Istennek hála, vannak nemcsak gonosz emberek, akik kihasználják a szegény leány megszorult helyzetét, hanem vannak derék, önzetlen emberek is, akik felebarátaikkal nem úgy tesznek jót, hogy lelkiileg ártani akarnának nekik.

A második veszödelöm: *a hivatalfőnök*. A derék, jó hivatalfőnökök is igazat fognak nekem adni, mert hisz ők is ismerik a világot. Minden tisztviselőnőnek érdeke, hogy közvetlen előljárója vele meg legyen elégedve. Ha sikerül a meglelégedést kivívnia, akkor főnöke mindig jobban megbízik benne, közelebb jut főnöke szobájához, talán külön szobát is kap, hogy annál zavartalanabban végezhesse felelősségteljes munkáját. Ez ellen nem lehet senkinek kifogása. De — sajnos — az ördög nem alszik, és a főnök néha kissé túlságos bizalommal is közeledik nélkülözhetetlen „jobbkezéséhez”. Lehet, hogy a tisztviselőnőnek ez feltűnik, de egyelőre nem érti a dolgot, rejtély előttte. Hisz előljárója — így gondolkozik — komoly úriember, lelkiismeretes hivatalnok, jó katolikus, házasember, gyermekei vannak. Ő maga pedig védtelen, talán apátlan-anyátlan árva, aki főnökének köszönheti szép állását, fizetését, tudását. És most ez akarná legdrágább kincsét, lelkének nyugalmát, békéjét, tisztaságát elrabolni? Nem, nem, ez lehetetlen; ilyet nem szabad róla gondolni, ilyet bűn róla feltételezni! De valóban nem akar semmi rosszat? Hát akkor miért hivat minduntalan, miért jön be oly gyakran hozzám? Miért használja a túlságosan édeskés, becézgető

neveket? Miért hí engem kirándulásra, cukrászdába, színházba? Mit akart ő a multkor azzal az érthetetlen szavával? ... Azelőtt nem érintett még az ujjá hegyével sem, most egy idő óta mily sokáig tartja fogva a kezemet! ... És az a mély, belélnéző tekintet! ... Az az atyáskodó, gyöngéd simogatása kezemnek, karomnak, arcomnak! ... Multkor egészen zavarba hozott, amikor a kezemet oly meleg, hosszú csókkal illette! ... Mily észrevétlenül karolt át! És amit most utoljára tett, nem is mertem volna róla feltételezni. Az asztalnál dolgoztam, és ő észrevétlenül fölém hajolt és — jaj! — csókkal érintette homlokomat ... Most már valóban nem tudom, mit gondoljak, mit tegyek?

E kérdésre, kis Húgom, így válaszolok: Ha van édesanyád, szólj annak. Ha van lelkiatyád, kérd ki annak a tanácsát. Légy komolyabb vele szemben, ne engedd, hogy hozzád annyira közeledjék. Ha lehetséges, kérd áthelyezésedet egy másik osztályba. Ha ez lehetetlen, akkor nézz más állás után és jelentsd ki egyszerűen, hogy ilyen áron nem vagy hajlandó itt maradni!

Lehet, kedves Húgom, hogy erre a kijelentésedre egyideig békén hagy; lehet az is, hogy elkezdd szekírozni, semmi munkáddal nem lesz megelégedve. Helyzeted kétségbeejtő lesz. Ha látva kínlódásodat, továbbpróbálkozik, nincs más mód, mint menekülni az oroszlán verméből, minél előbb.

A harmadik veszödelöm, mely a tisztviselőnőt fenyegeti, a *munkatársak* részéről jöhet. Három esetet veszek fel példának.

Első: hasonló gondolkozásúakkal kerülsz egybe. Ebben az esetben légy mindenki iránt szerető és szolgálatkész, de vigyázz, hogy saját dolgaiddat e címen el ne hanyagoljad.

Második eset: vegyes társaság képezi környezetet. Itt ez a szabály: a rossz emberekkel ne igen állj még szóba se. Akad azonban a sok rossz között

igazán jó lélek is, hát akkor azzal barátkozzál. Támogassátok egymást a jóban.

Harmadik eset: csupa rosszak közé kerültél. Ha lehetséges, minél előbb szabadulj körükből. Ne feledkezzél el arról, hogy két füled van. Egyiken be-, a másikon kimenjen, amit tőlük hallasz. Próbálj sokat túrni, használhatod nyelvecskédet is ez alkalommal igen jóra. Ha sértegetnek, mondd meg: te másoknak mindig megadod a kellő tiszteletet, de ugyanezt magad részére is elvárod. Ha vallásosságodat kezdik ki, szólj bátran: te nem avatkozol más ügyeibe és elvárod, hogy veled is így járjanak el. Ha kétértelmű beszédet kezdenek, mondd meg: te úrileányoknak, úriembereknek szeretnéd őket ezután is hinni és azért semmi közönségest nem szeretnél róluk feltelezni. Ha munkádban akarnak kellemetlenkedni, kijelented, hogy kettőtök fölött van még egy följebbvaló is, szívesen bocsátod a kérdéses ügyet annak ítéletére.

A negyedik vesződelöm, mely téged, kedves tisztviselőnő, fenyeget, *vallási kötelmeid* elhanyagolása volna.

A kőműveseknek, a gyári munkásoknak van vasárnapjuk, neked miért ne lehetne? Nyolctól tizig hivatalba kell menned? Ma a legtöbb helyen a hivatalok szombat délben zárnak, hogy miért kell neked vasárnap is elmenned, nem értem. Úgy gondolom, a helyes beosztás hiányzik. De ha így van, nem mehetnél 7 órakor, vagy esetleg 10 vagy 11 órakor szentmisére?

Másodszor, meg vagy akadva a bőjtöl és hústól való megtartóztatással. Reggel 8 óra körül be kapsz egy kis lötytyöt, ú. n. kávé vagy teát, délben csak tintaleves jut papírgombóccal (ez bőjtösnek bőjtös, de nem étel), és ezzel kellene kibírnod délután 2-ig, 3-ig. Azt hiszem, minden hittudós és lelkiatya meg fogja engedni, hogy te 10—11 óra körül egyél valamit, mert különben a nagy gyöngesség miatt, amely rajtad erőt venne, nem bírnád figyel-

mesen, lelkiismeretesen végezni munkádat. De vajjon annak a tízórainak húsból, szalonnából kell-e állnia pénteken is, ez már más kérdés. Sőt ez nem is kérdés! Miért? Mert ugyanannyi fáradsággal, előrelátással, kiadással lehet gyümölcsízt, vajat, túrót, sajtot, mézet, tojást, almát vagy egy kis kenyérre való zsírt is szerezni. Tudom, az orvos azt mondta, hogy vérszegény vagy. No, ha egy napig nem eszed azt a pár deka húst, ezért észrevehetőleg alig leszel szegényebb vérű.

Harmadszor, hivatalod, kötelmeid, közömbös környezeted miatt esetleg elmegy a kedved az *áhitatgyakorlataid* végzésétől. Ez szomorú dolog volna! Ennek nem szabad bekövetkeznie! Ha valaki egy érdekes regényt el akar olvasni, ugyebár, az talál rá időt, még ha fejebűbján felül van tele munkával is. Ha vasárnap, akár délelőtt, akár délután kirándulásra akarunk menni, ugye megcsináljuk, ha törik, ha szakad. Csak akarni kell. Akarod elvégezni áhitatgyakorlataidat? *Akarj* lelki olvasást végezni! Legyen lelki olvasmányod, és ha nem is sokat, de nap-nap után olvass abból valamit. Ha nem teheted máshol, hát a villamoson.

Ad vocem: „*Villamos*“. Nem arról szólok, hogy drága, arról sem, hogy akárhány ember testén ágázol, csak azt akarom mondani, hogy manapság bizony még ez is kész lelki veszedelem. Hogy miért? Szinte fölösleges elmondani. A pesti leányok, asszonyok tapasztalták azt a rettenetes szemtelenséget (bocsánatot kérek az erős kifejezésért), melyet egyesek tolakodásukkal, erőszakos és szándékos felállásukkal, mohó tekintetükkel, a poloskákat jellemző „ragaszkodásukkal“ elkövetnek. Mit tesz az okos leány ezekkel a sihederekkel? Azt, amit a poloskákkal. Irtózik tőlük, utálattal rögtön elfordul, ha már el nem taposhatja őket. Igazság szerint ezt érdemelnék, vagy Krisztus szava szerint nyakravalóul egy malomkövet érdemelnének, amely őket a tenger vagy a pokol fenekére húzná. De az igazság kedvé-

ért azt is el kell mondanom, hogy ilyen nyakéket sok nő is megérdemelne azért a szemérmetlen öltözetért, amelyet magára vesz s mellyel a rossz emberek a szemtelenségre egyenesen felbátorítja.

Kedves Húgom, kedves Hölgyem, eddig csak ama vesződelmőket jeleztem, melyek téged, valamint sok jóra való, szegény munkásnőt is érhetnek. Most még arra szeretnék serkenteni, hogy légy jó tisztviselő. A felekkel légy türelmes, szíves, szolgálatkész. Légy pontos! A fizetést pontosan, lehetőleg egy kis drágasági pótlékkal szeretnék megkapni. Pontosán érkezel a hivatalba is? A rád bízott munkát is pontosan végezd, és akkor nem ér kellemtelenség, hogy visszavessék.

Légy *munkaszerető*! Némelyik könnyelmű teremtes vagy a hivatalos akták alatt vagy a fiókban regényeket tart és ha nem figyelik, olvassa. Ha rajta csípi, csodálkozik, hogy megdorgálják vagy elbocsátják. Másik egész nap karmocskáit vakarja meg fényesíti, hogy majd a vér pattan ki belőlük. A harmadik, az a boglyasfejű, folyton flörtöl. A negyedik Színházi Magazint olvas, kézímunkázik vagy az ablakon bámészkodik kifelé, de valamennyi rém szorgalmas és munkaszerető, *ha nyakukban a főnök*. Hallod, drágám, az ilyen munkaszeretet nem valami szép jellemre mutat. Ha katolikus leányok tesznek így, ne csodálkozzanak, ha egy szép napon így szólnak hozzájuk: Ott kint tágasabb, volt szerencsém!

Légy *istenfélő*! Hitedet, erkölcsödet, keresztény katolikus világnézetet ne áldozd fel a Kohnok, Schwarzok, Grünök minden kincséért. Látsz az életben majd olyan gyászkatolikusokat, akik eldobták hitüket, erkölcsüket és élnek világukat. Kérlek, ne irigyeld az erkölcstelenség iszapjában fuldoklónak boldogságát. Majd ha egyszer lerongyolódott a bűnös pénzen szerzett cifra ruha, ha lekopott az ajakfesték, ha elillant a szagosított ruhának a szaga, ha a cicomázott testről leeszi a betegség a húst, lesz ott siralmas kiábrándulás! Ezt az örömpoharat nem

kívánom neked! De nem is fogod megízlelni, mert istenfélelmed s jámborságod nem enged a lejtőre soha!

Isten áldását kívánja nehéz, veszélyes pályádra

Laci bácsi

14. Vénlányok dicsérete

Kedves Húgom!

Nemrég egy derék, jó leány arra kért, hogy írjak már egyszer „valami aktuális dologról” a kongreganistáknak.

— Hát hisz mindig olyat irogatok — mondtam neki. — Vagy az egyik utolsó levelemben kiszerveztett „szerelem” nem volt elég aktuális?

— De igen, hanem azt gondolom... az az aktuális, ami örökké érdekli a lányokat.

— Hja úgy! A házasságról?

— Arról!

— Hát tudd meg, kedves Húgom, az álmélkodástól majd hanyatt vágódtam, mikor ezt meghallottam. Az örökké érdekes téma tehát a lányok számára: a házasság. Erről írjon a Laci bácsi akár minden számban. Irjon, irjon, míg csutkává nem nyüvik a tollszára.

Nohát, én juszt sem írok erről, hanem — akár tetszik, akár nem — épp az ellenkezőjéről írok és igenis: a *vénlányok dicsőségét* fogom ma zengeni.

— No nézd, most meg az a kicsike majd megpukkad.

— Mit nevetsz?

— Hát azt, hogy Laci bácsi a vénlányokról akar írni.

És hallom jobbról is, balról is: hálátlan téma, ezzel itt is, ott is elronthatom a renomémat, ne is próbálkozzam valamiképen a vén kandúrokat simogató, pincsikutyákat keféltető vénkisasszonyokért

a síkra szállni, hagyjam őket csak továbbra is szépen petrezselymet árulni.

Igy és hasonlóképen nyilatkozik, csíp, szúr, fúr, pök, bök a „vénlányokról” az élces leánysereg, és nem egy korosabb leány sír, búsul, szomorkodik, türelmetlenkedik, szégyenkezik is e miatt.

Nos, kedves Húgom, mondd meg tűnyelvű fiatal barátnőidnek, hogy abban egy csepp keresztény szeretet nem lakik, aki fájón tud gúnyolódni, élcelődni az idősebbek felett. Ha nem tudnák, hát tudják meg ezek a szép- és nagyreményű leányok, hogy az ember (ha leány is) nem maradhat örökké fiatal, hanem vénülünk naponkint huszonnégy órával. Ezen nem segít se arcfesték, se szoknyarövidítés.

Másodszor en gros-ban téved minden leány, aki azt hiszi, hogy a leány életének csak egy a célja, hogy mindenáron — sokszor hite, erkölcs, becsülete s boldogsága árán is — főkötő alá kerüljön. Nem és százszor nem!

Szent Pál apostol világosan hirdeti és az Egyház kétezer év óta tanítja: „Aki házasságra adja szűz leányát, jól cselekszik, de aki nem adja, jobban cselekszik.” (Kor. I. 7, 38.) Ebből megértheted, hogy igen helyesen jár el, aki élete céljául nem azt tűzi ki, hogy férjhez menjen, hanem azt, hogy egész a sírig megőrizze szüzességét, tisztaságát.

És hogy miért járnak el ezek igen bölcsen, Szent Pál megadja az okát. Világosan beszél, még az óvodás gyermek is megértheti. „Aki feleség (illetve férj) nélkül vagyon, szorgoskodik, mint tessék az Istennek. Aki pedig feleséges (illetve férjes), szorgoskodik, mint tessék feleségének (illetve férjének).” (U. o. 32, 33.)

Te ugyan sok tapasztalatra még nem tettél szert, kedves Húgom, de ennek az állításnak igaz voltát magad is beláthatod. Hány asszony panaszkodik, hogy nem tud férje, gyermekei, házi dolgai miatt a templomba jutni. Míg aki nem ment férjhez, úgy

osztja be idejét, amint jónak látja, és épp azért több időt is juttathat az istenes tetteknek.

Volt nekem egy igen jó nagynéném. Hadd örökítem meg emlékét egy-két sorban. A Sacré-Coeur-be lépett. A két évi noviciátus után kijelentették, hogy gyenge szervezete miatt nem maradhat ott. Hazajött, szent életet élt és bár folyton betegeskedett, megtanulta a virágkészítést. Pozsony minden templomában az ő virágai ékesítették az oltárokat. Ha szegény, elhagyatott templomról tudott, oda ment, a templomi ruhákat kijavította, virágokkal díszítette. Százan és ezren áldották emlékét. Hogy én most neked írok s nem valahol a világban kódorgok, ezt is az ő jó példájának, sok imádságának köszönöm. Ő imádkozta ki számomra a hivatás kegyelmét. Látod, mit tehet egy ú. n. vénlány?

Nagyrabecsülöd, ha valaki lemond a világnyujtotta örömekről és a szegény betegeknek szenteli minden erejét, életét? Hát akkor becsüld nagyra és tartsd tiszteletben az ú. n. vénlányt, aki beteg édesanyja kedvéért nemcsak a házasságról mondott le, hanem a világnyujtotta szórakozásokról és élvezetekről is. Vannak csendben, titokban szenvedő vértanúk! Erőt ezeknek a szentségi Jézus ad!

Ismerek egy papot. Gyönyörűen működik. Tanít, prédikál, gyóntat, minden jóban részt vesz, irányít. Ezer lelket vigasztal, nevel, megszentel. Nem tudná munkáit ily szépen, önfeláldozóan végezni, ha nem bízhatná háztartását édes nővérére. Ez egy derék, életrevaló ú. n. vénlány, aki bátyja kedvéért lemondott a házasságról. Halljátok ezt ti élcelődő, élescsőrű leányok?

Egy városban a katolikus sajtónak az ügye föllendült. Száz és száz példány kel el naponként a jobb lapokból. Kinek köszönhető e szép eredmény, s sok jó? Egy ú. n. vénleánynak.

Vasárnap délutánonként 100—120 cselédleány jön össze egy teremben. Beszélgetnek, szórakoznak, tanulnak, majd énekelnek, imádkoznak. Teszik ezt

örömmel, állhatatosan. Ki tartja meg ezekben a jó lelket? Egy tanítónő, egy ú. n. vénlány.

Virágzó könyv- és kegytárgykereskedéseket ismerek. Nemcsak imakönyveket, de jó tanácsokat, felvilágosításokat, oktatásokat is adnak. Szívesen hallgatják az egyszerű, jó után szomjazó lelkek az elárusítónők szavát. Kik ezek? Csak amolyan vénlányok!

A börtönökben szegény, szenvedő, elhagyatott, sokszor a kétségbeeséssel küzdő, családjukért aggódó emberek bűnhődnek. Néha egy napsugár surran át a hideg cellákon. Néha belép a rabokhoz valaki, érdeklődik bajuk iránt, üzenetet hoz, visz. Karácsonykor, húsvétkor gondoskodik róla, hogy meggyónjanak, áldozzanak. Néha egy kis ajándékot, kenyeret, kalácsot, jó könyvet kapnak. Kinek köszönhetik a rabok mindezt? Hát bizony, csak egy olyan vénlánynak!

Ezer és ezer gyermek szívében lüktet a szeretet Jézus Szíve iránt. Számtalan családban boldogság, békesség, öröm, istenfélelem ébred Jézus Szíve kis tisztelőinek, a Szív ujság terjesztőinek, a kis szívgárdistáknak nyomán. És ki tartja bennük a lelket? Hát egy amolyan „vénleány”, aki a Szívben a Gyermekrovatot írja.

De nem folytatom. Nem zengem tovább a vénlányok dicséretét, mert még utoljára kedved kerekedik vénlánynak lenni, hanem áldom az Istent, hogy ilyenek is vannak. Ha ezek mind férjhez mentek volna, a jónak, amit művelnek, századrésze se történt volna. És ami a boldogságot illeti, sok bizony nem cserélne akárhány asszonnyal, akinek van neve, címe, de életének nincs tartalma. És nagyon sok sebbel-lobbal férjhez ment „nagyságos asszony” adná oda szívesen akár fél vagyonát, ha ma velük cserélhetne! Nos, látod! Fogod-e még szurkálni a „vénlányokat”?

Úgy, de most már eleget írtam erről is, arról is. A praktikus felvetett kérdések téged csak

akkor fognak érdekelni, ha egy félarasznyit nőttél.
Minél előbb nagyot nőjj! Isten veled!

Laci bácsi

15. Riport a pokolból

Kedves Húgom!

Tudod, hogy hét szentség van és hogy a hetedik a házasság. Vannak a mai világban olyan elsötétült fejűek, akik ezt nem tudják, vagy nem akarják tudni és azért megelégszenek egy olyan szerződéssel, amelyet nem az Isten oltára előtt, nem Isten akarata szerint kötnek. Hogy ennek mennyire örül az ördög, azt a következő tudósításból megértheted.

*

Szólnak a kolompok, tülkök; csörögnek a béklyók, láncok; óriási ordítás, kavarodás, nagy zenebona, láрма van a pokolban. Belzebub ott ül tüzes trónusán. Szeme villámokat szór. Hangja, mint ezer gyárnak tülkölése, végnélkül dübörögve hangzik az alvilágban.

Mi baj? Mi történt? Számadásra szólítja az ördögfejedelem a városok ördögeit.

— Behemot, merre jártál? — kérdi Belzebub.

— Párizsból jövök, uram! — és mélyen, egész az égő zsarátnokig meghajtja magát.

— Mit csináltál ott?

— A miniszterek szívében szitottam a gyűlöletet Németország ellen, a regényíróknak segitettem erkölcstelen könyvek írásában, a színpadon nyilvános szemtelenségre ösztökéltem a színészeket.

— Ez az egész?

— Uram, többet nem tehettem!

— Néró, Dioklécian! Ma ti vagytok szolgálatban. Hetvenhetet mérjetez tüzes vesszőkkel erre az ostobára.

— De, uram, miért? — szól megremegve a hatalmas Behemot.

— A lustaságodért. Amit te végeztél, azt egy kölyökördög is megtehetné volna. — És irgalmatlanul zuhogott a hetvenhét ütés Behemotra, és Behemot úgy görnyedezett az ütések alatt, mint a lábbal tiprott féreg...

*

— Hát te hol kószáltál, Leviatán? — szól Belzebub.

— Világ ura, királya, Budapestről jövök.

— Mit végeztél?

— A római zarándokok közé zsidókat csempészttem, akik miatt a katolikusok elhagyták imádságukat. A kártyaszenvédélyt és a szórakozási vágyat magasra korbácsoltam és ennek következtében az emberek loptak, csaltak, sikkasztottak. Néhány keresztény politikust a megalkuvás mocsarába vezettem, most már nem fognak vizet zavarni.

— Mulya vagy! Ha az én kedves fiaimat, a szociáldemokratákat juttatod hatalomhoz, azok egy nap alatt nagyobb felfordulást visznek végbe, mint te egy hónap alatt. Pusztulj szemem elől! S úgy vágott utána villámostorával, hogy Leviatán akkorát bődült, mint ezer sakál.

*

— Mit bujkálsz ott, Ármány?

— Világ fejedelme, félek színed előtt megjelenni. Ha Behemot és Leviatán nem talál tetszésre, hát akkor én mit várjak?

— Ne alázatoskodj, tudod, ezt nem szeretem. Hol, merre jártál?

— Mucsán voltam, uram. A népek ott csodabuzgók. Multkor valami zászlószentelési ünnepet tartottak, igaz, táncmulatsággal végződött, de egy becsületes verekedést sem tudtam előidézni. A munkások elmentek, a népek dolgoznak, alig tudok egyikkel-másikkal beszélni. Mostanában tettem valamit, de tudom, hogy ez számításba nem jön.

Egy pofon dördült el a pokolban, Belzebub ütötte meg Ármányt és ráordított:

— Mondtam már, ne alázatoskodjál, hanem mondd meg, hogy mit tettél?

— *Arra bírtam két muksait, hogy az Egyház tilalmával ne törődjenek és úgy kössenek házasságot.* A paphoz nem mentek el, stólával ez nem kötötte össze kezüket, hanem én csavartam kezük köré farkomat. Míg ezt elértem, nehéz küzdelmem volt, mert egy káplán meg valami jezsuita szép munkámat meg akarta rontani. De győztem! Muzsikával, borral igen sok embert elbolondítottam, és azt mondták: ez is csak olyan lakzi, mint a többi.

Örömmel hallgatta Belzebub Ármány szavait, megveregette a vállát.

— Derék fickó vagy, örülök, hogy rést ütöttél a katolikusok házasságán és nyélbe ütötted az ördöglakzit.

*

Tudósításomat abban a reményben zárom, hogy te, kedves Húgom, velem együtt mindenkit le fogsz beszélni olyan házasságról, mely nem Isten akarata szerint, nem a katolikus templomban történik.

Maradok lelkedet féltő

Laci bácsi

16. A háziasság

Kedves Húgom!

Multkor azt mondta nekem egy mama, hogy legközelebb a háziasságról írok neked levelet. (Háziasságot mondott, ne értsd félre, Húgom, ezúttal nem házasságról van szó.)

Először kicsit megrökönyödtem e tanács hallatára, mert hogy erről is lehessen írni, nemigen gondoltam. De meg az is eszembe jutott, hogy manapság háziasság a lányok, mert a portörölt is oldalukon

hordják. (Tudod, az újdívatú legényfogóra vagy a foltravalóra gondolok.) No de jól van, ha úgy tesszik, írok a háziasságról, mert amint meglátod, ez nem is utolsó dolog. De mit is értsünk e szó alatt? Tisztázzuk csak a fogalmat.

Mit gondolsz, házias-e az a leány, aki mindig kint koncsorog az utcán és naponkint résztvesz a korzói lábszárkiállításon? Válasz: Nem!

Hát az a másik, aki folyton regényeket olvas, színházakba jár és aki nélkül nem lehetne meg egy zsúr; amolyan zsúrtöltelék? Válasz: Nem!

Hát házias-e az a harmadik, aki mindig kiszolgáltatja magát, kerüli a házimunkát? Válasz: Nem!

De megfordítom a kérdést: házias-e az a leány, aki a házban, kertben, konyhában mindig talál tennivalót? Válasz: Igen!

Meg az, aki ért a felső-, alsóruhavarráshoz, kötéshez, hímzéshez, foltozáshoz? Hát persze, hogy házias.

És az, aki szereti szüleit, iparkodik kedvükben járni, legszívesebben velük együtt rándul ki vásárnap a szentmise után a zöldbe, velük együtt megy egy-egy mulatságra? Válasz: Igen!

Most már értem, — mondja egy szemfüles kis hajadon — Laci bácsi azt akarja, hogy egész nap otthon üljünk, imádkozzunk, tanuljunk, stoppoljunk, krumplit hámozzunk (ha még almát, hát tűrhetőbb lenne!), soha ki ne menjünk, soha semmiféle vigaságban részt ne vegyünk (azt is csak halkan); szóval: otthon aszalódjunk, mint a tavalyi szilva; lógjunk egy helyen, mint a szöllőfürt a hűvös spájzban vagy a sódar a kéményben!

Aki így beszél, annak nem ártana, ha a sárga csőrére koppintanék. Hát azt mondtam, sohase menjetek szórakozásra, kirándulásra? Nem; de igenis azt szeretném, ha minden kislány legszívesebben otthon időzne, s a kedves, szép, egészséges szülői házban, kertben érezné magát legjobban. Mily szép és lélekemelő, ha a házban, udvarban, kertben az

édesapa, édesanya körül eljátszadoznak a kisebb gyermekek, elbeszélgetnek a nagyobb gyermekek! Nem kell ezeknek színház, mozi, kabaré, csapnak azok mindebből akkora örömet, hogy apuka, anyuka majd megszakad nevéteben. Mi bizony valamikor így voltunk odahaza, vakáción meg boldogult nagyanyánk birtokán, falun.

Hogy az otthont, a háziasságot jobban megszeresd, néhány okot adok eléd legmagasabb megfontolásul.

1. *A háziasság jólétet biztosít.* Ma olyan a drágaság, hogy ha az ember csak ki is teszi a lábát a házból, már az is pénzbe kerül. Csak a villamoskocsizás 20—30 fillér. Oda-vissza, mondjuk: 50. Ha valaki naponként 50 fillért takarít meg, az egy hónap alatt 15 pengőt tesz ki, egy év alatt 180 pengőt. És ha ezt három családtag teszi meg naponta, egy év alatt 540 pengőt gyűjtöttek. Ez se subick, azaz hogy subickot nagyon sokat lehetne ezen a pénzen venni még ma is. De ezt csak példázat kedvéért említem, mert igazán nem azt akarom, hogy otthon savanyodjál meg és sohase juss friss levegőre. Hanem épp azért, mert olyan bolondul nagy a drágaság, nagyon jól jár az, aki lehetőleg maga termel, aki lehetőleg otthon és maga állítja elő, amire szüksége van. Mindezt venni, mindent csináltatni, még a rózsás körmeinket is mással vagdaltatni, reszeltetni, ez sok pénzbe kerül.

2. *A háziasság boldogságot teremt.* Ha a család mindenegyres tagja a család érdekét tartja szem előtt, ha mindenki összefog a boldogság megteremtésére, hát akkor remélhető, hogy célt is érnek. De ezért a boldogságért olykor egy kis áldozatot is kell hozni, egy kis lemondást gyakorolni.

Helyes dolgot jegyzett fel a történelem IV. Henrik francia királyról. Egyszer „lovat” játszott kislárával. Ő négykézláb mászkált a földön, a kis trónörökös meg a hátán nyargalt. Éppen arra kérte kislárá, hogy galoppban menjen, midőn váratlanul egy

idegen követ lépett be a terembe. Henrik király fel se állt, hanem azt kérdezte tőle:

— Uram, vannak önnek gyermekei?

— Igen, sire — válaszolt a követ.

— No, akkor befejezem előbb a játékot.

Hát nem boldogság ez? — Nem azt mondom, hogy a kis öcsédnek hátszlóul áldozd fel magad, de bizony nagy jót művelsz, ha folyton arra gondolsz, mivel okozhatok enyéimnek egy kis olcsó örömet?

3. *A háziasság az erény bástyája.* A bűnös világ szelleme mindenüvé beszemtelenkedik. De ahol egy kisleány szereti a jó Istent, szereti szüleit, szereti otthonát, ott hiába incselkedik a csábító. Ott hiába kopogtat az ajtón a sok hitvány ujság, melyek a hírheft kommún alatt lángba borították ez országot és valamennyiünket koldusbotra juttattak. A mi kisleányunk ilyen lapokkal nem piszkítja be a kezét, sem ilyen könyvekkel, sem rossz regényekkel. Kopogtathatnak fiatalemberek, fiatal lányok, akiknek eszük, szemük, szívük, szájuk csak léhasággal van tele, a házias leány ajtaján, a házias leány finom, tartózkodó viseletéből hamar megérthetik, hogy nem nekik való helyen járnak. Ha korai „ismeretséget“, barátságot szeretne valaki kötni: egy fiú, akinek tanulnia kell, egy leánnyal, aki iskolába jár, és ha az iskolát egyetemnek is nevezik, a háziasan gondolkozó leány jellemén minden ilyen bajusztalan és céltalan diákromantika és holdsugárszopogatás csütörtököt mond.

4. *A háziasság a keresztény élet iskolája.* Kempis Tamás mondja: Valahányszor emberek között voltam, mindig mint „kevesebb“ ember tértem haza, azaz: többnyire megártott a külső hejehuja, lelkében ür támadt. Ugyan ki lett jobb a zsúron, bálban, kártyaasztal mellett vagy egyéb nyilvános mulatságon?

A szentek szerették a magányt, elrejtőztek a világ zaja elől, kerülték a locsogó embereket és

azért érték el a szentségnek azon magaslatát, amelyen őket megcsodáljuk.

Kedves Húgom, ha szereted a háziasságot, ha jobban visszavonulsz az üres szórakozásoktól, ha több időt fordítasz a vallásos élet ápolására, rendes, szolid, csendes otthoni életed az életszentség iskolája lesz számodra is.

A háziasság erényének gyönyörű példáját nyújtja nekünk a Szentcsalád. Mily egyszerű, szerény körülmények között éltek s mégis mennyire megvolt köztük a boldogság, az öröm és a béke. A názáreti kis ház csendje az életszentségnek legfőbb iskolája, egyeteme lett. Iratkozzál be te is erre a főiskolára és tanulj a Szentcsalád tagjaitól keresztény háziasságot!

Maradok a házias

Laci bácsid

17. A papi hivatásról

Kedves Húgom!

Arra kérsz, hogy írjak valamit a leányoknak a *papi hivatásról*, merthogy van nálatok egy leány, aki testvéröccsét lebeszélte a papi pályáról. Kérésedet ez egyszer egy kicsit furcsának találom, de megteszem, mert jobb, ha én írok a leányoknak a papi hivatásról, mintsem a leányok írjanak nekem a papokról. Hogy miért nem akarom ezt? Hát azért, mert azt gondolom, hogy nem tudnék megfelelni a sok mendemondára, és a sok megszólás, rágalom, gyanúsítás láttára a levélzáró bélyegünkön az anygal még jobban elpirulna. De azt is megmondom, nem azért írok a papi hivatásról, mert ez a leány lebeszélte édes öccsét; lehet, hogy jól tette, hátha nem volt annak a fiúnak hivatása, hátha csak az érettségi bizonyítvány kedvéért akart a kispapok közé menni? — Hát mondom, nem ezért írok, hanem

azért, hogy te, kedves Húgom, mindig nagyra becsüld Istennek szolgálát és sokat imádkozzál, hogy az Isten minél több jó világi és jó szerzetesapót adjon szegény magyar hazánknak. A papok tisztelete és becsülése kongreganista erény! Azért mindig örülök annak, ha a kongreganisták a prézesért szóló imádságot közösen elmondják.

Az *apostolok* lábainál ültek az első keresztyének. Ott ült *Mária* is és mély tisztelettel, meg nagyrabecsüléssel nézett fel azokra a férfiakra, akikre az ő szent Fia a mennyország kulcsait bízta. Kedves Húgom, ennél már nem is kell szebb példa, hogy megtanuljuk, miképpen kell a papokat tisztelni és nagyra becsülni.

De mondd csak, ha ma széttekintünk az emberek között, találunk-e ott tiszteletet és szeretetet a papi rend iránt? Nem szólok a hitetlenekről, szabadkőművesekről, szociáldemokratákról, akik a papokat a lámpavasra szeretnék felhúzni, — legalább Budapesten ezzel a kedves kilátással vett engem egyszer közre vagy tíz demokrata — nem szólok azokról, akiket a zsidó ujságok maszлага elkábított és a papokról csak mint népbutítókról tudnak beszélni. De fáj a lelkemnek, ha a jó katolikusok a farkasokkal együtt üvöltenek, ha azok is a papban idegent, hogy ne mondjam, ellenséget látnak, akiknek volna okuk a papban mennybevezető útjuk egyengetőjét tisztelni.

Ezen ferde, pap- és egyházellenes felfogásnak szeretném ma útját állni! Annak a megvetett, lenézett papi állásnak szeretnék védelmére kelni, sőt el szeretném érni, hogy minden *Mária-tisztelő* nagyra becsülné az egyázi rendet és az ifjak örömmel adnák életüket az oltár szolgálatára.

1. Kicsoda is az a katolikus pap? Kedves Húgom, az a mi földink, ismerősünk, rokonunk, testvérünk, ennek vagy annak a családnak a gyermeke, tehát semmi okunk sincs arra, hogy mi őt gyűöljük. Igazán csak az a gonosz szellem, amely *Kaint* irigy-

ségre, gyűlöletre s végre testvérgyilkosságra vitte, csak az szíthatja a gyűlöletet a papság ellen.

Kicsoda a katolikus pap? Az *Isten választotta*. Még mint ideálisan gondolkodó, imádkozó ifjú meghallotta az Isten hívó szavát és lemondva világi dicsőségről, világi karrierekről, a házaselet örömeiről, Istennek szenteli szívét, hosszú tanulmányokat végez, hogy egyszer az emberiségnek jó és hasznos szolgálatot tehessen.

Kicsoda a katolikus pap? *Jézus Krisztus* követe. „Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket.” A papoknak szól Krisztus szava: „Elmenvén, tanítsatok minden nemzetet, tanítván őket megtartani mind, amiket nektek parancsoltam.” És minden idők papjai megértették e krisztusi szót. Egyik első feladatuknak azt tartották az apostoloktól kezdve a mai napig, hogy Krisztus evangéliumát hirdessék. Bementek a pogány világba és halomra dőltek a bálványistenek templomai; a sötétség, mely a lelkeket elborította, oszladozni kezdett; az emberek megismerték az egy igaz Istent és az ő szent Fiát, Jézus Krisztust.

Ha *Nagy Sándornak* fájt és könnyezett, mert volt még ország a meghódítottakon kívül, mely nem ismerte el urának, királyának, úgy fáj Krisztus papjának is, hogy ma is vannak országok, ahol nem ismerik el Krisztust királyuknak, sőt vannak oly emberek, akiknek lelkébe most sem hatolt be Krisztus tanainak fénye, világa.

Xavéri Szent Ferenc látva, mily veszélyes dolgokra vállalkoznak a kereskedők szárazon és tengeren, csakhogy kincsre, gazdagságra tegyenek szert, nem tudta magát türtőztetni, hogy hasonló áldozatokat ne hozzon Krisztus vére által megváltott drága lelkekért. Krisztus tanát hirdetni írásban, szóban, életével-tettével, szószéken és iskolában, kultúregyesületekben és a vadaknál, igen, ez a papnak a hivatása. Mindezt nem gáncsolást, kisebbitést, de dicséretet és elismerést érdemel.

2. A papnak szól Krisztus Urunknak egy második szava: „Akinek megbocsátjátok bűneiket, meglesznek bocsátva, akiknek megtartjátok, meglesznek tartva.”

Ő *bíró!* Amit a világ szeme nem lát meg, ami a szív mélyén, titokban megy végbe, a pap a fölött mond ítéletet. Ítélete döntő: örök élet, örök halál! A mennyország kulcsa az ő kezében van.

Ő *orvos!* A szegény bűnös lelkét a bűn poklosága kikezdte, ő ettől megtisztítja. Ha lelkileg vak, szemét megnyitja, hogy Istent lássa; ha süket, megnyitja fülét, hogy Isten szavát, parancsát meghallja; ha lelke meghalt, új életre kelti. Ez az orvos nem más, mint a gyóntató pap.

Ő *lelkiatya!* Az a lelkiatya, aki tékozló gyermeket várva-várja; ha gyenge, megerősíti; ha elszakadt köntöse, új ruhát ad rá; ha szomorú, vigasztalja; ha kislelkű, bátorítja.

Mindezért nem gáncsolást, nem gyűlöletet érdemel a pap, hanem elismerést, azért ő „tisztelendő”!

3. Kicsoda az a katolikus pap? Az újszövetség áldozatának bemutatója.

Csodálattal eltelve állok a pap előtt. Ott látom az oltárnál. Az orgona bűgő hangja elnémul. A hívek mélységes alázattal a földre borulnak. Ő ember, szegény, gyarló, bűnös ember. Egy szót mond az oltáron, egy gyenge, suttogó, elhaló szót; az emberek visszafojtják lélekzetüket. És az ég megnyílik, az angyaloktól kísérve Jézus jelenik meg az oltáron. Ég és föld, angyalok és emberek csodálkoznak Isten végtelen szeretetén, hitünk isteni titkán. És íme, a csodálatos átváltozás végrehajtója a pap!

Nem tiszteletet, becsületet érdemel-e az a pap, akit Isten ennyire kitüntetett?

Kedves Hűgom, arra kérlek, imádkozzunk a jó Szűzanyához jó papokért. Imádat kéri

Laci bácsi

U. i. Olvasd el P. König Kelemen O. F. M. könyvét: „Küldj, Uram, munkásokat.”

C) FÜGGELEK

1. A mezőkövesdi ragyogó

Kedves Húgom!

1925-ben február 25-én a mezőkövesdiek olyan ország-világra szóló cselekedetet vittek végbe, amelyről egyhamar nem szabad megfeledkeznünk. Ismeretes, hogy mennyi gondot fordítottak a matyók mindenkor gyönyörűszép, színes népviseletükre. De íme, ezt a népviseletet évek óta nagy veszély fenyegette, amelyet a kívülállók meg sem láttak. A veszélyt a csehországi gyárak készítették az ú. n. „ragyogó” alakjában. A ragyogó fényes, színes fém-pikkelyekből, arany- és ezüstsálakból készült szalag volt, amely különféle alakban és kivitelben a bécsi, miskolci és végül a mezőkövesdi kereskedők útján került a matyók ruhájára. Pesten az olcsóbb színházi és báli ruhákat szokták ilyen ragyogóval díszíteni. Itt flitternek is mondják. E ragyogó annyira megnyerte a mezőkövesdiek tetszését, hogy ők képesek voltak mindent feláldozni és minden pénzt megadni, csak hogy megszerezzék maguknak. Elvül hangzott köztük a szó: „Hadd korogjon, csak ragyogjon!” A ragyogó szeretete annyira vitte őket, hogy az eredeti szép matyómunka már majd leesorult a ruháról. Mezőkövesd plébánosai már hosszú évekkel ezelőtt küzdöttek a ragyogó ellen és iparkodtak híveiket felvilágosítani az új divat helytelenségéről. Volt plébános, aki a templomajtóból kergette vissza a túlságos ragyogó öltözetűeket, de célt nem ért vele. Idővel azonban a nép megérezte, hogy

ez a ragyogó őt koldusbotra juttatja, de nem volt annyi lelki ereje, hogy megszabaduljon tőle. Alighogy 1923-ban rendházunkat megalapították a mezőkövesdiek, máris jöttek a jó népek hozzánk, hogy tegyünk valamit a ragyogó ellen, mert hiszen az tönkre teszi, elszegényíti a népet. Egy derék öreg asszony jött hozzám:

— Tegyéek már maga valamit a ragyogó ellen!

— Mit akar, édes szüle, én tegyek valamit? Hát nem maga adta a pénzt az unokájának, hogy csak vegyen ragyogót!

— De biz én adtam, mert már nem nézhettem, hogy ő „alábbvaló” legyen a többinél.

— Hát ha ilyen gyenge maga, akkor ne várjon tőlem segítséget.

Egy jó módú gazda szólít meg az udvaron.

— Mi járatban van, Pista bácsi?

— Lelkiatyám, négy szemközt szeretnék magával beszélni. Majd bévül megmondom.

Bemegyünk.

— Mi baj van?

— Hát a ragyogó irányában szeretnék szólni.

— Értem.

— Tenni kéne valamit, mert már nem győzzük.

— Hogy-hogy?

— Majd az asszony, majd a legény, majd a lány emelik le a búzát a padlásról, eladják és viszik a pénzt a boltoshoz.

— Hát milyen ember maga, Pista bácsi, hogy ezt tűri? Hát nem maga a gazda? Álljon a sarkára! Ne engedjen!

— Nem lehet ám bírni a fehérréppel!

— Nahát, ha ilyen tehetetlen és nem tud tenni a ragyogó ellen semmit, hát akkor én sem tudok!

Amint hozzám, úgy jöttek a panaszok a többi fő-tisztelendő urakhoz is. Mikor aztán egy év elmúlt, mi papok, Erdőssy Gyula, jelenleg erdőteleki esperes-plébános, Mahunka Imre, jelenleg horti plébános, összedugtuk a fejünket és tanácskoztunk, hogy

ugyan mit tehetnénk a ragyogó ellen. Elhatároztuk, hogy felvesszük a harcot és mindent megteszünk, hogy szegény népünket a ragyogótól, mely mint egy pióca szívja boldogulásuk erőforrásait, megszabadítsuk.

Erdőssy Gyula elment egy jómódú családhoz és arra kérte a szülőket, hogy küldjék rövid időre plébániára menyecskeleányuk összes ragyogóval díszített ruháit. Megtörtént. A szobájába szakértőket hivatott és kiszámította, hogy mibe is kerül ez a ragyogó. És íme: egy jómódú család menyecskéjének a ruháján 8 millió korona értékű ragyogó volt. E megállapítás után meghívtuk a plébániára a legmódosabb asszonyokat és Bayer Róbert gimnáziumi igazgató urat is, aki művészi szempontból sokat foglalkozott a mezőkövesdiek díszes hímzéseivel. Gyűlésünkön sorra vettük a ruhadarabokat, hogy meghatározzuk, melyik ruhadarabon hány sor ragyogót akarunk megtűnni. Mi papok nem győztünk eleget csodálkozni, midőn maguk a legjobb módú és legbefolyásosabb asszonyok egymásután leszavazták, és eltüntették a lityárol, a testállóról, a csavarítós kendőről, a bornyúszájú ingről, a kötényről s a többi ruháról a ragyogót. Az ünnepi kötényen sok rábeszéléssel sikerült meghagyni egy sor galárist (gyöngydísz). A határozatokat pontokba foglaltuk.

E gyűlés végeztével meghívtuk másnapra a községi előljáróságot és a legtekintélyesebb férfiakat, hogy kikérjük véleményüket. Kifejtettem röviden, hogy jelen mozgalmunkat a ragyogó ellen nem kötjük egyes emberek személyéhez, hanem beleegyezésükkel „néptörvényeket” akarunk alkotni, amelyek akkor is értékkel bírnak, ha mi, a népnek mostani vezetői nem leszünk a község élén. Azért most az egybegyűlt előljárók és a község legtekintélyesebb férfiai elé terjesztjük néptörvényeink tervezetét és kérjük szíves hozzászólásukat.

Ami az asszonyok nagyjában megállapítottak, azt a férfiak nagy örömmel elfogadták. Ezután meg-

állapodtunk, hogy nagy népgyűléseket tartunk a katolikus körben, először az első és második tized férfiai és asszonyai számára, azután a harmadik és negyedik tizedbeliek részére. Külön beszédeket tartunk majd a legényeknek és leányoknak. Minden gyűlésen négy beszéd lesz.

1. Beszéd. A ragyogó és a vallás. Tartja: P. Jámbor László S. J. házfőnök.

2. Beszéd. A ragyogó és a gazdagság. Tartja: Mahunka Imre káplán.

3. Beszéd. A ragyogó és a művészet. Tartja: Bayer Róbert gimnáziumi igazgató.

4. Beszéd. A néptörvények és azok megszavaztatása. Előadó: Erdőssy Gyula káplán.

Közben ujságunkban: a Borsodban, leadtuk mozgalmunknak hireit és egy kis cikkben közöltem, hogy egykor Németországban Kapisztrán Szent János prédikációinak oly hatása volt, hogy a játékosok kártyáikat, játékkockáikat, a nők tükreiket, szépítőszsereiket és hiú ruháikat dobták a tűzbe és égették halomra.

Az első népgyűlés alkalmával zsúfolásig telt meg a katolikus kör nagy helyisége az első és második tized polgáraival. A jobboldalon a férfiak, a baloldalon az asszonyok szorongtak. Az emelvényen a község előljárósága és a kijelölt szónokok foglaltak helyet. Meg kell jegyeznem, hogy mozgalmunknak minden részletéről tudott a község gyengélkedő apátplébánosa: Kiss László, de értesítettük Egerben az érseki aulát is minden tervünkről és tettünkről. Sőt egy kis imát is szerkesztettünk a hiúság leküzdésére, amelyre az egyházi hatóság jóváhagyását kikértük, és amelyet már 2 hét óta templomainkban nap-nap után imádkoztunk.

Úgy éreztük magunkat a szónoki emelvényen, mint az orvosprofesszor, aki nagy, súlyos műtét előtt áll. Ő a testbe, mi a lélekbe vágunk bele.

Hallgatóim előtt rögtön az első beszéd bevezetőjében, úgy állítottam be röviden a kérdést: „Bűn-e

a ragyogó viselése?" És bebizonyítottam, hogy aki a ragyogóért oly aránytalanul sok pénzt áldoz, mint ők, aki családját anyagilag oly súlyosan károsítja, aki ily esztelen és hazafiatlan hóbort miatt annyi bajt okoz, az az Isten mind a 10 parancsolata ellen vét. A beszédből csak egy kis ízelítőt adok: Hiába mondja az Isten első parancsolata: Én vagyok a te Urad, Istened! Ha bemegyek a zsidó boltoshoz (az ő kezükben volt akkor majdnem minden bolt) és szép ragyogót kérek tőle, elémbre tesz egy egész gyűjteményt és az egyikre rámutat: Ezt tessék megvenni, ez a „matyók istene"! E néven vették a mezőkövesdiek a ragyogót! II. parancs: „Istennek nevét hiába ne vedyed." Ha a család bármelyik tagja búzát vagy tojást vitt a ragyogóért a kereskedőhöz és a gazda ezt észrevette, akkor bizony éktelen káromkodásra fakadt és megszenteltségtelenítette Isten szent nevét. III. „Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj!" Ha nem volt a leánynak s a legénynek olyan ragyogója, mint cimborájának, akkor vagy nem ment el a vasárnapi szentmisére vagy ha elment, csak azt leste, kinek szebb a ragyogója? IV. parancs ellen is vétettek, mert a gyermekek túlságos cifrázkodása miatt a gazda és az édesanyja sokszor szégyenletesen rongyoskodtak, mert nekik már nem tellett. Az V. parancsolat ellen vétkeznek, mert hisz a ragyogó miatt származik a családok közt annyi harag, irigység, gyűlölség, megszólás stb.

A második beszédben Mahunka Imre káplán a gazdagsággal és a földi boldogulással kapcsolatban tüntette fel a ragyogót. A hollandiak régi tulipánmozgalmából indult ki. Egy ilyen vagy olyan tulipánhagymáért, amely nem tudom, milyen színű virágot fog hozni, képesek voltak kocsit, lovat felszereléssel együtt odaadni. Volt hagyma, amelyért 13,000 hollandi forintot fizettek. Egy nap tudatára ébredtek a hollandusok annak, hogy az a hagyma igazán nem éri meg a kocsit, lovat. Kijózanodtak és abbahagyták az ostoba versengést. Kapjanak észbe a mező-

kövesdiek és tudják meg, hogy a ragyogó igazán nem ér annyit, mint amennyit arra költenek. S elmondta, hogy azért a pénzért, amelyet eddig egy 20 éves leány ragyogójára költöttek, hány hold földet, tehenet, lovat, házat lehetett volna venni. Elmondta, hogy a 4 és félmilliárd koronán, amelyet Mezőkövesd népe csak egy évben költött ragyogóra, hány száz vagon búzát lehetett volna venni.

A harmadik beszédben Bayer Róbert gimnáziumi igazgató, tanügyi főtanácsos úr igen világosan kifejtette, hogy a ragyogó immár leszorítja a mezőkövesdiek ruhájáról az eredeti szép matyóhímzést. Ha pedig bemegyünk egy matyó szobájába, találunk ott ragyogóval díszített tárgyakat, de nem találunk eredeti matyó kézimunkát. Ha egy idegen jön Mezőkövesdre és látja, hogy mi magunk nem becsüljük a mi munkánkat, hogyan kívánhatjuk akkor az idegentől, hogy az megvegye és megbecsülje kézimunkánkat. Mi tehát magunk alatt vágjuk a fát, ha a ragyogót többre becsüljük.

Az elhangzott igazságok bevilágítottak a matyók lelkébe és készek voltak a legádázabb küzdelemre a ragyogó ellen.

Most lépett fel Erdőssy Gyula káplán és ismertette a néptörvényeket.

— Ragyogóval ékített ruhában nem szabad a templomba jönni.

— Elfogadjuk! — hangzott a válasz.

— Semminemű ruhadarabon nem tűrünk ragyogót, csak az ünnepi kötön van megengedve egy sor galáris.

— Nem engedjük! — zúgott a terem.

Meg kellett változtatni az eredeti szöveget és ezt kellett beírni a jegyzőkönyvbe: A többi törvényeket megszavazták.

Ezután mint a gyűlés elnöke vettem át a szót és az elismerés zászlaját hajtottam meg Mezőkövesd népe és az új „Néptörvények” előtt.

— A ragyogót tehát le kell fejteni az ünnepi ruhákról. Megteszik-e?

— Megtesszük! — hangzott a válasz.

— De most mondják meg, kedves testvéreim, mit tegyünk a lefejtett ragyogóval?

— A tűzre vele! — hangzik orkánként a válasz. De egyszer csak felkiált egy férfi:

— Hogy a ragyogót tűzre vessük, ezt csak mi mondtuk, férfiak.

— Férfiak, csendet, egy szót sem! — Asszonyok! Hozzátok fordulok s töletek kérdezem: Mi legyen a ragyogóval?

Egy éles sivitásként hangzik az asszonyok szava:

— A tűzbe vele!

Óriási öröm, hangos kacagás tölti be a termet. Az asszonyok is örültek jeles feleltüknek. Erdőssy meghúzza oldalt a reverendámat és a fülembe súgja:

— Páter, én élvezem ezt a gyűlést! — Történelmi pillanatokát élünk át.

A szó: Tűzre vele! — nagy gondot okozott nekünk. Hogy tudjuk majd ezt megtenni, hogy valami tapintatlanságot el ne kövessünk? Egyelőre a következő utasításokat adtam.

1. Hamvazószerdáig még 2 hét van hátra és a farsangi napokban mindannyian ragyoghatnak kedvük szerint.

2. A lefejtett ragyogót vigyék a plébánia irodájába vagy a jézustársasági rendház portájára.

3. Hamvazószerdán délután fogjuk a ragyogót elhamvasztani.

Készülődésünknek csakhamar híre ment az országban. Hozták az ujságok a hírt: Autodafé készül Mezőkövesden. — Egy jezsuita elégeti a mezőkövesdiek gyönyörű népviseletét. — A belügyminisztériumból sürgöny ment az egri érseki aulába: Akadályozzák meg a jezsuita munkáját! — Az aulában mindent tudtak és azért egy árva szóval sem tiltották el azt, amit tenni akartunk. Egy mezőkövesdi

zsidó boltos biztos volt abban, hogy tervünk nem sikerül és azért hangosan mondta: „Nincs az Istennek az a papja, aki a mezőkövesdiekről leszedje a ragyogót!

A farsang utolsó 3 napjában mind a két templomban szentségimádás volt és minden este szentbeszéd. A szentbeszéd végeztével kiadtuk, hogy hamvazószerdán d. u. 3 órakor a kistemplomból bűnbánó körmenet indul a nagytemplom előtti térre, ahol a ragyogót elégetjük. Délután 3 órára a jezsuiták kistemplomában és a templom körül fektétellett a nép. Mindenki gyászruhába öltözködött, sehol a ruhákon, kendőkön, kötényen egy szem ragyogó. Felállt a menet. Elöl hatos sorokban az iskolásgyerekek, utánuk sorakoztak a kislányok. Ezeket követték a nagylányok. Erre 30 jól megtömött kosár ragyogót hozott 60 nagyleány, akiknek válláról hatalmas lila vállszalag függött. A legszebb ragyogók, melyekért a kövesdiek éltek-haltak, legfelül kerültek a kosarakban. A boltosok szeme majd kiugrott és az ájulás környékezte őket. A leányok után hatos sorokban a legények következtek és erre a nők emberek. Közvetlen utánuk lila szalagokkal felékesített missziós kereszt, amelyet a hatalmas szál rendőrbíró vitt. Mögötte következett az előljáróság, majd a papság, majd az asszonyok végeláthatatlan csoportja hatos sorokban. Az összes templomi lobogók lila szalagokkal voltak ékesítve. Gál István főkántor megkezdte az 50. zsoltárt: „Könyörülj, Istenem, én bűnös lelkemen!” hangjai zúgtak végig az utcán, a kistemplomtól a nagytemplomig. A nagytemplom előtti téren a fájdalmas Jézus oltára állt. Balra az oltártól vagy 20 méternyi távolságban állt a máglya, amelyet a tűzoltóság készített és vett körül. A máglya kukoricaszárakból készült, telisdedteli volt ragyogóval. Hogy ez a sok lim-lom aztán el is égjen, a tűzoltóság biztonság kedvéért petroleummal leöntötte. A hívek a meghatározott rendben helyezkedtek el. Az oltártól jobbra a szószék

állt. Előtte iskolapadok, amelyekben ez alkalommal miskolci és budapesti ujságírók foglaltak helyet. Mögöttük az intelligencia állt, köztük épp abban az időben Mezőkövesden működő színészeink és más-vallású testvéreink. A fákon s a közeli háztetőkön kíváncsi suhancok ültek. A leányok a 30 kosár ragyogóval az oltár köré álltak.

Miután elhangzott a „Könyörülj, Istenem...” utolsó akkordja, jómagam léptem a szószékre és Krisztus Urunk ama szavából indultam ki: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye fel keresztjét és kövessen engem.” Aztán kifejtettem, mily bajokat okozott minden időben az önmegtagadás hiánya, a fékezetlen szenvedély, mutatkozzék az bármilyen formában. Mily bajt okoz a fékezetlen ló, ha gazdáját tüskén, árkon, bokron magával ragadja. Mily pusztítást visz végbe olykor egy orkán, ha garázda módon száguld keresztül mezőn, kerten, erdőn és minden vetést, virágot, fát derékon tör. Mily károkat okoz a tűzvész, ha szérűket, falvakat, városokat stb. borít lángba. Mily rettenetes bajokat zúdít az emberiségre az árvíz, ha medréből kilép és megyéket, országrészeket temet maga alá a folyó. De még nagyobb károkat okoz mindezeknél a fékezetlen szenvedély. XIV. Lajos francia királynak a nevét feljegyezte a történelem. Féktelen szenvedélye, dicsőségvágya mérhetetlen károkat okozott a francia nemzetnek és halálakor örömrivalgásban tört ki a nép, mintha halálos ellenségétől szabadult volna meg. A királynak csak egyetlen mulatsága 180 millió frankjába került a francia nemzetnek. De hogy a szenvedély világszerte micsoda pusztításokat visz véghez, az csak az ítélet nagy napján lesz mindnyájunk előtt ismeretessé.

A mi szenvedélyünk a ragyogó volt. Éreztük, hogy túlléptük a megengedett határt. Többet áldoztunk érte, mint szabad lett volna. Tettünket megbántuk, s azért ma a ragyogót tűzbe vetjük, hogy soha meg ne kísértsen újból a viselete. De volna egy

kérésem Mezőkövesd intelligenciájához. Most, amidőn jelen vannak Mezőkövesd népének kultúrtörténeti aktusánál és látják, hogy mekkora áldozatot hoz a nép, midőn szenvedélyének tárgyát a tűzbe dobja, érezzenek velünk és hozzanak szintén egy kis áldozatot! Midőn most a körmenetben végigjöttünk a főutcán, a színház mellett vezetett el utunk, ahol nagy plakátokon hirdetik, hogy ma este: a „Vörös malom” kerül színre. Egy olyan színdarabot akarnak tehát ma előadni, amelyet erkölcstelensége miatt a budapesti rendőrség a színpadokról letiltott. Mezőkövesd népe és a jóízlés nevében a leghatározottabban tiltakozom az ellen, hogy e darab ma előadásra kerüljön. Kérve-kérem a rendezőseget, teljesítse kérésünket. Mindannyian tartsunk a mai napon régi vétkeink miatt őszinte bűnbánatot!

Erre Kiss László apátplébános előimádkozta az oltárnál a fájdalmas litániát és a hiúság elleni imádságot, mire a papság a hívek nagy seregével „A keresztfához megyek” kezdetű régi egyházi énekkel a templomba vonult szentségi áldásra és Te Deumra. Ekkor lépett a tűzoltóság munkába, meggyújtotta a máglyát és a 30 kosár ragyogót rávetette. A tűzoltók feje fölött a népek a kis batyukban magukkal hozott ragyogót a legnagyobb örömmel dobták a tűzbe. Igen sajnáltam, hogy sokan az ujságírók közül e megható jelenetnek szép, tapintatos befejezését nem látták és úgy tüntették fel lapjaikban a dolgot, mintha mi papok ott álltunk és gyönyörködtünk volna a ragyogó elégetésében.

Nem, ezt nem tettük meg, mi a templomba mentünk.

Jó tettért jót ne várj! Mikor mindennek vége volt, jönnek a község elöljáróságához s lapunk szerkesztőségéhez a bel- és külföldi ujságok és levelek, amelyekben többen azt híresztelték rólunk, hogy mi papok a mezőkövesdiek szép, nemzeti viseletét barbár módon elégettük. Sokan a mai napig ezen a véleményen vannak rólunk. Kérjük, helyesbítsék

nézetüket. Ellenkezőleg: épp a matyóviselet megmentésére irányult minden törekvésünk. Egy elvtárs Amerikában azon sajnálkozott, hogy nem volt Mezőkövesden ember, aki egy bunkóval leütötte volna a csuhásokat, akik ezt a gazságot elkövették. Egy másik azt kérdezi: Hol volt a csendőrség, hogy ezt meg nem akadályozta? A lehetetlennél lehetetlenebb hírek terjedtek el. Jómagam, amennyire képes voltam, írtam a bécsi, németországi, amerikai, olasz, svájci nyomatosoknak, hogy helyesbítsék a hamis híreket. Megtették-e, nem tudom, de annyit tudok és tudunk mindannyian, hogy jót tettünk, mert megmentettük a mezőkövesdieket attól, hogy szántóföldjeiket a ragyogó ellenében elárverezzék és őket a koldusbotra juttassák. A mezőkövesdiek dicséretére legyen mondva, hogy 1925 óta ragyogót nem viselnek. „Ez a mezőkövesdi ragyogó elégetésének igaz története.”

Laci bácsi

2. Bellácska

Kedves Húgom!

Alig égett el a ragyogó Mezőkövesd főterén, egy bélyegtelen levelet kaptam. Az aláíráson kívül a közelebbi címét nem írta meg a levél írója, így kénytelen voltam helyi lapunk szerkesztőjéhez fordulni.

Kedves Szerkesztő Úr!

Körülbelül hatszáz levelet kapok egy évben, amelyekre ha időm engedi, válaszolni szoktam. — A mai postával „Közzszolgálati ügyben bélyegmentes” levelet kaptam „Árpádházy Izabellától” a ragyogó dolgában. Mivel e hölgy nem írta meg közelebbi

címét, engedje meg, hogy Borsodban, a vonal alatt feleljek Ökedvességének.

Baráti tisztelettel

Laci bácsi

Tisztelt Bellácska!

E bizalmas megszólításért elsősorban, illendően, bocsáttatot kérek. — De Kegyed oly aranyos, hogy szívem gyengéd sugallatának engedve, csak így szólíthatom meg. — Bevallom, Kegyed névaláírása egészen meglepett. — „Árpádházy Izabella.” Ó, mily zengzetes név! . . .

Árpádházi Szent Erzsébet, Árpádházi Boldog Margit, mily kedves emlékek! De persze ezek csak olyan ósdi magyarok, egyszerű i-vel írják a nevüket. — On valami büszke magyar leány lehet, és pedig a legjavából, azért öntudatosan, y-nal írja becses nevét.

Midőn így gyönyörködtem nevében és boldogan mutogattam jobbra-balra, hogy milyen szép levelet kaptam, egy közönséges gój, aki elolvasta a levelet, azt mondja, hogy ezt a levelet nem Árpádházy, hanem „Árpád” házi zsidaja írta! Elámultam.

Ebben az emberben egy detektív veszett el? — Ah, ez biztosan megtalálta volna a Pötör Gyulát! Egy másik gój is megnézte a levelet és azt mondta, hogy maga tévedésből írta Árpádházy, mert maga Izsákházi. — És akkor kezdték találgatni a maga nevét és az egyik így, a másik úgy mondta: Macskaházi, Kutyaházi, Semmiházi.

Tudja, tisztelt Bellácska, ez nekem nagyon fáj és nem akartam elhinni, hogy a szép levél írója nem magácska.

De ekkor egy úr azt mondta, hogy ő ismeri magát és Ont nem Árpádházynek hívják, hanem Kohn Mórénak!

Nem, nem, soha! On Bellácska! És hogy be-

bizonyítsam, hogy nem csalódtam, egy koronatanúra tettem szert. — Van az egyik szomszédunknak egy kutyája. — Ez a kutya olyan műveletlen, hogy minden zsidót megugat, még azt is, aki a zsidó boltban járt. — Orra elé fogom tartani a levelet. — Ha ugatni fog, akkor Ön nem Árpádházy Izabella, hanem Kohn Mórné. — A próba megtörtént és az a (bűdös) kutya most is ugat.*

Tisztelt Kohné! Köszönöm szíves sorait, most már mindent értek! Értem, hogy miért nem tett bélyeget a levélre, értem, hogy miért csapta be a postát, hogy miért fáj magának, hogy a „matyókok” nem ragyognak.

Az Ön honleányi szíve együtt rezeg a mezőkövesdi Kohnok, Schwarzok, Gelbék, Rothék szívével, akik most már nem tudnak évente négy és félmilliárdot a „matyókokon” (így Ön, mi legfeljebb azt mondjuk, a jó matyókön) bevasalni. — Elégedjenek meg az eddig szerzett rebachhal, maguknak kitűnő üzlet volt a ragyogó. — Ez a nép lerongyolódott. Önök meg szépen megtollasodtak. Tettünkért maguk nem is haragudhatnak. Látja, mi nem vagyunk „ébredő magyarok”. Mi nem szídtuk a zsidót, nem ütöttük nyakon, nem köptük le. — Mi azt mondtuk a népnek: Vegyen több fehér és felső ruhát, fektessen be többet gazdaságába. De mindehhez magának semmi köze.

Most azzal végzem, amivel maga megkezdte levelét: Azt a ragyogóját! Vagy ha tán jobban tesszik, — és ezt a szót ajánlom a mezőkövesdi haragos természetűeknek káromkodásul — azt a ricskes, rücskös, ragyás zsidó ragyogódat, tisztelt ide, tisztelt oda, Kohnné erre, Kohnné arra, máskor ne szólj olyan dologhoz, amihez nem értesz! Mert ha még egyszer megteszed, én is azt mondom neked, amit

* Tisztelt Kohn Mórné! Bocsásson meg, hogy ezt az ordináre, közönséges szót leírtam, azonban figyelemből, hogy a kellemetlen illatot tompítsam, zárójelbe tettem; de hiába, az igazság az, hogy a kutyák is bűdösek.

egy derék mezőkövesdi izraelita mondott drága oldalbordájának, élete párjának, amikor egy kicsit összekocódtak:

„Zálikám, legyél te ragyogó és égessen meg téged a jezsuita páter a főtéren.”

Maradok, aki voltam

a fenti.

Kedves Húgom!

E levélkén sokáig mulattak a mezőkövesdiek. Jó fináléja, befejezője volt ez a megrendítő ünnepségnek. Midőn mi a ragyogó megszűntetésén törtük a fejünket, bár tudtuk, hogy minden bajnak a zsidó nyereszkesedési szellem volt az oka, beszédeinkben a zsidónak még csak a nevét sem említettük. Nem elvünk: Úsd a zsidót! Másképp kell azokkal elbánni. Megmutattuk...

A zsidó ujságírók a helyett, hogy a szenzációs igazságot írták volna meg a ragyogó elhamvasztásáról, valótlanságokat írtak, az egész világot ránk dühösítették. Rászolgáltak a mai sajtótörvényre és egy kicsit ők is okai a fenti, erősebb stílusban megírt levelemnek. Te sosem kaptál, nem is fogsz kapni tőlem ilyen paprikás levelet. Maradj jó!

Laci bácsi

3. Amerikai levelek

Kedves Húgom!

Kérésednek, hogy amerikai utamról írjak néhány levelet, kissé nehezen teszek eleget. Hogy miért? Hát először is azért, mert annyian írtak már Amerikáról, hogy mindent elírtak előlem. Újat már alig írhatok. De meg aztán azért is, mert Amerika oly nagy világ, hogy aki azt csak kutya-futtában látta, mint jómagam, voltaképen semmit sem látott

belőle. Nem hiszed? No várj csak, mindjárt megmagyarázom.

Egy tudós úr egyszer elutazott Kínába. Alig bírt szóhoz jutni a nagy ámulattól, annyi újszerűt, annyi érdekeset látott. Így szólt barátjához: „Nagyon érdekes ország ez a Kína, legközelebb könyvet írok róla.”

Barátja egy év múlva megkérdezte, mennyire jutott a könyvével?

— Hagyj békén, — volt a felelet — hisz még a felét sem láttam ennek a ménkü nagy országnak! Hogyan írhatnék róla?

Három év múlva így szól barátja:

— Elkészült-e már a könyv?

— Még nem kezdtem hozzá, mert előbb alapos tanulmányokat kell végeznem — válaszolta a tudós.

Eltelt huszonöt esztendő és a könyv még nem íródott meg.

— Miért nem írtad meg? — érdeklődött a barátja.

— Azért, barátom, mert Kína akkora és oly érdekes, hogy azt még egy negyedszázad alatt sem lehetne eléggé megismerni, és így alaposan írni sem lehet róla.

Látod, kis Húgom, ezt felelem én is a kérdésedre: Amerika oly nagy és annyira különleges világ, hogy majdnem semminek lehet nevezni, amit ottlétém alatt megismerhettem belőle, és azért nehezen vetemedtem rá, hogy erről a sajátságos, érdekes országról írjak.

No de, jól van. Hála Istennek, nem vagyok sem kuka, sem vak s így mégis csak tapasztaltam egyet-mást, amit el fogok neked mesélni.

Mindenekelőtt tudd meg, hogy nem lehet ám akárkinek csak úgy szíre-szóra Amerikába menni. Az amerikai okos nép, tudja, hogy ha nem vigyáz, innen-onnan ő szorul ki hazájából. Ezért minden évben pontosan meghatározzák, mennyi idegennek szabad a bejárás. Magyarországból évente csak

négyszáz bevándorlót bocsátanak be. Csupán papoknak szabad az út. Azok jöhetnek csöstül, szívesen látják őket. Az amerikaiak nem estek a fejük lágyára. Tudják, hogy a papok munkája nyomán igazi szellemi és lelki műveltség fakad, s inkább ötülnek a papnak, nemhogy megnehezítenék neki a jövetelt. Ez mindenestre szép!

Az amerikai vízumot hamar megkaptam, csak tíz dollár „fejadót” kellett fizetnem. Megvallom, hogy egy kicsit sokalltam ezt a tenger pénzt kopasz fejemért, bár másrészt büszke voltam rá, hogy ilyen sokra becsülik.

A világi embereknek sokat kell szaladgálniuk, egyik hivatalból a másikba, amíg összes irataik rendbe jönnek. Ha Galambos Kristófnak — mint ahogy Göre Gábor bíró úr Kolumbust nevezi — ennyit kellett volna futkosnia a sok engedély és írás után, akkor Amerika talán még ma sem volna felfedezve.

Ami a benyomásokat illeti, megvallom eleve, nem sokat bíztam lelkem fogékonyságában, mert oly nyugodtan készültem az útra, mintha csak Mezőkövesdre rándulnék. Azonban — ó, csúfság! — a benyomások már a pesti állomáson megkezdődtek.

Ott állok a jó P. Zsirossal és édestestvéreimmal a Keleti-pályaudvaron a genfi kocsi előtt, máris elém csetlik egy 28 év körüli „kisleány”, amúgy 16 évesnek öltözködve. Foglalkozására nézve valószínűleg festőművésznőnek készült, legalább is vastagon kiszínezett arcán láttam, hogy ért a festékekhez. Azonkívül hosszú cigarettát dugott a csőrébe, akarom mondani a szájacskájába, de mivel gyufája nem volt, végiglebegett a vonaton és hangosan a „kalóz urat” kereste. Ami valószínűleg annyit jelentett, hogy valami olcsó gavallérra vadászott, aki szóba álljon vele. A vonaton azonban — úgy látszik — csupa úrinép utazott s a hölgyike udvarló nélkül maradt. Pech! No de se baj, Győrnél várt rá a mamilében és Rebeka leszállt a genfi gyorsról.

Bécs, Innsbruck, Párizs. Nem írok e városokról, csak megemlítem, hogy Párizsban oly szolidan felöltöztetett hölgyeket láttam az utcán és a kirakatokban, mintha csak apácák vezetése alatt álló nevelőintézetből kerültek volna elő. A járókelő figurák az utcán távolról sem voltak oly kihívóan felöltözve, mint a Király-utcából eredő „párizsi divat szerinti” kényes pesti leányok.

Párizsban a nagy templom és két kis kápolna ragadta meg figyelmemet. Az első a Montmartre volt, amely Jézus Szívének van szentelve, ahol éjjel-nappal folyik a szentségimádás. Éjjel csak férfiak mehetnek be a templomba.

Vasárnap délután a templom zsúfolásig tömve volt. Ime, a romlott városban is mennyien vannak, akik szeretik az Úr Jézust!

A Montmartre tövében bencés apácák gondozásában áll az a kis templom, amelyben Szent Ignác, a Jézustársaság alapítója első társaival együtt Boldog Fáber Péter kezébe az örök fogadalmakat letette. Minden francia páter, aki utolsó fogadalmainak évében Párizsban működik, ma is ott teszi le utolsó fogadalmát. Hogy én miért imádkoztam ott, azt könnyen elgondolhatod: magyar jezsuita rendtársaimért.

De igen tetszett egy másik kis templom is, az irgalmas nővérek kápolnája. Épp akkor jött ki vagy ezer leány a kápolnából, komolyan, szerényen, épületesen. E kápolna arról nevezetes, hogy a Boldogságos Szűz itt nyilvánította ki a „csodálatos érem” gondolatát, amely azóta annyi bűnösnek szerezte meg a lelki megkönnyebbülést.

No de menjünk Párizsból! A tenger felé robogó vonatunk érintette azt a régi, kedves kis francia várost, amely két évtized óta világhírűvé vált: Lisieux-t! Persze hogy leszálltam.

Igen, ez az a város, ahol a világszerte tisztelt kis kármelita rózsaszál: Lisieuxi Kis Teréz élt és meghalt. Itt járt-kelt, itt gyönyörködött a természet

szépségeiben, itt járt az ódon templomokban; itt szeretete meg a kis kármelita zárdát, ahová úgy vágyódott, mint a kis madár a fészkébe, mint a gyermek édesanyja ölébe... Szülői háza, egy egyemeletes, piros téglából épített ház, gyönyörű kis kert kellős közepében úgy festett, mintha most szedték volna ki a Richter-féle építészeti skatulyából. A kis szobák úri ízléssel berendezve, úgy állnak most is, mint nem is olyan nagyon régen, mikor Terézke mint kisgyermek élt itt. A kis Teréz ágya helyén gyönyörű kis oltár áll fehér márványból. Ott érted is buzgón imádkoztam.

Egy másik szobában hatalmas üvegtábla mögött Kis Teréz játékszerei vannak. Végtelenül bájos gondolat! Ott van az első kis szék és asztalka, amelyet mint kisgyermek kapott. Kicsiny és nagyobb játék-baba, babakocsi, tűzhely, konyhafelszerelés; kertészeti eszközök: ásó, kapa, gereblye, öntözőkanna; várjáték, tivoli, halma, oltár kicsi feszülettel, gyertyatartókkal, füstölővel stb. Mindezek a játéktárgyak mennyi örömet szereztek az ártatlan gyermeknek! Legalább annyi örömet, mint amennyit nekem gyermekkoromban. Pont ily oltárom volt nekem is. Egyidőben gyermekeskedtünk, 1874-ben születtünk. De mennyire vigyázott is ez a jó gyermek a kapott ajándékokra! Rólam ezt nem fogja megírni senki, mert amolyan Rontó Pál voltam. Hogy tartott volna ki egy vár egy évig? Két hónap is sok volt!

De nézzünk szét egy percig a kertben is! Mennyi gond és szeretet itt is! Lugas, sétahely, tisztás, árnyas hely imádságra, olvasásra; itt-ott egy-egy pad. Amott három méter hosszú, egy méter széles virágágy, az volt Kis Teréz privát kertecskéje. A ház mögött, a pázsit közepén márványpad és azon ül a kis 15 éves Teréz és édesatyja, a szobrászat mesterműve. Ha nem láttam volna, el sem hittem volna, hogy a hideg, fehér márványkőbe annyi melegséget lehessen belevinni, mint amennyi itt fel-

található. „Édes Atyám, ne tagadd meg szívemben táplált régi vágyamat: engedj Kármel virágai közel!” Az édesapa összekulcsolja kezét, az ég felé néz, küzd önmagával, mert hiszen Isten a legnagyobb áldozatot követeli tőle. De egy férfi, aki így tekint az égre, az nem fogja megtagadni az Istentől az áldozatot. Hiába, Franciaországban is vannak még vallásos lelkületű, igazi nagy művészek.

De Lisieux legkedvesebb helyéről, ahová legelőször mentem, eddig hallgattam: a kármelita apácák templomáról. Belépve a templomba, a főoltár ragadja meg figyelmünket. A Szűzanya a felhőtrónuson ül, ölében a kis Jézussal és előtte a felhőkön térdel Kis Teréz és így szól: „Je veux passer mon ciel à faire du bien sur la terre.” „Azzal töltöm a mennyben is időmet, hogy jót teszek a földdel!” Ime, kedves Húgom, Kis Teréz még a mennyben is arra gondol, hogy minél több jót tehessen az emberekért! Mi mindent tehetnél te is embertársaid lelke megmentéséért! Ma nem azért fáradnak a leányok! Hát miért? Hogy minél többen meglássák a poklot! Szomorú dolog!

A főoltártól jobbra Kis Teréznek másik szavát olvastam, amely igen nagy vigasszal töltött el. „J'aiderai les prêtres, les missionnaires, toute l'Église.” „Az egész Anyaszentegyháznak, papjainak és misszionáriusainak segítségére leszek.” Hát siettem is magamat és amerikai utamat oltalmába ajánlani.

A templomnak másik igen kedves helye Kis Teréz sírja, melyet életnagyságú fekvő szobra díszít. A sír előtt a legszebb élő rózsák hevernek a márványon, a hívek ajándéka. Se szeri, se száma a sok katonai érdemkeresztnek, képeknek, melyek Kis Szent Teréz segítségét hirdetik. Ott az ő oltáránál, ahol csak püspökök és külföldi papok misézhetnek, mondtam szentmisémet. Mondanom sem kell, hogy ebben a szentmisében, melyet a kis Szent tiszteletére mondtam, rólad, a magyar kongreganistáról sem

feledkeztem meg. A jó Jézus sok vigasztalást adott Kis Teréz közbenjárására.

A szentmise utáni hálaadásom végeztével bementem a sekrestyébe és akkor hatalmas rács mögött igen ízléses elrendezésben láthattam Kis Szent Teréz gyermekkori fehér, rózsaszínű szalaggal díszített vasárnapi ruháját, hosszú, fehér elsőáldozási ruháját, szerzetesi ruháit, vezekelőeszközeit és hosszú, egy méternél hosszabb aranyfürtökben egy táblára erősített, gyönyörű szép szőke haját. Modern leányok, ti ezekre a dolgokra csak pirulva nézhetnétek!

Délután 2 vagy 3 óra lehetett, midőn a kármelita apácák a főoltár melletti elzárt kórusban imádságra jöttek össze. Ott a függöny mögött a Kis Teréznek három élő testvére imádkozik testvérkéjükhez. Nem különös ez? Vagy inkább csodálatosan szép-e?

Kedves Húgom! Két út áll előtted. A világ gyermekeinek útja és a szentek útja. Nem követhetnéd te is Lisieuxi kis Szent Terézt a szentek útján? Próbáld meg, boldog leszel! De előre! Isten veled, Lisieux!

*

Mikor már ott álltam készenlétben a tengerparton s vártam, hogy átlódítsanak valahogy ezen a csoda nagy pocsolyán, Cherbourgban orvosi vizitre szólították az utasokat. Bezzeg volt szepegés. Az amerikai orvosok rettenetesen félnek a hajfürtök között rejtőzködő háziállatoktól. Egy leánynál fel is fedeztek néhány hajszáltáncost. Menten bubi-frizurát vágattak neki és olyan alaposan megsúrolták a fejét, hogy könnyezett bele a kisasszony. Ez sem fog eldicsekedni, hogyan jutott bubifrizurához!

Végre ezen is átestünk és felszálltunk a hajóra, mely Aquitánia névre hallgat és nagyobb, mint Budapestnek akárhány hatalmas bérpalotája. Különös érzés fogja el az embert, amikor a hajó elszakad a parttól s nekivág a végtelen Óceánnak. Ég és föld

között jár az ember végtelen vizeken. A 48 ezer tonnás hajónk is csak úgy tűnik fel a tengeren, mint egy dióhéj a Dunában. Isten kezében vagyunk.

A fedélzeten egész sereg mentőcsónak függött s azonkívül minden cellában volt egy-egy mentőöv. Ha netalán baj lenne, itt a segítség. No, csak ne kerüljön erre a sor, — gondoltam — mert akkor jobb dolguk lesz a cápáknak, mint az utasoknak. Miként a szárazföldön, úgy a tengeren is Isten a mi oltalmazónk, megmentőnk, ezért Benne bízunk, nem a ladikokban és derékkötőkben. Tehát előre!

Nem olyan veszélyes ma már a tengerre szállni, mint régente. De ha van is némi veszély, lelkekért érdemes egy kis veszedelmet vállalni. Mit nem tettek a szentek, az Egyház nagy hithirdetői a lelkekért! S nem volt-e érdemes egy Xavéri Szent Ferencnek, egy Kláver Szent Péternek a nagy tengeri utakat száz és száz rendtársukkal megtenni?!

Ha a kereskedő nem kímél fáradságot, hogy földi haszonért idegen országokat bejárjon; ha a katona hitvány zsoldért képes golyó elé állni, a bányász a föld mélyében testi erejének végső megfeszítésével dolgozni; ha a pilóta sokszor hiú dicsőségért életét teszi ki a legnagyobb veszélynek, nem illik-e nekünk is mindent megtennünk a magunk és felebarátunk lelke javáért?

A tenger hol nyugodt, hol viharos. Néha olyan böszül zúgott és háborgott, mintha az alvilági hatalmak úzték volna benne gonosz játékukat, a hullámok meg úgy hajlongtak, mint a macska púpja ellenséges kutya láttára, csak hogy ennek a macskának úgy 10—12 méter magas volt a púpja. A habok közbe-közbe felcsaptak a hajó oldalfalán, meg is fecskendeztek bennünket, a hajó hátsó részén meg egészen szabályszerűen átcsaptak. Gyönyörű volt ez a hullámvész, de nem mondhatom, hogy nagyon kellemes.

Az utasok ilyenkor rendesen rosszul lesznek s egymásután szaladnak mélabús ábrázattal a hajó

korlátjához lebámulni a habokba. Hogy ott mit csinálnak, azt nem lehet elmondani. No igen, hallgatják a halak panaszát: Ti böven esztek, isztok, lakmároztok, hát mi nem kapunk semmit? És erre a korlátnak dülő megsajnálja a halakat szívből és ad nekik a szájból. Ez a tengeri betegség.

Mikor azonban elült a zivatar, úgy aludt a tenger, mint egy halálra fáradt óriási gyermek az anyja karján, vagy ha jobban tetszik, mint tej a fazékban.

De ennél szebb dolgok is történtek a hajón. Kedves társaságom is akadt: paptársakkal utaztam, akik közül az egyik amerikai rendtársam volt, aki a Fülöp-szigetéről jött, ahol mint misszionárius működött. Visszafelé pedig egy amerikai bencés volt kedves útitársam. Így a *szentmisén* egymásnak segédkeztünk. Mezőkövesdről gyönyörű miseruhát vittem magammal. A szelíd színezésű, matyóhímzésű miseruha méltó feltűnést keltett az első osztályú szalonban, ahol a *szentmisét* végeztük. Szent, felséges, felemelő érzés volt a tenger mély vizei felett, az úszó templomban bemutatni az örök áldozatot, amelyről Malakiás próféta által megíratta az Úr: „Napkeltétől napnyugtáig nagy az én nevem a nemzetek között; és minden helyen áldozni fognak és tiszta áldozatot bemutatni az én nevemnek.”

De eszembe jutott az a kis történet is, melyet a francia forradalommal kapcsolatban olvastam. Crozon nevű kicsiny tengerparti községbe eljött egy Jean Bon St. André szépnevű úrban a „felvilágosodás” megbízottja és nagyhangosan hirdette a népnek, hogy ő majd véget vet a régi babonaságnak: „Lerombolom a ti templomotokat és vége a ti miséteknek.” A község lelkes tanítója a nagy fenyegetésre kijelentette: „Ha lerombolod templomunkat, templomunk mennyezete a csillagos égbolt lesz.” Csakugyan így történt. A pap a tengeröbölben titkon, a kora hajnali órákban mutatta be a legszentebb áldozatot, míg a hívek kis csónakjaikban köréje gyülekezve hallgatták a *szentmisét*.

Gyönyörű a szentmise a tengeren! Odamenet, szentmisém előtt, alatt az én kedves rendtársam magyarázta meg a jelenlevőknek a szentmise részeit angolul, visszajövet a jó bencés páter prédikált angolul, én meg németül.

A hajón különben mesébe illő pazar élet folyik. Volt az én asztalomnál három fiatalember, egy kukkot sem tudtak németül, franciául, angolul; mi görögöknek néztük, de bármilyen is volt anyanyelvük, áldott jó étvágyuk volt. Ezek reggel, délben, este majd az egész étlapot végigették. Szólt a zene délben, uzsonnakor, este. Aki amit akart: sétált, játszott, zongorázott, énekelt. Közben mozi, tánc, hangverseny, mesedélután is volt.

Azt szokta a magyar ember mondani: „Sok a jóból is megárt” és „a hétig tartó lakodalomra is ráún az ember.” Az öreg Salamon király ezt így mondta: „Hiúságok hiúsága és minden csak hiúság.” Jómagam meg így énekeltem:

Hullámozó tengerek tetején,
Aquitániának fedelén,
Ellátnak mindennel
E jólét csak nem kell,
Gyerünk a cápák elől!

Csakugyan lehangoló dolog látni, hogy sok ember mennyire élvezetnek nézi az életet, s tengeren és szárazföldön mennyire többre tartja testi vágyait, mint a lélek szükségleteit!

*

Különös érzés fogja el az embert, mikor először pillantja meg a tengerről az amerikai partokat. „Föld! föld!” — kiáltották valamikor Kolumbusz Kristóf hajósai és elálltak a gyilkos szándéktól, hogy végezzenek azzal, akinek vezetése mellett Amerikát felfedezték.

Ez hát az a tejjel-mézzel folyó dús Kánaán, — legalább a távolról nézők szerint — ahol 120 millió ember él a legnagyobb földi boldogságban és jólétben! De ez az az ország is, amelyben a mai nap

is vagy 60 millió modern pogány él. Ide vágyakoznak az európai hajótöröttek és a kenyértelen munkások ezrei! Ezek között él vagy kétszázezer szegény magyar néhány jószívű pappal, akik vigasztalják, erősítik a segélyre szorulókat. Itt lejjebb, délre élt Limai Szent Róza is, ugyanott dolgozott a négerek apostola, Kláver Szent Péter. Bár e szentek nyomába sietnének lépni sokan az új- és óvilág lakói közül!

No de már itt vagyunk! A hivatalos vízum-, vám- és egészségügyi vizsgálat után végre kiengednek. Mikor kilépek a hajóból, éles hangon elkiáltja magát valaki: Éljen P. Jámbor! Kedves volt növendékem, dr. Kemenes István volt. Ott várt még P. Dolin Péter, az én aranyosszívű amerikai rendtársam, a jó Blanda nővér, az Isteni Szeretet Leányainak tartományfőnöknője még két nővérrrel. Nagy volt az öröm! Ismét szárazföldön voltam, mely nem mozgott a lábam alatt s az első köszöntés, melyet hallottam, édes magyar nyelven dalolta körül szívemet. Itt vagyunk tehát! Éljen Amerika!

Amerikában vagyunk tehát, itt állok New-Yorkban, ebben a csodálatos, szédületes, nyüzsgő, rohanó, piszkos, kormos, dúsgazdag, jót, rosszat összefogó világvárosban. Csaknem tízszer annyi a lakója, mint Budapestnek. Úgy éreztem magamat utcáin, hatalmas kőpalotái között, mint valami kis hangya Budapesten. A többi ember is csupa sürgölődő, siető kis hangya volt. Úgy hemzsegnek az utcán, mint a bottal feltúrt hangyabolyban a kis állatok. Van itt oly egetverő kőpalota, hogy nyolcszor-tízszer oly magas, mint egy becsületes torony. Van rajta vagy 40—50 emelet. Most építenek Detroitban egy 80 emeletes felhőkarcolót és mivel New-York nem hagyja magát lepipálni, ott meg 85 emeletes palotát emelnek. Gyalog senki sem jár az emeletre, az alsóbb emeletekre a rendes, a felsőbbekre expresszliften megy az ember. De nem egy lift jár az ilyen palotában, hanem tíz-húsz is. Mikor a felhőkarcolók között majd a

nyakszirtmerevedésig számláltam az emeleteket, egyszer csak katonai zenekar hangfoszlányai ütik meg a fületem. Hát képzeld, repülőgép kóválygott felettünk hatalmas grammofonnal ellátva, az muzsikált. Közbe-közbe a pilóta beletükkölt valami hatalmas beszélőcsőbe, hogy a grammofont ebben és ebben az utcában lehet megszerezni! Hát nem leleményes ember az amerikai boltos?

Hogy hogyan érzik magukat a 35. emelet lakói? Hát sehogyan sem, mert ott egyáltalán nem laknak, hanem csak irodák vannak. Ezek az irodahelyiségek sokszor oly alacsonyok, hogy egyszer lábujjhegyre állva megkapartam a szoba mennyezetét. Így hát a kontyukat sem verik be az amerikai irodáskisasszonyok a mennyezetbe azon egyszerű oknál fogva se, mert hát ilyen ősdi frizurát ők sem hordanak. De ne gondold, hogy azért valamennyi kisasszony kikapós, mert például Philadelphiában, Wanamaker 13 emeletes boltjában ezer hosszúhajú, nyakig gombolt kisasszony található. Ott ugyanis csak ilyeneket alkalmaznak.

A házak sziklatalajon, vasból épülnek, mesébe illő gyorsasággal és ügyességgel. Az építkezésnél aránylag igen kevés ember vesz részt, mert az elmés gépek majd minden munkát elvégeznek. Az ásást, kotrást a sziklatalajig gépek végzik. Vaskosarakba rakják a földet és ezt emelődarukkal lódítják a teherautóba. A cementkeverést is gépek végzik és az szállítja vasbödönökben majd le, majd fel az emeletre, a kívánt helyre, hogy kitöltse a vasszerkezet belső részeit.

De hiszen nem az amerikai technika vívmányait akarom leírni, sem azt, hogyan építették például Perth Amboyból a tengerszoroson át a hidat Long Island szigetére, vagy milyen gépekkel készítik az országutakat mentén az árkokat, miként építette a magyar származású zsidó Cukor Adolf New-Yorkban 180 millió dollárért a Paramount Színházat. De még a kis fagyasztószekrényről sem szólok, melyben

villany segítségével minden jéggé fagy. Lakás központi fűtés, fürdőszoba, telefon, grammofon, rádió nélkül alig képzelhető. Az élet minden örömét, kényelmét ki akarják élvezni. Egy kis földi mennyországot szeretnének az amerikaiak teremteni és sokan vannak, akik éppen e miatt az igazi mennyországról elfeledkeznek. De nincs ez így egy kicsit nálunk is? Autó, színház, mozi, cukrászda, zene, divatos ruha, tánc, kell-e ennél több sok rövidlátó kisasszonykának?

Az utcai forgalomról is hiába próbálnék neked képet nyújtani. Ember ember, autó autó hátán szaladna, ha tudna. A Fift Avenuen egy autóbusz emeletére szálltam, hogy kedves rendtársammal, P. Hemmel hamarabb jussak el a magyar követségre. Az autóbusz minden második-harmadik utcakeresztezésnél a piros jelzőlámpa pislogására megállt, mert nem tudott a nagy forgalom miatt tovább menni; mit volt mit tenni, mint leszállni és gyalog törtetni célunk felé. De nemcsak a kocsiuton van ez a tülekedés, hanem vannak utcák, amelyekben a magas vonatok fejük felett, óriási állványokon épült sín párokon, szédítő gyorsasággal száguldanak. Ugyanezt teszik meg lábunk alatt a földalatti villamosok a sziklákba vájt alagutakon. Budapesten előbb volt meg a földalatti villamos, de Amerika a találmányt jobban fejlesztette és kihasználta. Ez éppen úgy van, mint az iskolában, mikor az egyik leány a számtanpéldát hibátlanul megcsinálja, a másik meg utána még gyönyörűbben leírja.

Ha a technika vívmányairól akarnék szólni, sokat mesélhetnék neked az autóról, mert Amerika csakugyan az autó hazája. Detroitban Ford Henrik autógyárát néztem meg. Ford a világ leggazdagabb embere. Mindennap az autóknak tízezreit készíti, és ami a fő, el is adja. Azt tartja, hogy az autó a műveltség mérővesszeje. (A szappangyáros ugyanezt mondja a szappanról.) Mindenki arra törekszik, hogy autója legyen. A munkásoknak is van. Részlet-

fizetésre kapja és mire lefizeti az utolsó részletet, akár új autót vehet magának, mert az előbbi közben tönkre ment. Mindenki ért az autó kezeléséhez. De azért igen sok szerencsétlenség is történik. Midőn Akronból Clevelandba mentem — egy és egynegyed órai autózaton — tizenegy keresztet számláltam az út mentén, ami Ohio államban annyit jelent, hogy itt tizenegy halálosvégű autószerencsétlenség történt. Egy más alkalommal Farellből mentem Clevelandba és az egy óra húszperces autózaton 29 keresztet számláltam. Egy évben a rendőrség statisztikája szerint körülbelül 261,000 szerencsétlenség történik. S mennyiről nem tud a rendőrség! E szerencsétlenségeknél évente 70,000 haláleset fordul elő. A halottak között 6—7000 a gyermek. Gondolták-e szegény autózók amikor útnak indultak, hogy ily hirtelenül megérkeznek az örökkévalóság kapuja elé? S milyen lelkiismerettel jelenhettek meg az örök Bíró ítélőszéke előtt?

De nem akarom, kedves Húgom, neked Amerika bámulatos csodáit magasztalni. Amit írtam, azt csak azért említettem, hogy felvethessem a kérdést: Mit ér az embernek, ha mégoly csodálatos kényelmi eszközökkel szereli fel az életét, ha még annyi külsőséges eredményt ér el, de e mellett esetleg elfeledkezik a lelkéről! Borzasztó gondolat: a gazdag, élvező, anyagbafúlt amerikai nép között sokmillió a teljesen felekezetenküli, Istenre s lelkére vajmi keveset gondoló újpogány. Mi lesz velük az utolsó napon?

Igaz, hogy Amerikában is vannak vallásos katolikus emberek, sőt a katolikus hitélet itt sok tekintetben mintaszerű. A katolikus templomok zsúfolásig vannak, s nagyon sok fiatalember és fiatal leány lép szerzetbe. Szóval, az Úr Jézus itt is hódít, itt is magához tudja fűzni a tiszta és nemes lelkeket. Az írek vallásossága mintaszerű.

*

Amerika nem merült bele annyira az anya-

giakba, hogy a lelkiekről teljesen megfeledkezett volna. Nagy tévedés! Hitvány, csapnivaló emberek, akik se lélekkel, se Istennel nem törődnek, minde-nütt vannak, de vannak igen buzgó, ájtatos, Istent szerető lelkek is.

A modern, meg nem keresztelt pogányok száma állítólag eléri már az 50 milliót. Hát ez bizony szomorú szám! Amerika új világ, ott minden forr, ott még nincs nyugodt megállapodás, még nincs minden embernek kialakult világnézete; kísérleteznek, gyerekeskednek, de talán majd csak belátják egyszer ők is, hogy vallás nélkül nincs erkölcs és nincs a nemzeti életnek sem alapja.

Az a 300 felekezet, amely Amerikában él, arról tanúskodik, hogy őket a bankok dollárhalmaza, óriási iparvállalataik, szénbányáik, olajforrásaik mégsem elégítik ki. Ennél többet akarnak. A 30—40 templom, mely néha egy-egy utcában van, a lelkek szomjúságáról tanúskodik. Igaz, hogy ezek a protestáns templomok többnyire csak versengésből, hiúságból épülnek. A leghatalmasabb s egyedül életképes vallás itt is a katolikus vallás. A katolikusok száma meghaladja a 20 milliót. Így az összes felekezetek felett áll; de meddig fog még tartani, míg az összes tévelygők a katolikus Egyház ölén találkoznak?

Csak mint érdekességet említem, milyen hirdetésekkel iparkodnak a metodisták, baptisták, pünkösdiek s egyéb felekezetek maguknak híveket toborozni. A templom előtti hirdetőtáblákon, újságokban olvasható, hogy N. N. prédikátor arról fog beszélni: „Hogyan lehet az anyósokat szeretni?” A másik, az amerikaiak legérzékenyebb pontját érintve, jobbat talál hallgatói elé: „Szent Pál az új-testamentom sportolója.” A harmadik még modernebb témát penget: „Az Isten rádióüzenete.” A negyedik a gyomron át iparkodik igazságát bebizonyítani: „Krisztus az élet kenyere — 3000 ingyen-kenyér kiosztása.” Mindebből látszik, az emberek

dolgoznak, erőlködnek, akarnak valamit; keresik, szeretnék, kutatják az igazságot, sajnos, nem mind találja meg.

Az angol nyelvű katolikusoknál a vallásos élet gyönyörű fejlődésnek indult. 68 férfiszervezet dolgozik Amerikában 19,200 taggal. A legnagyobb számmal a jezsuiták vannak képviselve, azután jönnek a kapucinusok, redemptoristák, domonkosok, Szent Ferenc-rendiek stb. A nevelés, tanítás, betegápolás terén pedig 170 női szervezet fírad 80,000 taggal. Legnagyobb vallásos társulatuk: „Jézus Szent Nevéről” nevezett, több mint egymillió tagot számlál. Május 22-én még ott voltam New-Yorkban, midőn e társulat 70,000 férfival nagygyűlést tartott. Staten Island szigetén lelkigyakorlatos házunkat látogattam meg, ahol épp akkor 60 orvos elmélkedett az örök igazságokról.

A vasárnap megszentelését a 48 „egyesült államban” nem egyforma szigorúsággal tartják be. Tapasztalatom szerint Pennsylvániában, nevezetesen a hárommilliós Philadelphiában vasárnap minden mulatóhely, korcsma, kávéház, színház, mozi is zárva van. Ez az Úr napja, pihenjen mindenki! A templomokban példás a rend, csend és tisztaság. Az emberek ott még azt is tudják, hogy mikor kell egy, mikor kell két térdrel térdet hajtani! A szentmisék alatt a ki- és bejárás nincs megengedve. Műveletlennek tartanák azt, aki ezt megtenné!

A vallásos élettel karöltve jár a jótékonyosság. Hát erről már sokat lehetett hallani. Ha amerikai ember Magyarországra levelet küld, levelét rendszeren egy-két dollárral ki is béleli. Hogy mennyit áldoztak az amerikaiak a csikágói Eucharisztikus Kongresszusra, ki sem lehet számolni. Minden évben egy héten át minden templomban jótékonycélra gyűjtenek; így tartják fenn a kór-, árva- és szegényházakat. Szent Ignác-templomunkban 1927-ben, midőn itt voltam, 42,000 dollárt gyűjtöttek e szép célra. A pittsburgi püspök új szemináriumot akart

építeni, 5 millió dollár kellett hozzá. Körlevélben megírta, hogy minden plébánia járuljon hozzá. Az egyik plébániától 2400 dollárt kért. A plébános úr kihirdette, hogy vasárnap gyűjtés lesz és 2400 dollár helyett 4000 dollár jött össze, mégpedig minden zúgolódás nélkül. Nálunk a templomban sokszor némán állnak a perselyek. Ki méltatja azokat tekintetére? Ki veszi elő pénztárcáját, hogy az evangéliumi szegény asszony két fillérjét bedobja? Pedig ugyanannyi fáradsággal 10 és 20 fillért is bedobhatna és nem menne tönkre! Szép az amerikaiaktól az is, hogy megbecsülik a papokat. Minden pap 50 százalékos vasúti kedvezményben részesül, ami egy olyan szegény missziópapnak, mint amilyen jómagam vagyok, nagyon kapóra jött. Nem venném rossz néven, ha a MAV is így megemberelné magát és egy féljeggel megtisztelne.

Végül az amerikai magyarok vallásos életéről is hadd szóljak egypár szót.

Vannak persze a magyarok között is, akik oly keveset törődnek hitükkel, mint a cigány ruhája foltjával. Kijöttek Amerikába, kerestek egy gyárat, beálltak „gépalkatrésznek”. De amint annak a gépnek nincs szíve, esze, hite, bármily ügyesen van megszerkesztve, éppúgy az a munkás is elfelejti sokszor szívét, eszét, hitét és csak a dollárgyűjtést hajtja. Szegény ember! Meggazdagszik? A szegény ember rendszerint ott is csak szegény marad, sőt a szegény sose volt olyan szegény, mint mikor hitét elvesztette. Midőn kiért Amerikába, nem nézett hitközség után, hogy onnét kapott volna egy kis irányítást, hanem csak gyár után. Ott a magyar az utolsó, a legnehezebb munkát végzi. Kivételes eset, ha egyik-másik meggazdagszik, akkor ennek messze országba híre megy. Az emberek, akik nem iratkoznak be szervezett hitközségekbe, rendszeren elzúlnak, vadházasságokba keverednek, tudatlanok maradnak.

Egyszer meglelt fiatalember hallgatta prédiká-

ciómat. Láttam, hogy a prédikációm után bementem a gyóntatószékbe, jött utánam.

— Tiszteletes úr kérem, — mondja — most hallottam, hogy Istenről prédikált, hogy imádkozzunk hozzá. Én nem hallottam az Istenről semmit, én nem tudok imádkozni.

— Hát katolikus ön? — kérdem.

— Igen, az vagyok.

— Élnek szülei?

— Árva vagyok.

— Járt iskolába?

— Nyolc osztályt jártam.

— Istenről nem hallott?

— Nem.

— Szeretne róla hallani?

— Nagyon.

Oktattam, meggyóntattam, megáldoztattam. Hány ilyen eltévedt, tudatlan lélek bolyong Amerikában?

*

Egy harmincéves munkásleány bejelenti a plébánián, hogy meghalt az anyja. Ő már látott katolikus temetést, hát ebben szeretné édesanyját részesíttetni.

— Aztán legyen-e gyászmise is érette? — kérdezte a plébános úr.

— Kérem, — feleli a leány — én bizony nem tudom, mi az?

*

Egy negyvenötéves katolikus asszonnyal találkozott egy katolikus plébános, aki maga beszélte el nekem az esetet.

— Mikor gyónt?

— Egy éve.

— Hol?

— A Nánássy tiszteletes úrnál.

— De hiszen az református!

— Hja kérem, azt hittem, az mindegy. Hiszen egy Istent imádunk...

Ha érzik az Istentől elszakadt emberek, hogy közeledik haláluk órája, akkor szívesen látják a papot. Ez még a reformátusokra is ráragadt. Hívta is az egyik protestáns a tiszteletes urat. Elment és segítségére akart lenni a betegnek. Felszólítja:

— Mondjon ellene az ördögnek!

— Nem mondok!

— Mondjon ellene!

— Nem mondok!

— Miért nem mond ellene?

— Tiszteletes úr, — feleli a haldokló — még a halálos ágyamon is ellenséget szerezsek magamnak?

*

Istennek hála, vannak aztán olyan városok, ahol a magyar katolikusok a papjukkal együtt oly szép hitéletet élnek, hogy akárhányan itthon is megirigyelhetnék őket. Szombat délután kezdődik a gyónás és ez, főképp az első, vásár- és ünnepnap előtt, sokszor késő estig eltart. Folytatódik a gyóntás reggel. Két mise van. Mind a kettőn megtelik a templom. Sokan, ha templomba jönnek, először is a főoltár elé mennek, ahol jobbról is, balról is szívalakú állvány áll, az egyiken kis mécsesek, a másikon gyertyák állanak. Ha valaki 10 centet dob a perselybe, akkor egy mécsést gyújthat meg, ha 5 centet, akkor gyertyácskát. A nagymise alatt a mi kedves magyar egyházi énekeink hangzanak a hívek ajkáról. A szentbeszédben édes magyar nyelvünkön szólnak a papok a messze idegenben élő testvérekhez. Szentmise közben perselyeznek. Cantonban minden felnőtt angol egy dollárt tesz a perselybe, a magyarok 10 vagy 20 centet (körülbelül 1 P), de mindenki szívesen ad, mert ebből tartják fenn az iskolát, templomot, papot.

E derék, jó magyar hívek között töltöttem három hónapot. Kedves magyar testvéreink mindenütt a legnagyobb szeretettel fogadtak. A legtöbb helyen este 8 órától 9-ig tartott a prédikáció. Utána szent-

séges litánia volt, amelynek végeztével megkezdtuk a hívek gyóntatását. A gyóntatás elhúzódott 11, 12, sőt éjjel 1 óráig is. Hogy mily megerőltetésbe került az éjjeli gyóntatás, mennyit és hogyan kellett küzdenem az álmoság ellen, azt, kedves Húgom, alig tudod elképzelni. Másnap reggel fél 6 órakor volt a szentmise, 6 órakor a prédikáció. Az éjtszaka, amint látod, roppant kurta volt. Híveink között voltak olyanok, akiknek nem kellett fél 7-kor munkába menniök és ezek a reggeli prédikáció után gyóntak. Több helyen a munkások egy-egy csoportja csak délelőtt 9 és délután 6 órakor jöhetett, tehát ezeknek is kellett egy jó szó. Mi lelkeket mentünk keresni és ezekért olykor egy kis áldozatot kellett hozni. Boldogok voltunk munkánkban, sok lelki örömben volt részünk, szegény magyar testvéreinkhez szólhattunk, hitükben megerősíthettük, Istennel kibékíthettük őket.

New-Yorkban kezdtem meg 1927 február 25-én apostoli munkámat az Isteni Szeretet Leányainak házában. Onnét kezdve három hónapon át szakadatlan folyt a munka. Trenton, Roebing, Akron, Kemmore, Detroit, Cleveland, Toledo, Ahstabula, Canton, Farrell, Buffalo, Philadelphia, Perth Amboy, Woobridge volt munkásságom színhelye. Nem volt olyan nap, hogy ne prédikáltam volna egyszer, de igen sok esetben kétszer, háromszor. Kilencven nap alatt vagy 230 beszédet mondtam. De midőn az utolsót mondtam Perth Amboyban, akkor már a szószék falának támaszkodtam, behúnytam szememet, mert szédültem, midőn lenéztem a templomba.

Imádkozom a jó amerikaiakért és imádkozzál te is értük, kedves kis Húgom, hogy egyszer velünk együtt ők is eljuthassanak a jó Istenhez.

Isten veled, Amerika!

Isten veled, kis Húgom!

A viszontlátásra fent az égben!

Laci bácsi

TARTALOM

A) Kongregációs gondolatok

1. Eszményképünk	3
2. Életet a kongregációba	5
3. Szent vagy álszent	9
4. Szűz Mária tisztelete	14
5. Kongreganista boldogság	18
6. Az élet körülményei	23
7. A jó kongreganista	26
8. Apostoli szellem	31
9. Apostolkodás	35
10. Okosság	40
11. Igazság	42
12. Mértékletesség	45
13. Erősség	47
14. Liliomos tisztaság	50
15. A kongregációs érem	56
16. Életmentő érem	58
17. Májusra	61
18. A szentolvasó	66
19. A jókedvű kongreganista	72
20. Szent János levele	74

B) Életpályák

1. Szabadság	79
2. A hivatás jelei	81
3. A zárdai élet	85
4. A zárdai boldogság	89

5. Hívatas—házasság	95
6. Ismerkedés	99
7. „Életem párja”	106
8. A szerelem	107
9. A házasság	115
10. A házasság kellékei	121
11. Vegyesházasság	127
12. Óvakodjunk a vegyesházasságoktól	133
13. Tisztviselőnő	140
14. Vénlányok dicsérete	146
15. Riport a pokolból	150
16. A háziasság	152
17. A papi hivatásról	156

C) Függelék

1. A mezőkövesdi ragyogó	160
2. Bellácska	170
3. Amerikai levelek	173

